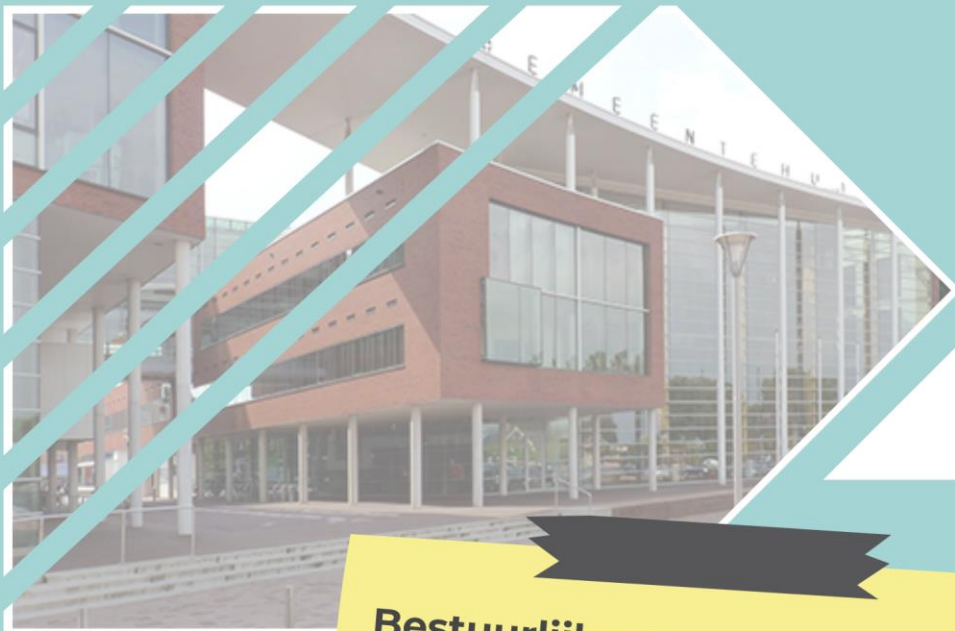

Jaarverslag 2019

"Met zorg investeren in
de toekomst."

Bestuurlijk verantwoordelijk:
College van B&W Hof van Twente

Coördinatie en eindredactie:
Afdelingen Bedrijfsvoering &
Concernstaf

Datum behandeling raad:
23 juni 2020

Inhoud

Inleiding	3	Recapitulatie programmarekening	72
Programma's		Paragrafen	
Programma 1 : Burger en bestuur	6	Paragraaf 1 : Lokale heffingen	74
Programma 2 : Veiligheid en regels	15	Paragraaf 2 : Weerstandsvermogen	79
Programma 3 : Wonen en werken	22	Paragraaf 3 : Onderhoud kapitaalgoederen	96
Programma 4 : Leefomgeving	32	Paragraaf 4 : Financiering	99
Programma 5 : Sociaal domein	52	Paragraaf 5 : Bedrijfsvoering	108
		Paragraaf 6 : Verbonden partijen	112
		Paragraaf 7 : Grondbeleid	121
Overzichten		Projectrapportages	127
Overzicht 1: Algemene Dekkingsmiddelen	64		
Overzicht 2: Onvoorzien	67		
Overzicht 3: Overhead	68	Bijlage : Toelichting op beleidsindicatoren	134
Overzicht 4: Vennootschapsbelasting	70		

Inleiding

In dit jaarverslag rapporteren wij over de ontwikkelingen en realisaties uit 2019. Dit gebeurt op basis van de programmabegroting 2019 die getiteld was: “Met zorg investeren in de toekomst”.

Het jaar 2019 in vogelvlucht

Het afgelopen jaar stond een aantal ontwikkelingen op het gebied van samenwerking centraal. Zo is met ingang van januari 2019 de Omgevingsdienst Twente officieel van start gegaan en wordt sindsdien een groot deel van de werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving door deze nieuwe uitvoeringsorganisatie uitgevoerd. Ook is een verdere focus aangebracht in de Agenda voor Twente. Mede door de koppeling met de Regiodeals is er gericht ingezet op thema's zoals Techniek als motor of Circulaire economie & duurzaamheid.

Verder was Hof van Twente ook in 2019 actief lid van het samenwerkingsverband P10. Vanuit ons lidmaatschap van het dagelijks bestuur waren we nauw betrokken bij het onderwerp herverdeling van het Gemeentefonds. We namen het initiatief voor een goed bezochte bijeenkomst over dit thema in ons gemeentehuis. Ook ons lidmaatschap van de

commissie financiën van de VNG is ingezet om op te komen voor de belangen van plattelandsgemeenten zoals de onze.

Op het gebied van integrale veiligheid is samen met onze ketenpartners veel aandacht geschonken aan het thema ondermijning. Met behulp van de integrale handhavingsacties (Gustoscontroles) zijn er veel onregelmatigheden opgespoord, zoals illegale bewoning en het niet beschikken over een geldige drank- en horecaverunning.

Afgelopen jaar is de pilot Toekomst Gerichte Erven afgerond en zijn er met behulp van een erfcoach maar liefst 135 integrale erfplannen opgesteld en in uitvoering gebracht. Er is veel beweging op het platteland. Van vrijwillige kavelruil tot inspiratie-bijeenkomsten om bij te dragen aan natuur, landschap en biodiversiteit. Ook het veegplan buitengebied was wederom een succes met circa 80 aanpassingen in het bestemmingsplan buitengebied. Op het gebied van wonen is er geïnvesteerd in de ontwikkeling van diverse woonlocaties.

Er is sterk ingezet op de uitvoering van de 5 pijlers van de Sociaal Economische Visie (Centrum, vrijetijdseconomie, werken, duurzaamheid & innovatie). Er zijn hier nieuwe bedrijven gevestigd, de

werkgelegenheid is toegenomen en de werkloosheid is gedaald. Ook heeft Hofmarketing verschillende activiteiten uitgevoerd op het gebied van recreatie en toerisme.

Op het gebied van duurzaamheid houden we vast aan de doelstelling energieneutraal in 2035. Er zijn zonneparken gerealiseerd, er is een lesprogramma beschikbaar en er is een visie opgesteld over aardgasloos wonen. Het duurzaamheidsbesef in de Hof groeit.

Op het gebied van bodem en asbest zijn in 2019 duidelijke stappen gezet. De grootschalige asbestbodemsanering van tuinen en openbaar groen in de wijk het Gijmink is afgerond en het intergemeentelijke projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS) heeft in onze gemeente 7 kleinere asbestsaneringsprojecten uitgevoerd. Ook is Hof van Twente namens de Regio Twente kartrekker van het landelijk lobbydossier asbest. Na een succesvolle lobby samen met de provincie stelde het Rijk tot 2022 38 miljoen euro beschikbaar voor de aanpak van verontreinigde asbestbodems in Twente. Ondanks dat het asbestdakenverbod door de Eerste Kamer niet werd bekrachtigd, is voor ruim 56.000 m² gesaneerd asbestdak subsidie toegekend.

Voor de openbare ruimte zijn diverse uitvoeringsplannen vastgesteld, zoals het Mobiliteitsplan, Rioleringsplan en Gladheidsbestrijdingsplan. Ook is Diftar geëvalueerd, de raad geïnformeerd over toepassing cementloos beton en de eikenprocessierups overal binnen de kernen bestreden.

Door de samenwerking tussen wijkbeheer, inwoners en bijvoorbeeld Salut, Hofpower, Groene Loper is een aantal participatieprojecten opgestart. Deze hebben, ondanks de beperkte middelen, een goede bijdrage geleverd aan de leefbaarheid in een kern of wijk.

Het sociaal domein heeft ook niet stil gestaan. De beleidsplannen Jeugd, Wmo en Lokale gezondheid zijn integraal opgenomen in het Visiedocument “Gezonde verbinding, sociaal domein in beweging’. Er is gestart met een pilot data-gedreven werken en er is ingezet op de kwaliteit en rechtmatigheid van contracten met zorgaanbieders. Ook is het maatwerkvervoer opnieuw aanbesteed en wordt er gewerkt aan het vormen van Integrale Kindcentra in elke kern.

Als laatste is er gewerkt aan transformatie en kostenbeheersing. Alle concrete acties, initiatieven en ideeën zijn bij elkaar gebracht in een programma.

Leeswijzer

In het jaarverslag 2019 worden per programma de belangrijkste onderwerpen tekstueel toegelicht. Ook is per programma een tabel opgenomen met daarin een overzicht van baten en lasten van dat programma. Vervolgens hebben wij in de bekende kleurentabel per activiteit inzichtelijk gemaakt wat de stand van zaken is met betrekking tot de realisatie van de beleidsagenda 2019.

Na de beleidsmatige programma's volgen de vaste, wettelijk verplichte paragrafen. Tot slot wordt in de rapportages over de bestuurlijke projecten de voortgang van die projecten verantwoord.

Wij hopen u met dit document een goed en praktisch bruikbaar inzicht te geven als verantwoording over het jaar 2019.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,
de secretaris, de burgemeester,

Dennis Lacroix

Ellen Nauta-van Moorsel

PROGRAMMA 1 BURGER EN BESTUUR

1.1 Samenwerking

Wat wilden we bereiken?

Een sterke en betrouwbare samenwerkingspartner zijn die positief kritisch kijkt naar nieuwe uitdagingen.

1.1.1 Omgevingsdienst Twente (ODT)

Sinds 1 januari 2019 worden de werkzaamheden op het gebied van milieu qua vergunningverlening, toezicht en handhaving uitgevoerd door de ODT en de betrokken medewerkers zijn daar in dienst getreden. De door de ODT geleverde prestaties worden opgenomen in ons VTH-jaarverslag 2019. Na een jaar op deze manier met elkaar te hebben gewerkt, wordt in 2020 geëvalueerd hoe een en ander wordt ervaren en van daaruit wordt gekeken wat er eventueel dient te worden verbeterd.

1.1.2 Samenwerkingsverband P10

P10 is het samenwerkingsverband van grotere plattelandsgemeenten dat inmiddels 21 leden telt.

Hof van Twente is een actief lid. P10 is duidelijk in ontwikkeling: door de groeiende zichtbaarheid is het een aantrekkelijk netwerk geworden en willen plattelandsgemeenten zich meer en meer aansluiten.

Wethouder Harry Scholten is lid van het Dagelijks Bestuur met als portefeuille 'Maatwerk Platteland': Financiële Verhouding, Omgevingswet en Sanering Asbest(daken). Burgemeester Ellen Nauta is lid van het Algemeen Bestuur en levert haar inbreng – mede namens P10 – als lid van de VNG-commissie Europa en Internationaal en de EU-commissie Natuurlijke Hulpbronnen (= Commissie NAT, vooral gericht op landbouwbeleid en plattelandontwikkeling).

Vanuit de portefeuille van Harry Scholten heeft P10 in september 2019 uitgebreid gereageerd op het concept van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI – Omgevingswet). P10 stelt in dit kader onder meer dat stad en platteland elkaar nodig hebben en er wordt gepleit voor beleid dat is gericht op het stimuleren van bedrijvigheid op het platteland. Nadat het Verbod op asbestdaken door de Eerste Kamer is 'afgeblazen' heeft Harry Scholten

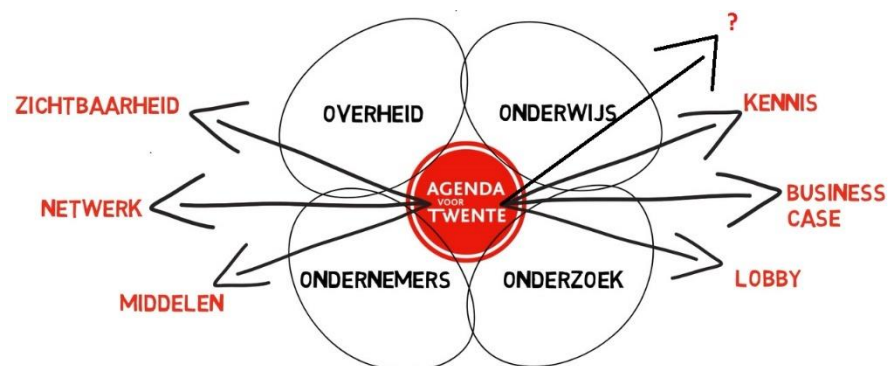
deelgenomen aan het vervolgoverleg met de Minister. Het actuele punt van de Herverdeling Gemeentefonds vraagt voor wat betreft de positie van het platteland nog altijd veel aandacht. In september is in het gemeentehuis in Goor een goedbezochte bijeenkomst gehouden over dat gemeentefonds (voor bestuurders binnen P10 en Regio Twente). Inmiddels is bekend dat de Herverdeling in de tijd naar achter wordt geschoven. P10 zal ondanks dat inhoudelijk reageren op de plannen tot nu toe met – kort gezegd - een pleidooi voor heldere maatstaven en aandacht voor de opgaven waar het platteland voor staat.

Verder besteedt P10 aandacht aan tal van actuele zaken waaronder de stikstofproblematiek, thuisnabij onderwijs, toereikende financiële middelen voor Jeugdhulp, Energietransitie, ontwikkelingen rond 5G, enz. Voor meer informatie bekijk: <https://p-10.nl/>

1.1.3 Regio Twente & Agenda voor Twente

De [Agenda voor Twente](#) loopt van 2018 tot 2022, waarbij 2019 het jaar was waarbij de koppeling met de Regiodeal concreet is gemaakt. Vanuit de Agenda voor Twente wordt de cofinanciering vanuit Twente (€ 10 miljoen) gedekt, waardoor de totale omvang van de Regiodeal € 150 miljoen kan bedragen.

Door deze koppeling is samen met het Rijk verdere focus aangebracht in de Agenda voor Twente en is er gericht ingezet op de thema's Techniek als motor, Arbeidsmarkt & talent, Bereikbaarheid & vestigingsklimaat, Circulaire economie & duurzaamheid. Een aantal projecten die afgelopen jaar opgestart zijn onder andere: Twents fonds voor Vakmanschap, House of Skills, Circulair Textiel, en de samenwerkende Topwerklocaties.

Doordat de besluitvorming over de Agenda voor Twente en de Regiodeal samen met de andere belanghebbenden loopt, krijgen de Ondernemers en het Onderwijs ook een stem in de besluitvorming in de regio. De verdere uitwerking van dit 3O principe en de verdere focus van de Regio Twente zal in 2020 nader uitgewerkt worden.

1.1.4 Interbestuurlijk toezicht

In het kader van interbestuurlijk toezicht (IBT) hield de Provincie Overijssel in 2019 toezicht op vijf beleidsdomeinen bij gemeenten: Wabo, Wro, financiën, huisvesting statushouders en het archief. Het IBT-beeld wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van een “stoplichtmodel” (groen, oranje of rood) voor het totaalbeeld en daarnaast voor de vijf domeinen afzonderlijk.

Het totaalbeeld voor Hof van Twente kleurde groen in 2019. De groene kleur gold voor vier van de vijf afzonderlijke domeinen. Alleen het domein Financiën kleurde oranje. Dit betekent dat de Provincie Overijssel als toezichthouder intensiever toezicht hield op dit domein. Dit heeft nadrukkelijk te maken met de overheveling van de nieuwe taken in het sociaal domein vanaf 2015. Sindsdien wordt Hof van Twente, evenals vele andere gemeenten, geconfronteerd met een stijgend tekort op dit domein. Hiervoor is reeds publiekelijk aandacht gevraagd.

1.2 Communicatie/Participatie

Wat wilden we bereiken?

Inwoners betrekken bij de beleidsvoorbereiding en – uitvoering. Ook willen we goed en tijdig informeren, open communiceren met inwoners over het te voeren beleid en gebruik maken van hun inbreng.

1.2.1 Visie op communicatie

In 2018 is een visie op communicatie opgesteld en afgestemd met bestuur, management en medewerkers. Hierin staan vier thema's centraal:

- Omgeving als uitgangspunt
- Intern beginnen is extern winnen
- Faciliteren vanuit vakmanschap
- Optimaal online in relatie tot traditionele media

In 2019 hebben wij via een jaarprogramma met concrete acties invulling gegeven aan de visie. Zie daarvoor de punten hierna.

1.2.2 Omgeving als uitgangspunt

We willen onze communicatie goed afstemmen op wat er speelt bij inwoners. Hiervoor is de Newsroom in 2019 verder doorontwikkeld. In de Newsroom monitoren we structureel het nieuws, social media en andere binnenkomende vragen. Vervolgens beoordelen we op basis hiervan of de organisatie

actie moet ondernemen. Voorbeelden daarvan zijn de gladheidsbestrijding, de eikenprocessierups en de gemeentelijke belastingen. Toen over deze onderwerpen veel vragen werden gesteld, zijn we hierover actief gaan communiceren. Daardoor nam het aantal telefoontjes en vragen beduidend af.

1.2.3 Intern beginnen is extern winnen

Elke medewerker vertegenwoordigt de gemeente: iedereen is visitekaartje en ambassadeur, ongeacht functie of vakgebied. Daarom is het belangrijk dat medewerkers elkaar kennen en van elkaar weten wat ze doen. In 2019 is JIP van start gegaan, het nieuwe intranet en samenwerkingsplatform. De lancering was in 2019 gericht op 'iedereen aan boord krijgen'. Dat is gelukt: alle medewerkers kunnen op JIP en bijna $\frac{3}{4}$ van de medewerkers heeft al eens een bericht geplaatst of een bericht van een collega 'geliket'. Om medewerkers meer bewust te maken van het perspectief 'van buiten naar binnen', ontvangen zij drie keer per week een interne digitale nieuwsbrief. Hierin wordt verteld wat inwoners bezighoudt en wat dat betekent voor de gemeente. Basis voor deze nieuwsbrief is de monitoring die plaatsvindt in de Newsroom.

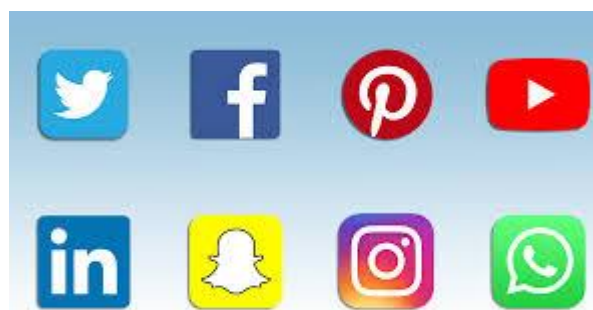
1.2.4 Faciliteren vanuit vakmanschap

Medewerkers van de gemeente hebben een eigen communicatieverantwoordelijkheid. Om te zorgen dat zij die rol kunnen invullen, zijn er (ook) in 2019 trainingen en faciliteiten aangeboden aan medewerkers. Denk hierbij aan een training Helder Schrijven, een training voor het maken van filmpjes en infographics en een breed aanbod aan hulpmiddelen zoals foto's, formats, checklists etc. In 2019 is verder invulling gegeven aan Helder Schrijven. De gemeente heeft zich aangesloten bij de Direct Duidelijk-campagne van de landelijke overheid. Daarnaast zijn er intern collega's opgeleid tot schrijfcoach en is er een lezerspanel opgericht met inwoners die onze brieven beoordelen. Via IkPraatMee.nl zijn er in 2019 onderzoeken gehouden onder onze inwoners over onder andere de afvalinzameling.

1.2.5 Optimaal online in relatie tot traditionele media

Begin 2019 is de pilot Digitale Dienstverlening van start gegaan. Doel van de pilot is het structureel verbeteren van onze digitale dienstverlening, de website (incl. e-formulieren) en de social media activiteiten. De pilot loopt in 2020 nog verder door. De eerste resultaten zijn goed: sinds de top 3-e-formulieren zijn verbeterd (verhuizing doorgeven,

melding openbare ruimte doorgeven en een afspraak maken), worden deze activiteiten vaker via internet geregeld. Onze activiteiten op social media zijn gestegen met 415% ten opzichte van het jaar ervoor. Bovendien waarderen inwoners onze activiteiten op social media. Zo is het aantal vragen/likes/volgers in 2019 toegenomen en werd de live chat in 2019 gewaardeerd met gemiddeld een 9,1.

1.3 Dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

Optimale en klantgerichte dienstverlening waarbij digitaal en persoonlijk contact elkaar versterken.

1.3.1 Uitbreiding e-dienstverlening

In 2019 hebben wij de e-dienstverlening verder uitgebreid. E-dienstverlening moet hier worden uitgelegd als dienstverlening via de website waarbij inwoners waar mogelijk zelf wijzigingen kunnen doorvoeren in de basisregistratie personen. In 2019 zijn wij begonnen met de implementatie van de e-dienst 'verhuizen'. Deze implementatie loopt nog door in 2020. De livegang staat gepland voor het 2de kwartaal van 2020.

1.3.2 Verschuiving werkzaamheden

In 2019 kregen we te maken met minder aanvragen van reisdocumenten. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van de 10-jaars geldigheid van reisdocumenten. Hierdoor worden directe baliecontacten steeds minder. Daar staat tegenover dat het werk bij de backoffice toeneemt. Dit komt omdat de rol van gemeenten bij het bestrijden van identiteitsfraude steeds groter wordt. Een goede identiteitsvaststelling wordt één van de meest

essentiële onderdelen van alle gemeentelijke processen, waarbij gecertificeerde medewerkers aan de balie en in de backoffice elk hun eigen taak hebben. Het is dus belangrijk voldoende aandacht te besteden aan de bevordering van de expertise bij de medewerkers. In 2019 hebben wij het traject 'team van de toekomst' doorlopen om de verschuiving van de werkzaamheden in gang te zetten. Hierbij is naar voren gekomen dat er verdieping nodig is bij de medewerkers. Met deze verdieping zal in 2020 gestart worden.

1.3.3 Onderzoek bereikbaarheid/openingstijden

Er is een grote verschuiving gaande van offline naar online klantcontact. Onlinekanalen als WhatsApp en chat worden door onze inwoners steeds vaker gebruikt. Klantcontact via de traditionele kanalen als balie, telefoon en post nemen af. In 2019 is een start gemaakt met het onderzoeken of de bereikbaarheid/openingstijden nog aansluit bij de huidige behoefte van onze inwoners. Het doel van dit onderzoek is het realiseren van een effectieve bereikbaarheid. Dit onderzoek is nog niet geheel afgerond in 2019 en zal dan ook doorlopen in 2020.

1.3.4 Verkiezing Provinciale Staten en Europees Parlement

Op 20 maart 2019 en 23 mei waren de verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten respectievelijk het Europees Parlement. Deze verkiezingen zijn beide goed verlopen. Onze raad durfde als één van de eerste het aan om mee te doen met het experiment centrale stemopneming dat na succes steeds meer navolging vindt in het land. Dit experiment zal naar verwachting voor de volgende verkiezing van 2021 worden opgenomen in de kieswet.

Realisatie beleidsagenda 2019: PROGRAMMA 1: BURGER EN BESTUUR				
Nr.	Actiepunten	Besluit	Stand ¹	Korte toelichting
1	Cyclus: kadernota, programmabegroting en jaarstukken vaststellen	Raad		
2	Belastingverordeningen	Raad		
3	Doelmatigheidsonderzoeken accommodatiebeleid en openbare verlichting	College	2 ^e kw 2020	
4	Verantwoording informatieveiligheid (ENSIA)	College		

¹ Verklaring kleuren:

Gerealiseerd	Afdoening cf planning + Indicatie gereed	Afwijking in planning + indicatie gereed
--------------	--	--

Wat heeft het gekost?

1 Burger en Bestuur	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	1.176	1.116	1.499	-383	N	878
Baten	-1.363	-1.483	-1.630	-148	N	-1.503
Saldo van baten en lasten	-2.539	-2.598	-3.129	-531	N	-2.381
Mutaties reserves	1.752	1.576	461	-1.115	N	310
Resultaat na bestemming	-787	-1.023	-2.669	-1.646	N	-2.071

² Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

PROGRAMMA 2: VEILIGHEID EN REGELS

2.1 Integrale veiligheid en Openbare Orde

Wat wilden we bereiken?

Alle inwoners van Hof van Twente hebben recht op een veilige en leefbare woonomgeving en een fijne plek om te verblijven. Het gaat hierbij om zowel een objectief veilige omgeving als een omgeving waar onze inwoners zich veilig voelen. We zetten dan ook in op het borgen van de openbare orde en veiligheid om bewoners dit te kunnen bieden.

De aanpak van nieuwe problematiek willen wij door samenwerking met onze partners realiseren. Een belangrijk aandachtspunt is de aanpak van ondermijnende criminaliteit, dit kan elke afdeling binnen onze gemeente raken. Het vaker toepassen van Bibob-toetsing op meer taakvelden en het versnellen van de juridische opvolging bij hennepkwekerijen zijn twee onderdelen die in ieder geval verder geïntegreerd worden in de reguliere werkprocessen.

2.1.1 Platform Integrale veiligheid

In 2019 is er een integraal plan opgesteld het ‘*Plan van aanpak ondermijnende criminaliteit en integrale veiligheid 2019-2020*’. Deze is in de loop van 2019 doorontwikkeld naar een integrale notitie waarin de samenhang in werkzaamheden tussen de teams Veiligheid, VTH en juridische zaken in beeld is gebracht. Ook is de samenwerking met de 14 Twentse gemeenten nog steeds geborgd in het Platform IVZ en de daarbij behorende werkgroepen. Er is eenmalig extra budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een aantal taken.

2.1.2 Regionale en lokale samenwerking

We werken ook intensief samen met het Veiligheidshuis en Veilig Thuis Twente. Dit richt zich met name op de aanpak van verwarde personen, huiselijk geweld, zorgfraude, mensenhandel en kindermishandeling. In de veiligheidsdriehoek worden afspraken gemaakt tussen gemeente, politie en OM. In het strategisch politieoverleg bespreekt de burgemeester actualiteiten met de politie op strategisch niveau. Het RIEC is daarnaast een belangrijke samenwerkingspartner voor de gemeente in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

2.1.3 Verbinding Veiligheids- en sociale domein

Binnen onze gemeente ontmoeten beide domeinen elkaar regelmatig. Periodiek ontmoeten beide domeinen elkaar in het signaleringsoverleg risicojongeren en het integraal casusoverleg attentieadressen. Handhaving wordt gericht ingezet om zaken als adres- en zorgfraude te kunnen stoppen. De opvolging van deze handhavingsacties is ook meegenomen bij het opstellen van het *'Plan van aanpak ondermijnende criminaliteit en integrale veiligheid 2019-2020'*

2.1.4 Ondermijning

Vanaf september 2019 is er bijna wekelijks via social media en de lokale pers preventie-advies gegeven over onder andere woninginbraken. Preventieadviseurs hebben aan inwoners gericht advies uitgebracht om woningen veiliger te maken. We hebben een start gemaakt met het organiseren van een werkgroep Keurmerk Veilig Buitengebied. Dit is een werkgroep van interne en externe partners die er samen voor willen zorgen dat de inwoners en ondernemers in het buitengebied weerbaar en alert zijn tegen ondermijnende criminaliteit. Om onze medewerkers meer bewust te maken van het thema ondermijning zijn er in alle teams presentaties gegeven over wat ondermijning is en hoe het te herkennen is tijdens de team-specifieke

werkzaamheden. Interne meldingen kunnen gedaan worden bij een speciaal Meldpunt. Ook de Gemeenteraad is bijgepraat op dit thema tijdens een speciale sessie. Bij de integrale herziening van de APV is ook aandacht besteedt aan het thema ondermijning door enkele nieuwe artikelen op te nemen. De beleidsmedewerker veiligheid heeft de meerdaagse cursus voor bibob-coördinator gevolgd. Een notitie met voorstellen voor een actualisatie van het bestaande Bibob-beleid volgt in 2020. Eind 2019 is er een start gemaakt met de herziening van het Damoclesbeleid, onze lokale aanpak bij het aantreffen van hennepkwekerijen.

2.1.5 Gustoscontroles

In 2019 zijn er 5 integrale Gustoscontroles (Gustos is de Latijnse naam voor bewaarder) uitgevoerd door de gemeente in samenwerking met verschillende ketenpartners, zoals de Politie, Sociale Recherche Twente, Brandweer, Douane, en de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit. Deze aanpak was uniek. Tijdens een controleavond worden doorgaans 10 adressen in onze gemeente bezocht. Er zijn op 3 avonden de zogenaamde 'adrescontroles' uitgevoerd en er zijn tijdens 2 controleavonden verschillende horecazaken gecontroleerd.

Deze controles blijken effectief door met name de integrale samenwerking binnen onze eigen organisatie met de verschillende ketenpartners. Er worden vele onregelmatigheden opgespoord. Te denken valt aan illegale bewoning, illegale bouwwerken, niet ingeschreven personen, onvoldoende brandveiligheid van panden, noodzaak tot inzetten van zorg/hulp, geen geldige Drank -en horecaverunning, niet naleven van hygiëne in de horeca of niet voldoen aan regels voor inkoop van sterke drank in de horeca.

In 2020 wordt, ook in het kader van ondermijning, weer ingezet op Gustoscontroles.

2.2 Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Wat wilden we bereiken?

2019 is voor vergunningverlening, toezicht en handhaving een belangrijk jaar. Er staan ons veel grote veranderingen te wachten, waarop we adequaat willen inspelen.

2.2.1 Omgevingsdienst Twente

2019 is het 1e jaar dat de milieutaken door de ODT zijn uitgevoerd. We willen er voor zorgen dat de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven door deze samenwerking wordt vergroot. Wij zijn tevreden over de manier waarop de Omgevingsdienst is gestart in 2019.

Er is vanzelfsprekend nog ruimte voor de ODT om verder te ontwikkelen. U kunt meer lezen over de start van de ODT in hoofdstuk 1.1.1.

2.2.2 VTH Beleid

Het VTH beleid met een nadere uitwerking is vastgesteld op 20 augustus 2019 en nadien bekend gemaakt. Het beleidsplan VTH Hof van Twente geeft invulling aan de lokale taken, Bouw, APV en overige wetten. Het geeft invulling aan onze wens om de

toetsing van vergunningaanvragen, het houden van toezicht en het handhaven van de regelgeving meer gezamenlijk vorm te geven en eenduidiger te maken voor inwoners en bedrijven. Dienstverlening staat hier voorop.

Voor onze inwoners en bedrijven in Hof van Twente is een gelijke behandeling en transparantie van onze werkwijze wenselijk. Het lokale beleid geeft de gemeente de mogelijkheid om eigen accenten te zetten en eigen beleidsambities te realiseren.

2.2.3 VTH takenuitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma 2019 zijn voor toezicht en handhaving taken opgenomen op het gebied van milieu, bodem, bouwen en ruimtelijke ordening, APV, bijzondere wetten en brandweertoezicht c.q. brandveilig gebruik.

De raad is over het “Uitvoeringsprogramma VTH-taken 2019” in de raadsbrief van 12 februari 2019 geïnformeerd. De resultaten van het uitvoeringsprogramma 2018 zijn in het “Jaarverslag uitvoeringsprogramma VTH-taken 2018 vastgelegd. De raad is daarover in de raadsbrief van 2 april 2019 geïnformeerd. Het jaarverslag over 2019 wordt in het voorjaar 2020 aan de raad aangeboden.

2.2.4 Richtlijn Bouw- en sloopveiligheid

De landelijke richtlijn Bouw- en Sloopveiligheid is als beleidsregel vastgesteld door het college in augustus 2019 en wordt sindsdien toegepast bij de beoordeling van bouw- en sloopplannen.

2.2.5 Monitoring

Wij hebben in 2019 ieder kwartaal monitoringsgegevens over binnengekomen aanvragen, verleende vergunningen en uitgevoerde toezichtcontroles beoordeeld en vergeleken met het uitvoeringsprogramma. Dit heeft niet geleid tot het bijsturen of tot extra inzet op onderdelen.

2.2.6 Personeel

Een knelpunt van de laatste jaren is de toename van aanvragen in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt. In 2019 hebben wij twee vergunningverleners die wij eind 2018 hebben aangenomen verder opgeleid en ingewerkt. Zij draaien nu volop mee bij het verlenen van vergunningen.

2.2.7 Onderzoek kwaliteit VTH

Inwoners van Hof van Twente zijn tevreden over de kwaliteit van de vergunningverlening door de gemeente. Dat blijkt uit het onderzoek onder inwoners en ondernemers die het afgelopen jaar een

vergunning hebben aangevraagd. Mensen zijn tevreden over het verloop van de vergunningprocedure (rapportcijfer 7), het vooroverleg (rapportcijfer 8) en de communicatie tijdens het proces (rapportcijfer 8).

Naast vergunningverlening is dit jaar ook gemeten hoe de inwoners en ondernemers toezicht en handhaving hebben ervaren. Het overgrote deel (80%) ervaart dit als vriendelijk. 77% vindt het nuttig en logisch dat de gemeente controleert in kader van de vergunningverlening.

Uit het onderzoek blijkt verder dat het vooroverleg (voordat een vergunningaanvraag wordt ingediend) met de gemeente wordt gewaardeerd. Wij roepen inwoners en ondernemers op om hiervan gebruik te maken. Dit is ook in lijn met de beginselen van de Omgevingswet die op 1 januari 2021 in werking treedt. Daarin speelt participatie een grote rol.

2.2.8 Themagewijs controleren

In 2019 hebben we nog geen invulling gegeven aan themagewijze controles. In 2019 hebben we wel beoordeeld en besloten om hier in 2020 invulling aan te geven, door gericht horeca- en evenementencontroles uit te voeren en door toezicht te houden op herplantplichten en landschapsplannen.

Realisatie beleidsagenda 2019: PROGRAMMA 2: VEILIGHEID EN REGELS

Nr.				
5	3 ^e uitvoeringsprogramma integrale veiligheid	Raad	2 ^e kw 2019	Beleidsprogramma is vastgesteld op 9 juli.
6	VTH- beleid	College	2 ^e kw 2019	Is vastgesteld op 20 augustus.
7	VTH-programma	College	1 ^e kw 2019	Is vastgesteld op 26 februari.
8	APV	Raad	2 ^e kw 2019	Is vastgesteld op 19 juni.
9	Reclamebeleid	College		Beleid wordt niet geactualiseerd, omdat prioriteit ligt bij de invoering van de Omgevingswet.
10	Jaarverslag VTH-programma 2018	College	1 ^e kw 2019	Is vastgesteld op 2 april.
11	Effecten private kwaliteitsborging bouwtoezicht in beeld brengen	College	2020	Onderwerp krijgt een plek in programma Omgevingswet

Wat heeft het gekost?

2 Veiligheid en regels	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	5.031	5.858	5.816	43	V	4.411
Baten	898	878	859	-19	N	1.185
Saldo van baten en lasten	-4.133	-4.981	-4.957	24	V	-3.226
Mutaties reserves	-	-	-	-		-
Resultaat na bestemming	-4.133	-4.981	-4.957	24	V	-3.226

³

³ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

PROGRAMMA 3: WONEN EN WERKEN

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Wat wilden we bereiken?

We willen initiatieven op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling initiëren, aanjagen en faciliteren.

3.1.1 Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2021 is de Omgevingswet van kracht. Om de organisatie goed voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet is hiervoor in 2019 een programma gestart. In het hoofdstuk Projectrapportages wordt nader ingegaan op de stand van zaken van het programma omgevingswet.

3.1.2 Kwaliteitsimpuls bebouwde omgeving

De plannen voor de gemeentelijke woningbouwlocaties zijn in voorbereiding. Het gaat hierbij om locaties die vrijkomen in Markelo en Delden, door de realisatie van twee IKC's. De ontwikkeling van deze locaties is niet genoeg om te voldoen aan de vraag die er is naar woningen. Daarom is ook gekeken naar locaties die aan de rand van de kernen liggen.

Met ontwikkelaars en particulieren zijn gesprekken gevoerd over herontwikkeling van plekken binnen kernen. Ingezet is op een optimale ruimtelijke kwaliteit en aansluiting bij de vraag naar woningen.

3.1.3. Veegplan buitengebied

In 2019 is opnieuw een veegplan gemaakt.

Voorafgaand aan de start van het veegplan zijn roadshows gehouden waarbij aan alle buurtschappen uitleg is gegeven over de ruimtelijke mogelijkheden in het buitengebied. Mede door de buurtschapsbezoeken en het project integrale erfbenadering zijn er ongeveer 75 aanvragen binnengekomen. Daarvan konden 40 meegenomen worden in het veegplan, inclusief de ambtshalve wijzigingen zijn er circa 80 aanpassingen gedaan in het bestemmingsplan buitengebied. De overige particuliere aanvragen zijn middels vergunning mogelijk gemaakt of hebben op een andere wijze een vervolg gekregen.

3.2 Plattelandsontwikkeling

Wat wilden we bereiken?

Uitvoering geven aan een programma om te komen tot een sociaal en economisch sterk én duurzaam buitengebied.

3.2.1 Integrale erfbenadering

In 2019 hebben we het pilotproject toekomstgerichte erven afgerond en als gemeentebreed project verder uitgebouwd. Er is voor dit project een samenwerking tussen gemeente en provincie. Dit project heeft aandacht voor de uitdagingen waar een erfeigenaar voor kan komen te staan. Een erfcoach helpt eigenaren om naar de toekomstige ontwikkelingen en mogelijkheden te kijken, maar natuurlijk blijft de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar uitgangspunt van werken. Eind 2019 zijn 135 integrale erfplannen opgesteld en in uitvoering.

3.2.2 Mineral Valley Twente

Aanpak van bodem- en mestproblematiek is belangrijk. Onze gemeente heeft hierin met Mineral Valley Twente het voortouw genomen. Er is in 2019 gewerkt aan de voorbereiding om Mineral Valley een definitieve status te geven in de vorm van een stichting. Naar verwachting zal dit in 2020 een

definitieve vorm krijgen. Tot en met 2019 zijn er een 20-tal proeftuinen gestart.

3.2.3 Plattelandsontwikkeling

Op dit terrein is er veel in beweging. Doorlopend wordt gewerkt aan projecten onder de noemer van de Groene Metropool Twente, zoals harmoniseren regels KGO, streekproducten en Leader.

Op het gebied van vrijwillige kavelruil zijn er ruilplannen gerealiseerd in de gebieden Veldhoek en het Zeldam en is er een nieuw project gestart in het gebied Markvelde.

De Groene Loper wil inspireren om bij te dragen aan natuur, landschap en biodiversiteit binnen de gemeente Hof van Twente. Dit wordt gedaan door uitvoering te geven aan projecten zoals stadslandbouw, de bomencirkel en biodiversiteitseducatie.

Vanuit het Platform Stil Leed zijn er “Keukentafelavonden” georganiseerd en zijn er op die manier veel gesprekken gevoerd over het wel en wee op ons platteland. Deze gesprekken worden als inspiratie uitgewerkt in een Theaterstuk dat in 2020 zal worden opgevoerd.

3.3 Wonen

Wat wilden we bereiken?

Met behulp van de Woonagenda Hof van Twente houden we balans tussen vraag en aanbod.

3.3.1 Woonlocaties

Dit jaar is gestart met het proces om te komen tot ontwikkeling van diverse woonlocaties.

Deze locaties liggen in de kernen, maar er zijn ook rood voor rood locaties in het buitengebied.

In de kernen Delden en Markelo is gestart met het bouwen van een nieuw kindcentrum. De vrijkomende locaties worden ingezet voor woningbouw. Het actualiseren van de marktvraag helpt bij de vraag voor welke doelgroep ontwikkeld moet worden.

In Hengevelde is gestart met de ontwikkeling van de Marke III, tweede fase in samenspraak met lokale initiatiefnemers. In Bentelo, aan de rand van de kern, is het proces gestart om te komen tot de nieuwe woonwijk Bentelo Buiten.

3.3.2 Kennisontwikkeling

Vier studenten hebben onderzoek verricht naar de woonbehoefte en ruimtelijke kwaliteit van wijken in de gemeente. De uitkomsten van het onderzoek kunnen een inbreng vormen bij het maken van keuzes over

invulling van vrijkomende en te transformeren locaties.

3.3.3. Woningbouwprogramma

Het programma 2015 - 2019 bood ruimte voor 550 woningen. In 2019 zijn er hiervan 84 gerealiseerd. De lopende bestuurlijke afspraken met de provincie en regio Twente zijn geactualiseerd. In 2020 worden nieuwe afspraken gemaakt waarbij we ons richten op kwalitatief programmeren.

3.3.4 Woningmarkt ontwikkeling

De woningmarkt is aangetrokken. Dit is ook zichtbaar in de verkopen van gemeentelijke kavels. In 2019 zijn 13 kavels aan particulieren verkocht. Daardoor zijn er vrijwel geen gemeentelijke kavels meer beschikbaar.

3.3.5 Demografische druk

De demografische druk geeft een indruk van de mate waarin de 'werkenden' moeten voorzien in het onderhoud van de 'niet-werkenden'. Na een eerdere toename is het percentage nu licht gedaald van 86,6 % in 2018 naar 85,8 % in 2019. Dit is een indicatie dat er meer mensen zijn tussen de 20 – 64 jaar dan in 2018 het geval was.

3.3.6 Hofmarketing

De in 2018 opgerichte Stichting Hofmarketing heeft als één van de opgaven het promoten van wonen in Hof van Twente. Er zijn in 2019 overleggen gevoerd met diverse stakeholders op het gebied van wonen, over hoe ervoor gezorgd kan worden dat jongeren en jonge gezinnen in Hof van Twente komen en blijven wonen. Dit is vertaald naar concrete communicatie acties, zoals de nieuwe inwonersdag in oktober 2019.

3.4 Werken

Wat wilden we bereiken?

De sociaal economische visie is geactualiseerd en is uitgebreid met de pijler Innovatie om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren. Wij zetten ons in voor een economisch klimaat met een sterke detailhandelsstructuur, vergroting van de vrijetijdseconomie, een ondernemend buitengebied, hoogwaardige bedrijventerreinen, de versterking van het duurzame karakter en verbetering van arbeidsparticipatie. Hierdoor blijft de gemeente aantrekkelijk voor inwoners, waardoor voorzieningen op peil kunnen blijven.

3.4.1 Bedrijventerreinen

Ingezet is op het behoud van lokale bedrijven door ze ruimte te geven voor groei op de huidige locatie of in te zetten op verplaatsing. Op Zenkeldamshoek hebben vier bedrijven zich gevestigd en hebben een tweetal bedrijven uitgebreid. In Markelo heeft autobedrijf Dijkstra (eindelijk) zijn nieuwe bedrijfspand in gebruik kunnen nemen. In Hengevelde hebben vier bedrijven hun intrek genomen in het nieuw ontwikkelde inbreidingsplan op het Wegdam.

3.4.2 Centrumgebieden

Vanuit de Sociaal Economische Visie is er veel aandacht voor de centrumgebieden in onze gemeente.

Het centrum van Goor heeft met cofinanciering van de Provincie Overijssel (Stadsarrangement) een impuls in 2019 gekregen. Er is gewerkt aan het verplaatsen van vier winkels, het toevoegen van groen en de uitstraling te verbeteren door de invoering van een gevelfonds. Hierover zijn met meerdere ondernemers gesprekken gevoerd. In Markelo is de wens om het centrum aan te pakken en verkeersveiliger te maken concreet vertaald in een plan.

3.4.3 Binnenhavens / Twentekanaal

De samenwerking tussen de 5 gemeenten aan het Twentekanaal is versterkt. Er is in 2018 een plan door de vijf gemeenten (Havenbedrijf Twente) gemaakt voor een betere infrastructuur (diepere vaarwegen, kaders en havens geschikt voor klasse Va). Daardoor kunnen bedrijven aan de havens het water beter benutten.

3.4.4 Werkgelegenheid

De investeringen die Hof van Twente doet in de economische ontwikkeling dragen bij aan de leefbaarheid van de gemeente, maar ook aan de

werkgelegenheid voor onze inwoners. Uit onze Hof van Twente Index blijkt dat we in 2019 iets zijn gegroeid naar 16.100 arbeidsplaatsen bij onze werkgevers, terwijl onze beroepsbevolking uit ongeveer 18.000 inwoners bestaat. De groei was met 90 banen het grootst in de sector 'groothandel'.

De werkloosheid is in 2019 verder gedaald en zit nu op 2,8%, het laagste cijfer sinds jaren. Het gemiddelde percentage in Twente is 3,3%, waarbij je een duidelijke schifting ziet tussen de steden (hogere werkloosheid) en de landelijke gemeenten (lagere werkloosheid). Het aantal mensen in de Participatiewet is licht afgenomen naar ca. 360 mensen. Bij deze groep is de grootste belemmering om te werken van medische aard.

3.4.5 Vrijetijdseconomie

Vrijetijdseconomie is één van de pijlers onder de Sociaal economische visie. Hofmarketing heeft in 2019 verschillende (gemeentelijke) activiteiten uitgevoerd op het gebied van recreatie en toerisme, zoals innovatiedagen, informatie/ inspiratiemiddagen en begeleiding van een transformatie van een recreatiepar. Ook zijn er diverse sessies met ondernemers geweest om de bedrijven en elkaar verder te ontwikkelen. Vanuit de gemeente is daarnaast gewerkt aan een beleid om de juiste

evenementen naar de gemeente te halen of in de gemeente te houden. Dat beleid is in een afrondende fase.

3.5 Duurzaamheid

Wat wilden we bereiken?

Uitvoering geven aan de Routekaart naar een energieneutrale gemeente in 2035.

3.5.1 Routekaart

In Hof van Twente hebben we vast gehouden aan de doelstelling energieneutraal in 2035 en stemmen we onze beslissingen hierop af. Door in te zetten op lokale gebiedsprocessen zijn projecten, zoals het zonnepark Entersestraat, verder gekomen. De routekaart uit 2015 is tegen het licht gehouden. De geactualiseerde routekaart is in concept gereed. In 2020 zal het besluitvormingsproces plaatsvinden. In 2019 is ingezet op het gebruiken van de energie die er is onder bewoners en bedrijven en op zelf het goede voorbeeld geven. Het groeiende duurzaamheidsbesef helpt om de opgave voor een energieneutrale Hof van Twente in 2035 in te vullen.

3.5.2 De groene Marke

In 2019 is het kleinschalige zonnepark aan de Entersestraat gerealiseerd. Het zonnepark is in eigendom van de gemeente.

Tevens zijn de mogelijkheden onderzocht op welke wijze de gemeente regels kan stellen aan de ontwikkeling van zonneparken zodat onze inwoners meer kunnen profiteren van de opbrengst van het park.

Daarnaast faciliteren we een aantal grote zonneparken om op die manier echte stappen te kunnen zetten naar een energieneutraal Hof van Twente.

3.5.3 Hofpower

Ook in het schooljaar 2018-2019 is Hofpower weer georganiseerd voor scholen. Voor alle groepen op de basisschool en de onderbouw van de middelbare school is een lesprogramma beschikbaar over de thema's elektriciteit, warmte, voedsel, water, afval,

biodiversiteit en mobiliteit. Daarvoor is een menukaart samengesteld waar alle scholen voor alle groepen naar belangstelling gebruik van kunnen maken.

3.5.4 Gas erop!

Dat de werkelijkheid weerbarstig is, bleek toen vanuit het rijk begin 2018 de boodschap kwam dat Nederland in 2050 van het aardgas af moet. Een enorme operatie die veel vraagt en vergt van de Nederlandse samenleving. In 2019 heeft de gemeente deelgenomen aan een provinciaal project om te komen tot een warmtetransitievisie. Hiervoor zijn meerdere sessies georganiseerd die inzicht hebben gegeven in geschikte alternatieven voor aardgas voor de Hof van Twente. De visie is in concept gereed en zal in procedure worden gebracht in 2020.

Ondanks dat in 2050 pas een alternatieve warmtebron gevonden moet zijn, is de gemeente zich bewust van haar rol in dit proces. Om deze reden is ingezet op samenwerking met partijen als Viverion en Wonen Delden en is de urgentie gegeven aan mogelijkheden voor particuliere woningeigenaren. Dit is onder andere gebeurd door de inzet van de wooncoaches van Duurzaam Thuis Twente.

Realisatie beleidsagenda 2019: PROGRAMMA 3: WONEN EN WERKEN

Nr.				
12	Veegplan buitengebied	Raad	4 ^e kw 2019	
13	Opstellen woningbouwprogramma	College	4 ^e kw 2019	
14	Integrale erfbenadering opdracht verstrekken	College	2 ^e kw 2019	Opdracht is verstrekt en in uitvoering
15	Plan van aanpak voor Omgevingsvisie HvT vaststellen	College	2020	
16	Bestemmingsplan Spoorpark Goor vaststellen	Raad	2020	Afrondende gesprekken over herontwikkeling
17	Bestemmingsplan Bentelo Buiten	Raad	4 ^e kw 2020	Participatief proces is gestart

Wat heeft het gekost?

3 Wonen en werken	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	3.745	5.745	4.886	860	V	4.958
Baten	2.305	2.876	3.743	867	V	2.538
Saldo van baten en lasten	-1.440	-2.870	-1.143	1.727	V	-2.420
Mutaties reserves	-456	896	-498	-1.394	N	360
Resultaat na bestemming	-1.896	-1.974	-1.640	333	V	-2.060

⁴ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

PROGRAMMA 4: LEEFOMGEVING

4.1 Milieu

Wat wilden we bereiken?

Een gezonde veilige woon-/leefomgeving met ontwikkelingsperspectief voor economische activiteiten.

4.1.1 Visie water en groen

Op basis van het in 2019 gemaakte plan van aanpak “programma biodiversiteit” wordt gewerkt aan versterking van biodiversiteit. Water en groen krijgen in dit programma aandacht. Er komt geen aparte Visie water en groen.

4.1.2 Gebiedsgericht geluidbeleid

Er is in 2019 geen afzonderlijk beleidsstuk aangeboden. De huidige geluidsregels worden deels gewijzigd opgenomen in de Omgevingswet. Geluid is onderdeel van het programma Omgevingswet.

4.1.3 Geluidsanering woningen

Er is onderzoek gedaan naar geluidshindersituaties door verkeerslawaaï van een 110-tal woningen in Goor. In 2019 is een maatregelenplan opgesteld (bijvoorbeeld aanbrengen gevelisolatie) waardoor het binnen stiller

wordt. Dit vergroot het woongenot. Na goedkeuring van het maatregelenplan door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu kan de gemeente subsidie aanvragen bij het ministerie voor bekostiging van de uitvoering van de maatregelen. De verwachting is, afhankelijk van besluitvorming door het ministerie, dat de feitelijke sanering in de loop van 2020 kan starten.

4.2 Bodem— en asbestbeleid

Wat wilden we bereiken?

Een samenhangende aanpak van bodemverontreinigingen en het voorkomen van nieuwe verontreinigingen. Een duurzaam beheer van de bodem en ondergrond. Een asbestarme gemeente mede met het oog op het komende asbestdakenverbod in 2024.

4.2.1 Asbestaanpak

Vanuit het Masterplan Asbest zijn inwoners en bedrijven geholpen om verschillende asbestopgaves op daken of in bodem, erven en wegen integraal aan te pakken.

Asbestbodem

De grootschalige asbestbodemsanering van de tuinen in het Gijmink is afgerond. In 2019 is ook de aanpak van de Gondalaan, Oude Haaksbergerweg en Haaksbergerweg opgepakt (zie de projectrapportage Nieuwe bodemsanering t Gijmink).

De uitvoering van de gezamenlijk aanpak van asbest tussen 7 gemeenten en de provincie Overijssel wordt gedaan door het projectbureau Bodem Asbest Sanering (BAS). In onze gemeente zijn in 2019 de volgende bodemsaneringsprojecten uitgevoerd: Diepenheimsestraat Hengevelde, Stokkummerweg 6 Markelo, Torenavalkstraat in Delden,

1^e Zomerdijk in Diepenheim, de Demmersweg en Rijssenseweg 6 in Ambt Delden en een 14-tal wegbermen omwille van de aanleg glasvezel (zie ook hoofdstuk 4.3.9 aanleg glasvezel). Daarnaast zijn diverse projecten opgestart die in 2020 een vervolg krijgen.

Asbestlobby

Hof van Twente is namens de Regio Twente kartrekker van het landelijk lobbydossier asbest. Na een succesvolle lobby samen met de provincie stelde het rijk tot 2022 38 miljoen euro beschikbaar voor de aanpak van verontreinigde asbestbodems in Twente. Met de Rijksmiddelen kunnen saneringsopgaven de komende jaren adequaat en tijdig aangepakt worden. Ook voor de periode daarna loopt de lobby onverminderd voort.

Asbestdaken

Hof van Twente is deelnemer in provinciale en landelijke overleggen als het gaat om de aanpak van de asbestproblematiek. In 2018 is de landelijke subsidieregeling voor de sanering van asbestdaken beëindigd. Van de gemeentelijke subsidie voor de verwijdering van asbestdaken is met 94 aanvragen in 2019 ondanks het niet doorgaan van het asbestdakenverbod nog redelijk goed gebruik gemaakt. In totaal is voor 56.448 m² gesaneerd asbestdak subsidie toegekend. Het totaal gesaneerd oppervlakte is

ten opzichte van 2018 gehalveerd maar ten opzichte van de omliggende gemeenten is dat een uitstekend resultaat. Hieruit blijkt dat de financiële prikkel in combinatie met ons ruimtelijk beleid goed werkt. Van alle aanvragen zijn er 13 uit stedelijk gebied afkomstig met een totaaloppervlakte van 5.388 m².

Het asbestdakenverbod, dat eind 2024 zou ingaan, is op 4 juni 2019 niet bekrachtigd in de Eerste Kamer. Wij hebben onderzocht wat de gevolgen zijn van dit besluit. De bevindingen nemen we mee in de tussenevaluatie Masterplan asbest. Deze wordt begin 2020 aangeboden aan uw raad.

Beurs 'Stappen (zetten) in Dieka'

In samenwerking met Hofkracht vond er zaterdag 5 oktober 2019 een informatieve beurs "Stappen (zetten) in Dieka" te Markelo plaats.

De beurs stond in het teken van de thema's asbest, energie en duurzaamheid. We staan met elkaar voor de enorme uitdaging om Hof van Twente te verduurzamen. Ruim 1.000 inwoners uit Hof van Twente en daarbuiten hebben de beurs bezocht. We zagen deze dag veel mooie gesprekken tussen bezoekers en standhouders. Ook de lezingen zijn goed bezocht.

Stappen *zetten* bij Dieka
5 oktober 2019

asbest, energie & duurzaamheid

4.2.2 Koppelpilot Gijmink B

In 2019 is de koppelpilot, met als doel om alle uitpandige asbest (vooral daken) uit de wijk het Gijmink te verwijderen, succesvol afgerond. Bijna alle asbestdaken

in het Gijmink zijn inmiddels verwijderd. Hierdoor wordt herverontreiniging van de gesaneerde bodem voorkomen (zie ook projectrapportage Nieuwe bodemsanering 't Gijmink).

4.2.3 Bodem- en asbestbeleid

De bodemkwaliteitskaart is een Twentse kaart die aangeeft tussen welke gebieden grondtransport mag plaatsvinden zonder nader onderzoek, maar wel binnen bepaalde spelregels. Deze kaart is op 24 september aan de raad aangeboden. Deze zomer speelde ook de stagnatie van grondverzet en hergebruik ten gevolge van PFAS. Hierop is snel en adequaat gereageerd met “tijdelijke maatregelen beleid PFAS” waarover u per brief van 31 oktober 2019 bent geïnformeerd.

4.2.4 Visie op bodem en ondergrond

De Twentse gemeenten en de provincie werken samen binnen Onder Twente (netwerkorganisatie) aan het formuleren van uitgangspunten voor bodem en ondergrond. Door de komst van de omgevingswet is in 2019 geen afzonderlijk beleidsstuk aan uw raad aangeboden en wordt dit onderwerp meegenomen in het Programma Omgevingswet.

4.3 Wegen, mobiliteit en verkeersveiligheid

Wat wilden we bereiken?

Een sobere, verkeersveilige instandhouding van het gemeentelijke wegennet, gemeentelijke havens en vaarwegen met zorg voor bereikbaarheid, milieukwaliteit, leefkwaliteit en duurzaamheid.

4.3.1 Wegen

Voor het opstellen van het beleidsplan Wegen zijn begin 2019 wegininspecties uitgevoerd en is een financiële doorrekening gemaakt. Door de extra investering van jaarlijks één miljoen in 2016, 2017, 2019 en 2020 zal het achterstallig onderhoud naar verwachting dalen tot de geraamde € 2,7 miljoen in 2020.

Op een groot aantal locaties is het achterstallig onderhoud aan wegen weggewerkt door herstraten, asfaltreparatie en –vervanging.

Onder andere de volgende wegen:

Markelo: Ensinkgoorsdijk, Luchtendijk

Larenseweg (slijtlagen)

Prinses Beatrixstraat (integraal project riool/wegen/groen/verkeer)

Goor: Haaksbergerweg

Diepenheim: Wilsonweg

Bentelo: Hagmolenweg

Hengevelde: Loofrietweg

Delden: Hengelosestraat (in combinatie met verkeersmaatregelen)

Om de bereikbaarheid te kunnen waarborgen is in 2019 een pilot uitgevoerd namelijk het aanbrengen van betonnen karrensporen op zandwegen en halfverharde wegen. Deze wegen worden in toenemende mate belast door landbouwverkeer en vrachtverkeer. Dit vraagt meer en ander onderhoud.

4.3.3 Bermen en sloten

Het onderhoud aan de bermen en sloten is volledig ecologisch uitgevoerd. Het maaisel is grotendeels deels verwerkt in bokashikuilen. Hiermee wordt zoveel mogelijk gestreefd naar het circulair hergebruiken van dit product. De regelgeving omtrent berm- en slootmaaisel (dat formeel beschouwd wordt als afval) blijft onze aandacht houden. In lijn met de agenda biodiversiteit is een onderzoek gestart hoe het onderhoud aan de bermen en de sloten nog efficiënter en duurzamer kan worden uitgevoerd. Hierbij is ook nadrukkelijk het vergroten van de biodiversiteit een doelstelling geworden.

4.3.4 Gemeentelijk Mobiliteitsplan

In de zomer 2019 is de inrichting van de Prinses Beatrixstraat Markelo aangepast en ingericht als 30 km zone. Het wegdek is vernieuwd en parkeerplaatsen zijn vervangen. Tevens is de riolering vervangen en zijn de groenstroken opnieuw ingericht.

In de voorbereiding en uitvoering is rekening gehouden met ideeën, wensen en tips van bewoners in de buurt.

In het voorjaar is duidelijk geworden welke maatregelen in de Molenstraat Goor en omgeving worden genomen. In navolging hierop is op 9 juli 2019 het uitvoeringsprogramma van het Gemeentelijk

Mobiliteitsplan 2019 vastgesteld. In de zomer van 2019 is het project verbreden fietsstroken Hengelosestraat Delden gerealiseerd. Ook is begonnen met de voorbereiding van project Mitigerende maatregelen in relatie tot éénrichtingsverkeer Molenstraat Goor. Dit project wordt in het voorjaar van 2020 afgerond.

Samen met inwoners en ondernemers is in 2018 participatief een plan uitgewerkt voor de verbetering van de verkeerssituatie in de Grotestraat kern Markelo en verfraaiing en verlevendiging van het dorpshart. In 2019 heeft de gemeenteraad het ontbrekende budget beschikbaar gesteld. In 2020 wordt het plan verder voorbereid en zal daarna – in overleg met de inwoners en ondernemers- de uitvoering plaatsvinden.

Duurzame mobiliteit

Onze gemeente heeft meegedaan met een gezamenlijk aanbesteding voor het plaatsen en exploiteren van laadpalen in de openbare ruimte. Vanuit de concessie zijn in 2019 in alle kernen van onze gemeente de eerste openbare laadpunten geplaatst en dit zal in de komende jaren verder worden uitgerold.

4.3.5 Spoorwegovergangen

Door ProRail is aangegeven er naar te streven om alle onbewaakte spoorwegovergangen op te heffen, mogelijk met een alternatieve ontsluiting of door een

onderdoorgang voor wandelaars/fietsers. Wanneer een overweg echt moet blijven bestaan, moet deze ook daadwerkelijk beveiligd worden. In Hof van Twente liggen 12 niet actief beveiligde overwegen. In 2019 is overleg gevoerd met ProRail om tot een plan van aanpak komen. Dit krijgt in 2020 een vervolg.

4.3.6 Verkeersveiligheid

In samenwerking met onder andere Veilig Verkeer Nederland, ANWB en politie zijn verschillende verkeerseducatieprojecten uitgevoerd. Extra aandacht is uitgegaan naar onveiligheid in het verkeer door gebruik

van smartphonegebruik (campagne MONO ongestoord onderweg) en toenemend gebruik van E-bikes. Voor alle basisscholen in onze gemeente zijn fietsverlichtingscontroles georganiseerd door Veilig Verkeer Nederland.

Ook zijn op het voortgezet onderwijs groepssessies ANWB streetwise next level, Fiets4safe en Verkeerscarrousel georganiseerd. De projecten worden op een interactieve manier aan de hand van praktijkvoorbeelden gegeven om leerlingen bewust te maken met verschillende verkeersthema's.

Naast deze projecten zijn ook de jaarlijks terugkerende projecten als Streetwise, Verkeersexamen, Dode Hoek en de Theorie Opfriscursus georganiseerd.

4.3.6 Civieltechnische Kunstwerken

In het najaar 2019 is vanwege instortingsgevaar de brug aan het vijverpad te Goor vervangen. Tevens zijn urgente schades aan 8 duikers en 11 bruggen gerepareerd, bijvoorbeeld door het aanbrengen van een slijtlaag.

Bij 2 bruggen zijn grotere schades aangetroffen dan bleek uit de inspecties. Herstel en of vervanging wordt in 2020 opgepakt.

4.3.7 Openbare verlichting

In 2019 is aanbesteding gedaan van de vervanging van 1000 armaturen door LED-armaturen en de vervanging van 200 lichtmasten. De uitvoering vindt plaats in het 1^e kwartaal van 2020. Hiermee is ongeveer 50% van het totale verduurzamingsplan uitgevoerd. De armaturen zijn voorbereid op slim beheer (*smart city*).

Uitgevoerde projecten:

- Aan de Goorsestraat in Hengevelde is slimme verlichting geplaatst. Deze verlichting maakt het mogelijk om op afstand de verlichting aan en uit te schakelen en past in de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de slimme stad *smart-city*.
- Aan de Langestraat in Delden is de openbare verlichting vervangen door klassieke lichtmasten voorzien van LED-armaturen.
- Aan de Herikeresweg vanuit Markelo tot aan het zwembad zijn extra lichtmasten geplaatst.
- Aan de Koekoekslaan in Markelo zijn complete masten en armaturen vervangen voor duurzame verlichting.

4.3.8 Vaarwegen en havens

In het havenbedrijf Twente zijn de beheergegevens van alle havens opgenomen in een assetmanagement-systeem. Dit biedt de mogelijkheid om het beheer en onderhoud veel planmatiger uit te voeren, waarbij door de samenwerking ook financiële voordelen behaald kunnen worden door de toegenomen schaalgrootte. De hernieuwde aanbesteding van de verruiming van het Twentekanaal loopt. Hierbij is het de verwachting dat de kade/haven Delden in 2022 zal worden uitgevoerd en verzwaaard van scheepvaartklasse IV naar Va, waardoor deze geschikt wordt voor grotere schepen.

4.3.9 Aanleg glasvezel

Het buitengebied in Twente is bijna helemaal voorzien van glasvezel. Daarmee is het (provinciale) project formeel afgesloten.

Voor de onrendabele adressen (ca. 100) in Hof van Twente die door de markt nog niet worden ontsloten, bijvoorbeeld door asbestvervuiling of afgelegen ligging, is de gemeente nog in gesprek met de marktpartijen en provincie om alsnog een (eventueel andere vorm van) breedband te realiseren. Tevens wordt er samen met de dorpsraden van Hengevelde en Bentelo druk gezet op Cogas om ook deze kernen te voorzien van glasvezel.

4.4 Groen

Wat wilden we bereiken?

Het juiste groen op de juiste plaats met de juiste beheer kwaliteit levert een belangrijke bijdrage aan het welbevinden en een prettige leefomgeving.

We geven inwoners een stem en rol, door ze uit te nodigen om mee te kunnen doen en te denken. Goede initiatieven vanuit de samenleving worden ondersteund en gefaciliteerd.

4.4.1 Openbaar groen

Het onderhoud van openbaar groen is uitgevoerd volgens het Groenbeheerplan. Dit plan is het uitvoeringskader van het beleidsplan 'Beheren op beeldkwaliteit Basis'. Dit betekent dat het onderhoud zo functioneel, duurzaam en planmatig mogelijk is uitgevoerd. Daarbij hebben we steeds meer gebruik gemaakt van verschillende beplantingssoorten waardoor de biodiversiteit en aantrekkelijkheid voor inwoners toeneemt.

De gevolgen van de droogteschade 2018 waren in 2019 nog goed zichtbaar. De belangrijkste vakken in het groen zijn gerenoveerd. Zo zijn we samen met bewoners op zoek gegaan naar het vinden van oplossingen om met elkaar de vergroening van de openbare ruimte te verbeteren.

4.4.2 Bomenbeheer

In 2019 is het laatste deel van het eerder beschikbaar gestelde incidentele budget voor 2018/2019 ingezet voor het wegwerken van een deel van het achterstallig onderhoud. Het bomenbeheer is verder uitgevoerd op basis van meldingen en incidenten.

Bij verschillende projecten is de Commissie Monumentale Bomen betrokken voor het behoud van monumentale bomen in onze gemeente. Ook zijn er aan een aantal particuliere eigenaren bijdragen verstrekt voor het onderhoud en beheer van monumentale bomen.

4.4.3 Eikenprocessierups

Vanwege het grote aantal overlastmeldingen is op 24 juni besloten om de rest van het seizoen 2019 overal binnen de kernen te gaan bestrijden. Naast de bestrijding op het moment van overlast zijn 'preventief' oude nesten verwijderd en zijn nestkastjes opgehangen voor natuurlijke bestrijding door koolmeesjes.

4.4.4 Speelvoorzieningen

Naast de jaarlijkse inspectie en keuring van speeltoestellen zijn beperkt reparaties uitgevoerd. Ook is de Skatebaan Goor geluidsarm gemaakt om overlast in de buurt te verminderen.

Voor het participatie- en vergroeningsproject Lijsterstraat in Goor hebben we in 2019 de bewoners nauw betrokken bij het opstellen van uitgangspunten van het groene schetsontwerp. Er is een schetsontwerp opgeleverd waar bewoners tevreden mee zijn en waarin de groenwaarden goed naar voren zijn gekomen. Het schetsontwerp is uitgewerkt tot een bestek en tekeningen.

4.4.5 Wijkbeheer Jij en wij(k) aan zet

Wijkbeheer is gericht op het faciliteren van initiatieven van inwoners. Daarbij zijn het ontmoeten, spelen, verduurzamen en vergroenen de uitgangspunten. Er is met de Stadsraad Diepenheim een wijkschouw uitgevoerd.

Bij initiatieven is ook de samenwerking opgezocht zowel intern als extern met bijvoorbeeld Hofpower, Groene Loper, Salut en Provincie Overijssel.

Voorbeelden in het kader van wijkbeheer zijn Burendag, NL-doet en Nationale Schoonmaakdag, welke kunnen uitgroeien tot grotere projecten zoals:

- Vergroenen van straten en opknappen van speelterreinen in de diverse kernen.
- Bewonersinitiatief Huygensstraat Goor is uitgevoerd en is inmiddels een voorbeeld voor anderen.
- Groenste straat van Overijssel is gewonnen in de categorie Kindvriendelijkheid met het projectplan speelterrein hoek Oude Haaksbergerweg/ Mulderskamp Goor. Het terrein is prachtig ingericht voor spelen en ontmoeten in een natuurlijke en groene omgeving.

4.4.6 Begraafplaatsen

Om tegemoet te komen aan wensen van onze inwoners zijn in 2019 voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor de aanleg van een groengrafveld op de begraafplaats in Diepenheim. Het groenbegraafveld wordt in 2020 in gebruik genomen.

Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het herstel van de paden op de begraafplaatsen Diepenheim en Markelo. De paden worden gedeeltelijk voorzien van nieuwe halfverharding. De uitvoering hiervan vindt voorjaar 2020 plaats. Hierdoor worden ook deze begraafplaatsen toegankelijk voor mensen die minder mobiel zijn.

4.4.7 Digitalisering / dienstverlening

Begrafenisondernemers kunnen via een app een begrafenis digitaal reserveren. Technisch is het mogelijk om de app uit te breiden met het reserveren van een plek. In 2020 wordt verder bekeken of dit haalbaar is.

4.5 Riolering en water

Wat wilden we bereiken?

Een duurzame, toekomstbestendige- en klimaatbestendige voorbereiding op en uitvoering van de zorgplichten voor grondwater, afvalwater, hemelwater en bescherming van drinkwater.

4.5.1 Planvorming en onderzoek

Op 28 mei heeft de raad de Evaluatie Gemeentelijk RioleringsPlan 2017-2018 vastgesteld. Deze geeft inzicht in beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Tevens is uitvoeringsprogramma 2019/2020 opgesteld. De uitvoering van het GRP ligt goed op schema. In 2020 wordt verder gewerkt aan de geformuleerde opgaven. De raad is over beide onderwerpen geïnformeerd. In 2020 wordt begonnen met het schrijven van het nieuwe GRP Hof van Twente. Hierbij wordt rekening gehouden met de nieuwe omgevingswet.

Klimaatadaptatie

Vanuit het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is met de samenwerkingspartners van het Twents Waternet de regionale stresstest klimaatadaptatie uitgevoerd. De uitkomsten van de regionale testen zijn voor

iedereen beschikbaar op <https://twn.klimaatatlas.net/>. Als verdieping op de regionale testen is voor de kernen in onze gemeente een stresstest specifiek op het thema wateroverlast als gevolg van hevige neerslag uitgevoerd. Deze resultaten zijn in het eerste kwartaal van 2020 beschikbaar.

Schoonwatersysteem Rupertserf Delden

Het ontwerp van het nieuwe schoonwatersysteem voor de wijk Rupertserf in Delden is gereed. Komend jaar wordt in een integraal project de uitvoering van de revitalisering van deze wijk voorbereid.

4.5.2 Projecten

De meeste rioolprojecten worden in integrale projecten uitgevoerd. Bij dergelijke projecten wordt de gehele openbare ruimte opnieuw ingericht. In 2019 zijn de volgende rioolprojecten afgerond:
Markelo: *rioolvervangings- en afkoppeling hemelwater Beatrixstraat en Stationsweg*
Goor: *waterberging Hector-terrein, rioolvervangings- en afkoppeling hemelwater Gondalaan, (Oude) Haaksbergerweg en Deldensestraat in combinatie met sanering Gijmink B.*
Delden: *verbetermaatregelen spoorsloten, rioolvervangings- en afkoppeling hemelwater Cramerstraat / van Limborgstraat/ Strampenstraat / Erckelenstraat, rioolvervangings- en afkoppeling*

hemelwater Talingsraat en Torenavalkstraat.

In 2019 is gestart met de voorbereiding van de volgende projecten:

Goor: vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Patrijsstraat in combinatie met nieuwbouw Jumbo, vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Anjerstraat, vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Kievitstraat, Merelstraat en Gruttostraat, vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Lijsterstraat

Delden: vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Sportlaan en parkeerplaats De Mors aanleg schoonwaterstelsel Rupertserf

Markelo: vervangen riolering en afkoppelen hemelwater Bergweg

Hengevelde: optimaliseren riolering 't Wegdam

Diepenheim: vervangen riolering en afkoppelen hemelwater G.H.van Dalestraat en R.J.Schimmelpenninckstraat.

4.5.3 Beheer en onderhoud

Over het dagelijks beheer zijn geen bijzonderheden te melden. Ontvangen meldingen zijn naar behoren afgehandeld. Het aantal meldingen verschilt niet ten opzichte van andere jaren.

Ook afgelopen jaar zijn enkele renovatieprojecten voor vrijverval riolen en drukriolering uitgevoerd.

4.6 Afval

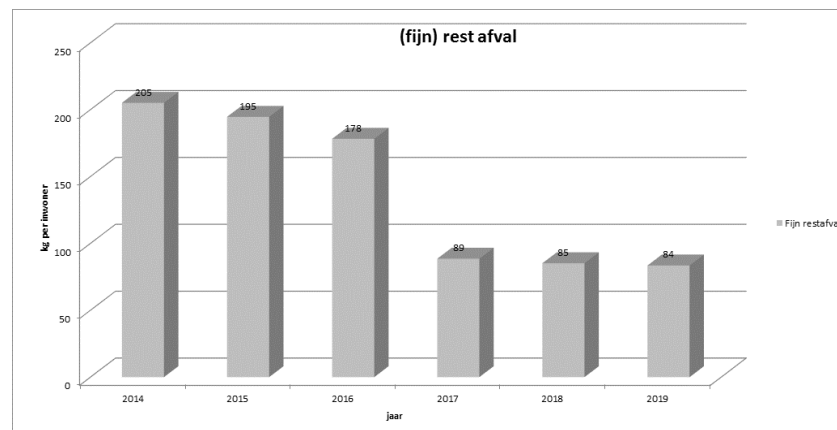
Wat wilden we bereiken?

Een afvalloze leefomgeving waarbij afvalstoffen worden gezien als grondstoffen die geld genereren in plaats van geld kosten door afvalstoffen in te zetten voor de opwekking van duurzame energie.

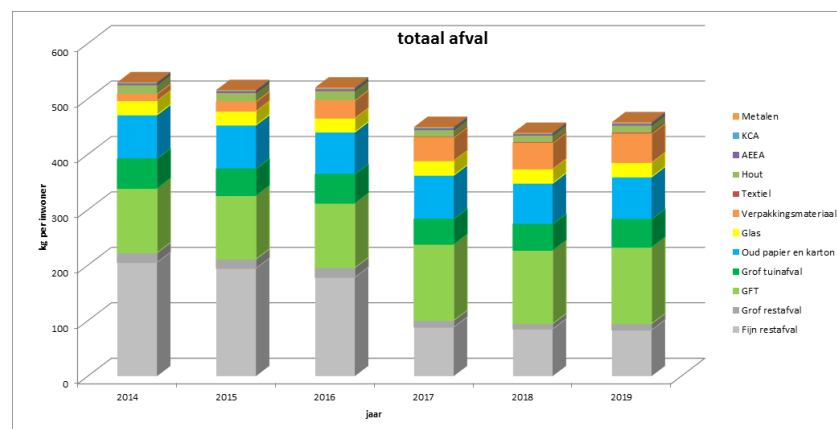
4.6.1 Vermindering huishoudelijk restafval

De evaluatie Diftar is op 24 september aangeboden aan de raad. De evaluatie laat zien dat onze inwoners het heel goed doen op het gebied van afvalscheiding en afvalinzameling. Uit een enquête blijkt dat inwoners tevreden zijn over de afvalinzameling en Diftar.

De ambitie van Hof van Twente is om in 2030 maximaal 50 kg restafval per inwoner te produceren. Vanaf 2017 is Diftar ingevoerd en betalen inwoners voor restafval per aanbieding. In de eerste jaren zagen we een sterke daling, maar nu stabiliseert de hoeveelheid restafval zich (zie de volgende tabel).

Daarnaast hadden onze inwoners in 2019 meer gft- en grof tuinafval dan daarvoor. De hoeveelheid van dit afval dat met ca. 20 kg is toegenomen. Het totaal van alle afvalsoorten is te zien in de onderstaande grafiek.

4.6.2 Versterken zwerfafvalaanpak

Vanuit NederlandSchoon wordt jaarlijks aan onze gemeente een zwerfafvalvergoeding toegekend. De vergoeding biedt de mogelijkheid om extra maatregelen te nemen voor een schonere openbare ruimte.

Mede door de inzet van winkeliers, ondernemers en vrijwilligers is het winkelcentrum van Delden verkozen tot het schoonste winkelgebied van Nederland.

4.6.3 Onvermijdbaar medisch afval

Net als in 2018 hebben huishoudens in Hof van Twente waar sprake is van een chronische ziekte met als gevolg veel onvermijdbaar medisch afval, bij de gemeente een tegemoetkoming aangevraagd. Voor 2019 waren er 150 aanvragen waarvan er 141

zijn gehonoreerd. *In 2018 zijn 142 aanvragen ingediend. Hiervan zijn 138 aanvragen gehonoreerd. (2017: 146/128).*

4.7 Gebouwen

Wat wilden we bereiken?

Onze eigen organisatie en andere gebruikers van gemeentelijke gebouwen doelmatig, veilig en duurzaam huisvesten. Het gemeentelijke voorzieningenniveau op peil houden en de gebouwen verduurzamen. Het beheer waar mogelijk over laten aan de maatschappij en hierin een faciliterende rol innemen. Overtollig vastgoed afstoten.

4.7.1 Onderhoud

Het onderhoud is uitgevoerd volgens de meerjaren onderhoudsplannen die vastgesteld zijn in 2013. In het najaar van 2019 is begonnen met het opstellen van een nieuw meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2020-2022. Deze wordt 1^e kwartaal 2020 aan uw raad aangeboden.

4.7.2 Verkopen en privatiseren

Het gebouwenbestand van Hof van Twente is de laatste jaren flink afgenomen. Gebouwen worden verkocht omdat gebouwen leeg staan of omdat Hof

van Twente niet langer de beheertaken op zich wil nemen. In 2019 is de voormalige burgemeesterswoning Delden verkocht.

4.7.3 Verduurzamen

In 2019 is het politiebureau voorzien van zonnepanelen.

We nemen als gemeente deel aan een inkoopgroep van gemeenten voor het duurzaam opwekken van energie en (bio)gas. Dit ter voorbereiding om in 2030 energieneutraal te zijn voor het gemeentelijk vastgoed.

Realisatie beleidsagenda 2019 PROGRAMMA 4 LEEFOMGEVING

Nr.	Actiepunten	Besluit	Gepland	Korte toelichting
18	Vaststellen visie water en groen	Raad	2020	Wordt opgepakt binnen programma biodiversiteit
19	Vaststellen nota geluidbeleid	Raad	2020-2025	Wordt opgenomen in Omgevingsplan
20	Vaststellen visie op bodem en ondergrond	Raad	2020-2025	Wordt opgenomen in Omgevingsplan
21	Vaststellen uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2019	College		Is vastgesteld op 9 juli
	Vaststellen uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Mobiliteitsplan 2020	College	2020	Met de uitwerking van het plan is gestart
22	Vaststellen beleid speelvoorzieningen	Raad	2020	Wordt opgepakt binnen programma herstructurering openbare ruimte
23	Vaststellen evaluatie Diftar 2017-2018	Raad		Is vastgesteld op 24 september
24	Vaststellen evaluatie uitvoering Openbaar Verlichtingsplan	College	1 ^e kw 2020	Evaluatie is gestart
25	Informereren over toepassing cementloos beton	Raad		Motie is ingebed in het reguliere werk
26	Vaststellen uitvoeringsprogramma GRP 2019-2020	College		Is vastgesteld op 16 mei
27	Vaststellen evaluatie GRP periode 2017-2018	Raad		Is vastgesteld op 28 mei
28	Vaststellen beleidsplan gladheidsbestrijding	Raad		Is vastgesteld op 26 november
29	Vaststellen uitvoeringsplan gladheidsbestrijding	College		Is vastgesteld op 2 december
30	Vaststellen milieubeleidsplan 2020-2024	Raad	2020-2025	Is in concept is gereed en vaststelling is afhankelijk van gevolgen omgevingswet
31	Vaststellen nota externe veiligheid	Raad	2020-2025	Wordt opgenomen in Omgevingsplan
32	Vaststellen saneringsprogramma wegverkeerslawaaï ca. 110 woningen	College		Wordt vastgesteld op 21 januari 2020
33	Vaststellen bodemkaart Niet Gesprongen Explosieven	College	2 ^e kw 2020	
34	Vaststellen bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan	Raad		Is vastgesteld op 24 september
35	Vaststellen visie op bodem en ondergrond	Raad	2020-2025	Wordt opgenomen in Omgevingsplan
36	Evaluatie Masterplan asbest	College Raad	1 ^e kw 2020	Er wordt een themabijeenkomst met de raad georganiseerd (maart-april 2020)
37	Afronding bodemsanering Gijmink B	Uitvoering		

Realisatie beleidsagenda 2019 PROGRAMMA 4 LEEFOMGEVING

Nr.	Actiepunten	Besluit	Gepland	Korte toelichting
38	Vaststellen beleidsplan wegen 2020-2023	Raad	2020	Met het opstellen van het plan is begonnen. Wordt meegenomen in programma herstructurering Openbare Ruimte
39	Vaststellen beleid civieltechnische kunstwerken	Raad	2020	Er wordt een plan opgesteld voor de komende jaren. Wordt meegenomen in programma herstructurering Openbare Ruimte
40	Vaststellen plan verkeerssituatie Grotestraat Markelo	Raad		Is vastgesteld op 6 november
41	Afronding aanleg glasvezel buitengebied (afhankelijk van Cogas)	Uitvoering	4 ^e kw 2020	Gesprek met marktpartijen is nog gaande. Ligt ook een relatie met sanering asbest in bermen
42	Vaststellen visie op maaien bermen en sloten	College	2020	Wordt opgepakt binnen programma biodiversiteit
43	Vaststellen beheerplan bomen	College	2020	Er wordt een aangepast plan voorgelegd aan het college. Wordt meegenomen in programma herstructurering Openbare Ruimte
44	Vaststellen bomenverordening	Raad	2020	Wordt opgenomen in Omgevingsplan
45	Vaststellen geactualiseerd beleid vermindering overlast eikenprocessierups	College		Aanpak 2019 is op 24 juni bijgesteld
46	Vaststellen geactualiseerde MeerJarenOnderhoudsPlan gebouwen	Raad	1 ^e kw 2020	Er is begonnen met het opstellen MJOP
47	Vaststellen Leidraad Inrichting Openbare Ruimte	Raad	2020	Onderwerp krijgt een plek in op te stellen Omgevingsplan. Wordt meegenomen in programma herstructurering Openbare Ruimte
48	Vaststellen Plan Aanpak Niet Actief Beveiligde Overwegen	College	1 ^e kw 2020	Overleg met Prorail is gaande
49	Vaststellen Lokale Vervoersvisie	Raad		Op 12 november is de raad geïnformeerd

Wat heeft het gekost?

4 Leefomgeving	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	16.609	19.005	21.036	-2.031	N	18.683
Baten	9.318	9.498	14.163	4.665	V	9.684
Saldo van baten en lasten	-7.291	-9.507	-6.873	2.634	V	-8.999
Mutaties reserves	1.525	3.914	1.449	-2.465	N	3.457
Resultaat na bestemming	-5.766	-5.593	-5.424	169	V	-5.543

5

⁵ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

PROGRAMMA 5: SOCIAAL DOMEIN

Wat wilden we bereiken?

Een samenleving waarin onze inwoners optimale kansen krijgen om zich te ontwikkelen en te ontplooiën, waarbij zij zich op een waardevolle manier met elkaar kunnen verbinden en waarbij wederkerigheid van toepassing is; het versterken van de kracht van de samenleving.

5.1.1 Subsidies

In 2019 zijn incidentele en structurele subsidies verstrekt. De basis vormde de Basisinfrastructuur Hof van Twente 2018-2022 (BIS). Met behulp van de eenmalige subsidies zijn een aantal mooie activiteiten georganiseerd en opgestart zoals het sociaal Project de Esch in Markelo, 100 jarig jubileum van Apollo, het jubileumproject “Terugblik naar de Toekomst door Kunstmoment Diepenheim en de Lancering sociale veiligheid Hengevelde waarbij meerdere plaatselijke verenigingen betrokken zijn. Deze activiteiten leverden een bijdrage aan de sociale cohesie, participatie en betrokkenheid van de

inwoners en aan de uitstraling van de gemeente Hof van Twente.

5.1.2 Accommodaties

De accommodatievisie is samen met de scholenvisie op hoofdlijnen geëvalueerd. De uitkomst was dat er geen dringende noodzaak is tot aanpassing van het accommodatiebeleid. Op dit moment wordt het beleid ongewijzigd voortgezet. Wenselijke aanpassingen worden nog verder onderzocht. Hierbij wordt een verband gelegd met onder andere de bezuinigingen op welzijnssubsidies en ontwikkelingen duurzaamheid. Wanneer aanpassingen aan de orde zijn, wordt de Raad hier bij betrokken.

Met de sloop van de bestaande bebouwing en het bouwrijp maken van het terrein is eind 2019 een start gemaakt met de bouw van de nieuwe multifunctionele sportaccommodatie De Mors in Delden. Eveneens in Delden is het oorspronkelijk in 2008 aangelegde kunstgrasveld van Rood-Zwart gerenoveerd.

Verder zijn we begonnen met oriënterende gesprekken met beheersstichtingen over de aanstaande bezuiniging op subsidies per 2022.

5.1.3 Lokaal Gezondheidsbeleid

Het lokaal gezondheidsbeleid is in 2019 opgegaan in het Visiedocument Gezonde Verbinding (zie ook hierna).

5.1.4 Gezonde verbinding

In mei 2019 heeft de Raad het visiedocument “Gezonde verbinding, sociaal domein in beweging” vastgesteld”. Hierin is een integrale visie neergelegd op het sociaal domein als alternatief voor de afzonderlijke beleidsplannen Jeugd, Wmo en lokale gezondheid. De kernbegrippen zijn zelfredzaamheid, meedoen en gezondheid.

Vervolgens is in 2019 verder gewerkt aan de gezonde verbinding op basis van de planning die in het visiedocument is opgenomen. Dit betekent dat in 2019 is gestart met een analyse op kernniveau op basis waarvan uitvoeringsplannen worden opgesteld. De eerste stap in de analyse is het verzamelen van data. Deze leiden tot een startfoto per kern. Op basis van deze startfoto's gaan we in gesprek met inwoners. Over het proces is overleg geweest met de raadswerkgroep Gezonde verbinding.

5.1.5 Uitvoeringsprogramma alcohol en drugs

Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma alcohol en drugs. Zo zijn we onder meer gestart met het inzetten van een preventiemedewerker van Tactus bij het team Zorg (Jeugd en Wmo). Door kortere lijnen kan er op individueel cliëntniveau sneller overlegd en gehandeld worden.

5.1.6 Data gedreven werken

In 2019 is binnen het sociaal domein gestart met een pilot data gedreven werken. Hierbij gaat het om het verzamelen en op een eenvoudige manier ontsluiten van relevante data met als doel het verbeteren van de beleidsontwikkeling, sturing en monitoring. Hierbij blijft vanzelfsprekend duiding van de data van belang.

5.2 Sport

Wat wilden we bereiken?

We willen de potentie die sport en bewegen heeft nog meer benutten, want sport verenigt mensen zoals geen ander instrument dat kan. Jong en oud, arm en rijk, mensen met en zonder beperking, laag en hoog opgeleid treffen elkaar in de sport. Als vrijwilliger, als actief sporter of als supporter. Sport slaat bruggen tussen mensen, tussen sectoren en culturen. Ook draagt sport bij aan de gezondheid van onze inwoners.

5.2.1 Buurtsportcoaches

De buurtsportcoaches zijn ook in 2019 breed ingezet. Zij hebben bij diverse verenigingen ondersteuning geboden bij het opzetten van nieuwe activiteiten ter verbreding van het sport- en beweegaanbod. Er zijn sportfestijnen opgezet in verschillende kernen om kinderen kennis te laten maken met diverse sporten.

5.2.2 Special Olympics

Met alle 14 Twentse gemeenten proberen we de organisatie van de Special Olympics 2022 naar Twente te halen. Hiervoor is in oktober/november een bidbook geschreven en aangeboden. In juni

2020 wordt bekend of we de Special Olympics mogen organiseren.

5.2.3 Lokaal Sportakkoord

In een lokaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar ambities op het gebied van sport en bewegen willen bereiken. Op 16 december 2019 is de startbijeenkomst gehouden. Hierbij waren aanwezig sportverenigingen, commerciële sportaanbieders, maatschappelijke partijen en andere organisaties die een bijdrage willen leveren aan een lokaal sportakkoord. Er zijn drie thema's gekozen: vitale sport- en beweegaanbieders, inclusief sporten en bewegen en vaardig in bewegen. Het is de bedoeling dat op 30 maart 2020 het lokaal sportakkoord wordt ondertekend.

5.3 Cultuur

Wat wilden we bereiken?

Cultuur geeft mensen de mogelijkheid zich te laten zien en horen, laten zien waar we vandaan komen, wie we zijn en wat ons heeft gemaakt. Cultuur geeft Hof van Twente een gezicht. In de Hof van Twente stellen we vast dat cultuur een belangrijke verbindingsfactor is in de samenleving. De cultuur bepaalt en vormt onze identiteit en draagt bij aan de economie en aan een aantrekkelijke woon- en werkomgeving.

5.3.1 De resultaten

De voor 2019 beoogde resultaten waren:

- Culturele organisaties leveren een bijdrage aan cultuureducatie, het stimuleren van cultuurparticipatie en de leefbaarheid van kernen en buurtschappen.
- Kinderen komen in aanraking met cultuur en krijgen de gelegenheid culturele talenten te ontwikkelen.
- Sociaal culturele accommodaties hebben een spilfunctie binnen onze gemeente.

5.3.2. Cultuursubsidies

Om deze resultaten te bereiken, subsidieerden we een beperkt aantal instellingen. Waar mogelijk is gebruikt gemaakt van provinciale cofinanciering (zoals bijvoorbeeld cultuurmakelaar) en werkten we met flexibele project- en programmafinanciering. Dit uitgangspunt betrof de hele cultuursector. Verder zijn we begonnen met oriënterende gesprekken met instellingen over de aanstaande bezuiniging op subsidies per 2022.

De Cultuurcoach heeft samen met Stichting Cuba Hof de afstemming tussen de scholen en het buiten- en binnen schools culturele aanbod versterkt. Daarbij is bijzondere aandacht besteed aan het versterken van het jeugdbeleid bij verenigingen en organisaties om hen toekomstbestendig te maken. Binnen de samenwerking met de Cuba Hof is verder gewerkt aan het opzetten van structurele verbanden tussen scholen en het amateur-kunstenveld en het cultureel erfgoed.

In 2019 zijn vanuit de regeling cultuurmakelaar van de provincie Overijssel 2 cultuurmakelaars werkzaam geweest, één vanuit Stichting De Zwaan en één vanuit De Reggehof. De cultuurmakelaars verbinden vraag en aanbod binnen het culturele veld van de gemeente Hof van Twente.

5.4 Maatschappelijke ondersteuning

Wat wilden we bereiken?

We wilden inwoners optimaal ondersteunen in zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij. Hierbij werd een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid, de eigen kracht en de sociale omgeving van mensen. Jongeren wilden we een leef- en leeromgeving met optimale ontwikkelingskansen bieden, zodat ze veilig en gezond kunnen doorgroeien naar volwassenheid.

5.4.1 Inkoop en kwaliteit

In 2019 is samengewerkt met aanbieders van maatwerkvoorzieningen op basis van een contract dat tot stand is gekomen na een “eigen” aanbesteding (met de gemeente Almelo). Er is in 2019 meer inzet gepleegd op toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid en op contractmanagement. Een aantal aanbieders is preventief of repressief (op basis van concrete signalen) onderzocht. In grote lijn voldeden de onderzochte aanbieders aan de eisen. Bij een aantal aanbieders is op onderdelen een verbetertraject afgesproken.

5.4.2 Transformatie en Kostenbeheersing

In 2019 is verder gewerkt aan de transformatie. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar de

betreffende projectrapportage.

Er is ook gewerkt aan kostenbeheersing.

Stichting Franje heeft het aantal kruispunten (voorliggende dagbesteding) uitgebreid in Delden en Goor. Een nieuw kruispunt is opgestart in Diepenheim. Hierin wordt samengewerkt met Salut. Wij subsidiëren Franje hiervoor. Dit leidt tot een lager beroep op duurdere maatwerkvoorzieningen.

Waar dit in 2019 nog niet concreet vertaald kon worden in het afboeken van een deel van de taakstelling op het sociaal domein zal dit bij de 1^e bestuursrapportage 2020 wel gebeuren.

Via de zogenaamde Tafel van Goor is in 2019 ingezet op de onderlinge samenwerking van partners in het voorliggend veld.

5.4.3 Beleidsplan Wmo 2018-2022

Het WMO is in 2019 opgegaan in het Visiedocument Gezonde Verbinding (zie ook 5.1).

5.4.4 Vervoer

Op basis van een beknopte evaluatie is besloten om de organisatie van het dagbestedingsvervoer ongewijzigd te laten. Stichting Franje vervoert binnen de gemeente. Voor vervoer buiten de gemeente

worden gecontracteerde vervoerders ingezet. Met een aantal zorgpartijen zijn de specifieke afspraken voortgezet.

De aanbesteding maatwerkvervoer heeft in 2019 geleid tot een contract met twee vervoerders (Witteveen en Ter Doest). Verschillende vormen van vervoer zijn gecombineerd. De financiële besparing van afgerond € 170.000,- is meegenomen bij de 2^e bestuursrapportage 2019.

Overleg met fractiespecialisten uit de Raad heeft geleid tot de conclusie dat het vervoer goed geregeld is en er geen noodzaak is tot het vaststellen van een lokale vervoersvisie.

5.4.5 Beschermd wonen

Samen met de centrumgemeente Enschede en de overige regiogemeenten zijn stappen gezet in het voorbereiden van de decentralisatie van beschermd wonen. De basis hiervoor is de visie op beschermd wonen die door de gemeenteraad is vastgesteld. We willen de huidige samenwerking voortzetten en de centrale toegang die op basis van ervaring en expertise goed wordt uitgevoerd door het Cimot in stand houden. Wij hebben in Hof van Twente een te kleine doelgroep om dit zelf te organiseren. Wij zijn gestart met gesprekken met instellingen om te kijken

of een locatie voor beschermd wonen in onze gemeente gerealiseerd kan worden

De decentralisatie van de maatschappelijke opvang is voorlopig uitgesteld.

5.4.6 Personen met verward gedrag

De Wet verplichte GGZ is per 1 januari 2020 in werking getreden. In 2019 is de implementatie van deze wet voorbereid.

5.5 Jeugd en onderwijs

Wat wilden we bereiken?

Jongeren een leef- en leeromgeving met optimale ontwikkelingskansen bieden.

5.5.1 Inkoop en kwaliteit

In 2019 is samengewerkt met aanbieders van maatwerkvoorzieningen op basis van een contract dat tot stand is gekomen na een “eigen” aanbesteding (met de gemeente Almelo). Voor een aantal functies zijn we aangesloten bij regionale contracten. Er is in 2019 meer inzet gepleegd op toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid en op contractmanagement. Een aantal aanbieders is preventief of repressief (op basis van concrete signalen) onderzocht.

5.5.2 Transformatie en kostenbeheersing

In 2019 is verder gewerkt aan de transformatie. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar de projectrapportage op pagina 129.

Outdoor Care Local

In 2019 hebben we met de aanbieder Outdoor Care afspraken gemaakt om als pilot voor de duur van twee jaar een lichtere variant te organiseren in onze gemeente. Dit is gestart in september 2019 op het

terrein van Scouting Stoevelaar in Goor. Voor de betrokken jongeren leidt dit tot adequate ondersteuning dichterbij huis. Verder verwachten we een besparing, met name op de reiskosten.

Inzet Praktijkondersteuner Jeugd GGZ

Vanaf september 2019 hebben we met alle huisartsenpraktijken afspraken gemaakt over extra inzet van de praktijkondersteuner. Ook hier gaat het om een pilot van twee jaar. Door het verstevigen van de contacten met de huisartsenpraktijken en een verbeterde onderlinge afstemming tussen gemeente en huisartsen moet een effectievere verwijzing en kostenreductie gerealiseerd worden.

Inloopsprekuren op scholen.

Vanaf 1 januari 2019 houden Salut maatschappelijk werk en de GGD jeugdgezondheidszorg bij toerbeurt inloopsprekuren op de basisscholen. Deze spreekuren zijn bedoeld voor leerkrachten en ouders die laagdrempelig met vragen en zorgen op het spreekuur terecht kunnen. Er wordt wisselend gebruik gemaakt van de inloopsprekuren. We zijn eind 2019 gestart met een evaluatie.

Ook op de Waerdenborch is er wekelijks een inloopsprekuren. In samenwerking met Tactus, Halt, Salut, jeugdagent, leerplicht en de Waerdenborch is

een plan van aanpak gemaakt. Vooralsnog wordt het spreekuur bemand door een jongerenwerker van Salut.

Vraag Maar

In oktober hebben alle kinderen in de leeftijd 7 t/m 12 jaar in de Week van de Opvoeding het spel Vraag Maar ontvangen. Aan de hand van het spel kunnen kinderen in gesprek gaan met hun ouders, opa's en oma's, burens etc. over het thema opvoeden.

Er is ook gewerkt aan kostenbeheersing. Waar dit in 2019 nog niet concreet vertaald kon worden in het afboeken van een deel van de taakstelling verwachten wij dit in 2020 wel te kunnen doen.

5.5.3 Beleidsplan Jeugd 2018-2022

Het jeugdbeleid is in 2019 opgegaan in het Visiedocument Gezonde Verbinding (zie ook 5.1.4).

5.5.4 Voor- en vroegschoolse educatie

De voorbereiding van het VVE Beleid is in 2019 gestart. We hebben dit participatief opgepakt met vertegenwoordigers van voorschoolse voorzieningen, onderwijs en jeugdgezondheidszorg. Deze voorbereiding is afgestemd op het tempo dat het rijk hanteert bij de invoering van de nieuwe wetgeving. Het nieuwe beleid moet ingaan per 1 augustus 2020

en de voorbereiding is erop gericht om in het tweede kwartaal 2020 de nieuwe verordening aan de Raad aan te bieden.

5.5.5 Integrale Kindcentra

In 2019 is verder gewerkt aan het vormen van Integrale Kindcentra in onze gemeente. In 2019 is er veel aandacht geweest voor de plannen bij Stedeke in Diepenheim, Erve Hooijerinck in Delden en Elserike en via de nieuwbouw IKC Magenta in Delden en het Kindcentrum in Markelo. De plannen zijn gericht op het realiseren van een integraal kindcentrum in elke kern. Dit lijkt te lukken, zei het dat in Hengevelde iets meer tijd nodig is.

5.6 Werk en inkomen

Wat willen we bereiken?

Binnen de regels van de Participatiewet vertrouwen we op de wil, motivatie en de eigen mogelijkheden van mensen en streven we naar maximale participatie, het liefst in betaalde arbeid. De mens staat daarbij centraal. Omdat het pad naar (zelf)redzaamheid per mens en per situatie verschilt, gaan we uit van eigen regie en maatwerk.

5.6.1 Arbeidsparticipatie

In 2019 is verder gewerkt aan de re-integratie van uitkeringsgerechtigden op basis het door de Raad in 2018 vastgestelde Beleidsplan Re-integratie/participatie. We hebben de in 2018 succesvol gebleken werkwijze voortgezet waarbij de cliënt centraal staat en die zich kenmerkt door intensivering van de begeleiding door gespecialiseerde werkcoaches en het versterken van de lokale re-integratie en participatie.

We merken in toenemende mate dat de afstand tot de arbeidsmarkt van uitkeringsgerechtigden toeneemt. We hebben om die reden een specifieke participatiecoach ingezet voor statushouders. Verder zijn we in gesprek met ons Sociaal

Werkvoorzieningsbedrijf Midden Twente (SWB) over hun inzet voor deze doelgroep.

Vanuit Werkplein Twente zijn contacten aangeknoopt met werkgevers vanuit verschillende, kansrijke sectoren; van logistiek en transport, zorg, facilitair & dienstverlening tot procesindustrie. De beoogde gezamenlijke ontwikkelings-/ scholings-arrangementen zijn in ontwikkeling.

5.6.2 Gezondheidsbevordering

Het inzetten van het concept van positieve gezondheid voor de groep uitkeringsgerechtigden heeft in 2019 handen en voeten gekregen. In het kader van de pilot integraal werken hebben medewerkers een training positieve gezondheid gevolgd. In de leidraad voor gesprekken met inwoners die een beroep moeten doen op een uitkering zijn elementen van positieve gezondheid opgenomen. De pilot integraal werken wordt in 2020 afgerond en geëvalueerd.

5.6.3 Minimabeleid

In 2019 is het aantal deelnemers aan de pilot wanbetalers zorgpremie met Menzis verdubbeld van negen naar achttien. Het regionale onderzoek naar uitbreiding van de pilot met andere doelgroepen dan uitkeringsgerechtigden is gestart maar nog niet

afgerond. We hebben in 2019 meer ingezet op vroegsignalering. Met Viverion, Wonen Delden, een aantal energiebedrijven en een aantal ziektekostenverzekeraars is een werkconvenant afgesloten. Indien er een betalingsachterstand bij minimaal twee partners wordt gesignaleerd wordt de betreffende inwoner actief benaderd. De inzet is gericht op het zo vroeg mogelijk op het spoor komen en helpen oplossen van schuldensituaties.

In 2019 is een korte evaluatie van het minimabeleid uitgevoerd. Deze is in een informatieve bijeenkomst aan de gemeenteraad gepresenteerd. Wij hebben vastgesteld dat meer inwoners de weg naar deze vorm van ondersteuning weten te vinden; het gebruik van voorzieningen is toegenomen. Om de ondersteuning van inwoners en professionals nog beter te faciliteren is in 2019 het programma Bereken uw Recht geïntroduceerd
<https://www.berekenuwrechtplus.nl/app/scherm10.php?u=1469833192.5371.31234140300202>

Realisatie beleidsagenda 2018: PROGRAMMA 5: SOCIAAL DOMEIN

Nr.	Actiepunten	Besluit	Stand ⁶	Korte toelichting
50	Uitvoering subsidiebeleid, verstrekken structurele en incidentele subsidies	College	2019	
51	Evaluatie accommodatiebeleid	Raad	4 ^e kw 2019	
52	Vaststelling nieuwe lokale gezondheidsbeleid	Raad	2 ^e kw 2019	Zie programma 5
53	Verstevigen contractmanagement en toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid	College	2019	
54	Uitvoering Transformatie	College	2019	Zie Bestuurlijk programma Transformatie
55	Vastgestelde Beleidsplan Wmo uitvoeren op basis van uitvoeringsplannen	Raad	2 ^e kw 2019	Zie programma 5
56	Evalueren vervoer naar dagbesteding en visie op vervolg per 2020	College	4 ^e kw 2019	Huidige werkwijze wordt voortgezet. Besproken met fractiespecialisten Raad.
57	Vorbereiding implementatie beschermd wonen	College	2019	Wordt in regionaal verband aan gewerkt.
58	Vastgestelde beleidsplan Jeugd uitvoeren	Raad	2 ^e kw 2019	Zie programma 5
59	Participatief voorbereiden nieuwe VVE Beleid per 1-1-2020	College	3 ^e kw 2020	Door het Rijk uitgesteld naar 1 augustus 2020. Vorbereiding is afgestemd op dit nieuwe tijdspad.
60	Integrale Kindcentra inclusief nieuwbouw Delden en Markelo	College	2019	Zie Bestuurlijk programma Integraal Kindcentrum (IKC)
61	Geïntensiveerde en lokale arbeidsparticipatie voortzetten conform beleidsplan Arbeidsintegratie	College	2019	
62	Concept positieve gezondheid inzetten voor uitkeringsgerechtigden met grote afstand tot de arbeidsmarkt	College	3 ^e kw 2019	
63	Preventie: pilot wanbetalers (Menzis) en grotere inzet op vroegsignalering	College	2019	
64	Evaluatie actieplan minimabeleid	College	3 ^e kw 2019	Informatieve raadsbijeenkomst op 25 september

⁶ Verklaring kleuren:

Gerealiseerd

Afdoening of planning + Indicatie gereed

Afwijking in planning + indicatie gereed

Wat heeft het gekost?

5 Sociaal domein	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	45.970	47.947	46.369	1.578	V	44.447
Baten	8.587	7.383	7.808	426	V	9.582
Saldo van baten en lasten	-37.382	-40.564	-38.560	2.004	V	-34.865
Mutaties reserves	1.952	3.605	2.150	-1.455	N	3.029
Resultaat na bestemming	-35.430	-36.959	-36.410	548	V	-31.836

⁷ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

Overzicht 1: Algemene dekkingsmiddelen

Het programma Algemene dekkingsmiddelen omvat de lokale heffingen (OZB, baatbelasting, forensenbelasting, toeristenbelasting), de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de dividenden uit nutsbedrijven en andere deelnemingen en rente eigen financieringsmiddelen. Deze inkomsten kennen in tegenstelling tot de rioolheffing of afvalstoffenheffingen geen vooraf bepaald bestedingsdoel en zijn vrij besteedbaar. Ze worden ingezet ter dekking van de lasten en baten van de overige programma's.

Lokale heffingen

Een nadere toelichting wordt in de paragraaf lokale heffingen gegeven.

Algemene uitkering gemeentefonds

De raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de Meicirculaire 2019 en bedraagt € 47,3 miljoen, inclusief het Sociaal Domein. De effecten van de september- en decembercirculaire 2019 zijn pas bekend geworden na de tweede bestuursrapportage 2019. Over de ontwikkelingen zijn via afzonderlijke

raadsmemo's een toelichting verstrekt. De ontvangen bedragen uit de algemene uitkering zijn in 2019 € 622.000 hoger. Hiervan komt € 95.000 voort uit de septembercirculaire 2019 en € 536.000 uit de decembercirculaire 2019. De overige mutaties hebben een nadeel van € 9.000. Voor een nadere specificatie en toelichting wordt verwezen naar de betreffende raadsmemo's.

Op hoofdlijnen is de hogere uitkering ten opzichte van de meicirculaire 2019 het gevolg van:

• Accresontwikkeling	€ -244.000
• Volume ontwikkelingen	€ 436.000
• Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	€ 159.000
• Klimaatmiddelen	€ 241.000
• Centrale stemopneming (verkiezingen)	€ 15.000
• Participatiewet (Wsw)	€ 15.000
	€ 622.000

Eind 2019 zijn nog middelen beschikbaar gesteld vanuit het klimaatakkoord (€ 241.000) ter ondersteuning bij het realiseren van de Regionale Energie Strategieën en de Transitievisies warmte. De inzet van de middelen volgt pas in 2020.

De invoering van een nieuw verdeelmodel van het gemeentefonds is uit het oogpunt van zorgvuldigheid en draagvlak een jaar wordt uitgesteld, van 2021 naar 2022. De voorlopige inschatting is dat eind 2020 de eerste uitkomsten bekend zijn.

Dividenden

De gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen als rendement uit hoofde van haar deelname in maatschappelijk kapitaal van instellingen en ondernemingen. Zie ook de paragraaf verbonden partijen. Op basis van de resultaten uit het verleden en afspraken over mogelijke winstuitkering (dividendbeleid) is bij de deelnemingen een structurele dividenduitkering opgenomen. De ontvangen bedragen zijn in 2019 conform de bijgestelde begroting. Tegenover de dividendbaten staan enkele lasten in verband met de rentetoerekening door de activering van de deelnemingen, ad € 39.000.

De dividendopbrengst 2019 is als volgt opgebouwd:

Deelneming	begroting	werkelijk
Vitens	€ 65.000	€ 60.000
Enexis	€ 345.000	€ 343.000
Cogas	€ 1.338.000	€ 1.338.000
BNG Bank	€ 448.000	€ 448.000

Twence	€ 487.000	€ 488.000
Wadinko	€ 72.000	€ 72.000
Crematoria Twente	€ 0	€ 5.000
Totaal	€ 2.755.000	€ 2.754.000

Overige dekkingsmiddelen

De overige algemene dekkingsmiddelen betreft de rente eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen).

Voor zover de rente niet wordt toegevoegd aan de reserves wordt het ingezet als dekkingsmiddel in de exploitatie. De rentetoevoeging aan de reserves in 2019 bedraagt € 181.000.

Rente eigen financieringsmiddelen		
	Beginbalans	Rente
Algemene reserves	€ 13.066.000	€ 261.000
Bestemmingsreserves	€ 15.461.000	€ 309.000
Afschrijvingsreserves	€ 58.703.000	€ 1.749.000
Voorzieningen	€ 4.651.000	€ 93.000
Totaal	€ 91.881.000	€ 2.412.000

Wat heeft het gekost?

Algemene dekkings- middelen	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	107	107	102	5	V	116
Baten	57.387	59.839	60.546	707	V	56.528
Saldo van baten en lasten	57.280	59.732	60.444	712	V	56.412
Mutaties reserves	-142	-181	-181	-0	N	-357
Resultaat na bestemming	57.139	59.551	60.263	712	V	56.055

⁸

⁸ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

Overzicht 2: Onvoorzien

In de programmabegroting is een stelpost onvoorzien opgenomen voor uitgaven welke niet zijn begroot, ter grootte van € 25.000.

Het college kan tot maximaal € 10.000 per keer van deze stelpost gebruik maken zonder goedkeuring vooraf van de raad. Wel wordt de raad hierover geïnformeerd.

In 2019 is het budget niet ingezet.

Wat heeft het gekost?

Onvoorzien	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	25	25	-	25	V	-
Baten	-	-	-	-		-
Saldo van baten en lasten	-25	-25	-	25	V	-
Mutaties reserves	-	-	-	-		-
Resultaat na bestemming	-25	-25	-	25	V	-

Overzicht 3: Overhead

BBV-voorschriften

De lasten en baten van overhead worden, conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), afzonderlijk verantwoord. De overhead dient ter ondersteuning van de programma's.

Definitie

De overhead wordt gedefinieerd als het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Het betreft zowel de fysieke componenten, zoals huisvesting en automatisering, als de personele inzet. De personele inzet betreft met name bedrijfsvoering en de leidinggevende functies.

Toerekening overhead aan heffingen en tarieven

De overhead wordt betrokken bij de berekening van kostendeckende heffingen en tarieven. Zie paragraaf 2 lokale heffingen. Het aandeel overhead in de heffingen en tarieven wordt extracomptabel berekend. De toe te rekenen overhead wordt bij de begroting bepaald op basis van de directe personeelskosten (loonkosten en inhuur) per taakveld.

Grondexploitaties

Voor de rendabele activiteiten van grondexploitaties maakt de BBV een uitzondering voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden van de overheadkosten. Deze worden wel toegerekend aan het taakveld.

Beleidsindicator

Hieronder zijn verplichte beleidsindicatoren voor dit overzicht opgenomen.

Formatie			
	2017	2018	2019
Aantal inwoners	35.000	34.936	35.017
Aantal fte's formatie	201	201	212
Fte's per 1.000 inwoners	5,74	5,75	6,05

Bezetting			
	2017	2018	2019
Aantal inwoners	35.000	34.936	35.017
Aantal fte's bezetting	206	204	209
Fte's per 1.000 inwoners	5,88	5,85	5,97

Apparaatskosten			
	2017	2018	2019
Totale apparaatskosten	18.746.043	18.652.257	18.852.950
Aantal inwoners	35.000	34.936	35.017
Kosten per inwoner	€ 535,60	€ 533,90	€ 538,39

Externe inhuur				Overhead			
	2017	2018	2019		2017	2018	2019
Externe inhuurkosten	2.660.107	1.931.478	1.779.883	Overheadkosten	11.462.720	11.487.108	10.961.386
Totale loonsom + inhuur	17.380.835	17.406.921	17.577.134	Totale kosten	79.873.079	84.807.495	90.386.548
Inhuurkosten als % van totale loonsom + totale kosten externe inhuur	15,3%	11,1%	10,1%	Overheadkosten als % van totale lasten	14,4%	13,5%	12,1%

Wat heeft het gekost?

Overhead	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	10.104	11.218	10.681	537	V	11.293
Baten	518	682	1.513	831	V	950
Saldo van baten en lasten	-9.586	-10.536	-9.168	1.367	V	-10.343
Mutaties reserves	525	1.550	970	-580	N	1.026
Resultaat na bestemming	-9.061	-8.986	-8.199	787	V	-9.316

⁹ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

Overzicht 4: Vennootschapsbelasting

Nederlandse overheidsondernemingen zijn vanaf 1 januari 2016 in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Het doel van de wetgeving is een gelijk speelveld creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen.

Belastingaangifte

Begin 2019 heeft de Belastingdienst een blauwdruk vastgesteld met uitgangspunten voor een vaststellingsovereenkomst gemeentelijke grondbedrijven.

De structureel geraamde vennootschapsbelastinglast is bijgesteld van gemiddeld € 40.000 naar € 23.000 per jaar. Daarvan heeft € 12.000 betrekking op de gemeentelijke deelneming in Zenkeldamshoek en € 11.000 op de grondexploitaties.

De omzet uit huishoudelijk afvalactiviteiten (oud papier en elektrische apparatuur) moet volgens de nieuwe uitgangspunten ook worden belast. Dit betreft enkele honderden euro's per jaar.

Ook de definitieve aangiftes Vpb over de jaren 2016 en 2017 komen lager uit, maar de Belastingdienst

heeft daarop nog niet met een definitieve aanslag gereageerd. Het lijkt er op dat de Belastingdienst eerst heel veel aangiftes van Nederlandse gemeenten verzameld en vervolgens definitieve standpunten inneemt.

Dekking

De vennootschapsbelasting over de eigen gemeentelijke grondexploitaties komt ten laste van de reserve grondexploitatie.

De belasting die we moeten afdragen over de fiscale winst van de deelneming in Zenkeldamshoek en afvalactiviteiten komen ten laste van de algemene middelen.

Wat heeft het gekost?

Vennootschapsbelasting	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
Lasten	40	23	-2	25	V	21
Baten	-	-	-	-		-
Saldo van baten en lasten	-40	-23	2	25	V	-21
Mutaties reserves	-	11	-40	-51		-
Resultaat na bestemming	-40	-12	-38	-26	N	-21

¹⁰

¹⁰ Door afronding van de bedragen op een veelvoud van € 1.000 ontstaan kleine afrondingsverschillen in de tabellen.

RECAPITULATIE

Overzicht van baten en lasten

Programmarekening	Begroting prim. 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Saldo	V/N	Rekening 2018
1 Burger en bestuur	-2.539	-2.598	-3.129	-531	N	-2.381
2 Veiligheid en regels	-4.133	-4.981	-4.957	24	V	-3.226
3 Wonen en werken	-1.440	-2.870	-1.143	1.727	V	-2.420
4 Leefomgeving	-7.291	-9.507	-6.873	2.634	V	-8.999
5 Sociaal domein	-37.382	-40.564	-38.560	2.004	V	-34.865
Algemene dekkingsmiddelen	57.280	59.732	60.444	712	V	56.412
Onvoorzien	-25	-25	-	25	V	-
Overhead	-9.586	-10.536	-9.168	1.367	V	-10.343
Vennootschapsbelasting	-40	-23	2	25	V	-21
Saldo van baten en lasten	-5.156	-11.371	-3.385	7.986	V	-5.843
Resultaatbestemming	5.156	11.371	4.310	-7.061	N	7.826
Resultaat na bestemming	-	-	925	925	V	1.982

PARAGRAFEN BEHOREND BIJ HET JAARVERSLAG 2019

PARAGRAAF 1: LOKALE HEFFINGEN

Inleiding

In deze paragraaf volgt een overzicht van de in onze gemeente gehanteerde heffingen. Verder worden de ontwikkelingen van de onroerende-zaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing weergegeven in het perspectief van de lastendruk. Daarnaast wordt informatie gegeven over kwijschelding in onze gemeente. Tot slot wordt een overzicht getoond van alle retributies in onze gemeente. Hierin wordt de dekkingsgraad weergegeven.

Lokale heffingen

Heffingen kunnen worden onderverdeeld in belastingen en retributies. In onze gemeente worden de volgende heffingen opgelegd.

Belastingen

- OZB
- Toeristenbelasting
- Forensenbelasting

Retributies

- Rioolheffing
- Reinigingsheffing
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgelden
- Scheepvaartrechten
- Leges

Voor de groep “Retributies” geldt dat de gemeente een individuele tegenprestatie moet leveren, zoals het afvoeren van rioolafvalwater of het ophalen van huishoudelijk afval. De inkomsten moeten worden gebruikt om de kosten hiervan te dekken. Een ander belangrijk verschil tussen deze twee groepen is dat de opbrengsten van retributies de lasten niet mogen overstijgen.

Voor 2019 zijn de tarieven van de heffingen doorgaans met een inflatoire percentage van 2,04 verhoogd.

Resultaten retributies en belastingen

Rechten/belastingen	Begroot 2019	Werkelijk 2019	Verschil	perc.
Onroerende zaakbelasting	€ 6.898.414	€ 6.905.026	€ 6.612	0,10%
Rioolheffing	€ 4.521.162	€ 4.698.559	€ 177.397	3,92%
Afvalstoffenheffing	€ 3.011.383	€ 3.106.833	€ 95.450	3,17%
Toeristenbelasting	€ 407.708	€ 482.986	€ 75.278	18,46%
Forensenbelasting	€ 81.785	€ 85.635	€ 3.850	4,71%
Lijkbezorgingsrechten	€ 206.472	€ 232.164	€ 25.692	12,44%
Marktgelden	€ 31.632	€ 30.573	€ -1.059	-3,35%
Scheepvaartrechten	€ 79.895	€ 59.982	€ -19.913	-24,92%
Leges	€ 1.429.325	€ 1.428.169	€ -1.156	-0,08%

Hieronder wordt een toelichting gegeven van de belangrijkste verschillen tussen begrote- en werkelijke opbrengsten. Daarnaast wordt voor rioolheffing en afvalstoffenheffing extra informatie gegeven.

Rioolheffing

Conform het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020 is voor het jaar 2019 € 25,00 korting verleend op het oorspronkelijke tarief van € 310,80. Daarnaast is er voor 2019 geen inflatiecorrectie toegepast. De werkelijke opbrengst voor het belastingjaar 2019 valt € 177.397 (3,92%) hoger uit

dan geraamd. Dit komt omdat bij de tweede bestuursrapportage 2019 een correctie indexering ad €157.656 (verlaging begroot bedrag 2019) abusievelijk met ingang van 2019 is toegepast. Dit had met ingang van 2020 moeten zijn. Hierdoor is het werkelijke verschil €19.741. Dit is 0,44% van het begrote bedrag.

Het saldo van de voorziening per 1-1-2020 is € 1.707.914.

Afvalstoffenheffing

Naar aanleiding van cijfers over het aanbiedgedrag van het eerste halfjaar van 2018 is in de begroting rekening gehouden met gemiddeld 8 aanbiedingen van de 240 ltr. grijze container per huishouden. Uit de definitieve cijfers blijkt dat dit gemiddeld 9 aanbiedingen is geworden. Daartegenover is er een lichte daling van het gebruik van de ondergrondse containers (OGC).

Het bovenstaande heeft er mede toe geleid dat er voor 2019 € 95.450 (3,17%) meer is ontvangen dan begroot.

Het saldo van de voorziening per 1-1-2020 wordt daarmee € 475.179.

Toeristenbelasting

De werkelijke opbrengsten in 2019 (belastingjaar 2018) vallen € 75.278 (18,46%) hoger uit dan geraamd. In dit bedrag is echter een bedrag van € 32.654 aan inkomsten over belastingjaar 2017 inbegrepen. Van dat jaar waren een aantal aangiften toeristenbelasting namelijk in onderzoek. Dit onderzoek is in 2019 afgerond, waarna de aanslagen alsnog zijn opgelegd.

De overige extra inkomsten uit de toeristenbelasting zijn te verklaren doordat er sprake was van meer toeristisch verhuur dan gebruikelijk. Wellicht omdat het belastingjaar 2018 een mooi zonovergoten jaar was.

Lijkbezorgingsrechten

De werkelijke opbrengst lijkbezorgingsrechten is in 2019 € 25.692 (12,44%) hoger dan de raming. Dit komt voornamelijk omdat er naar verhouding meer graven zijn uitgegeven dan bijzettingen. Dit heeft geresulteerd in meer inkomsten.

Scheepvaartrechten

De havengelden worden voor onze gemeente door het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) geïnd.

De werkelijke opbrengsten vallen € 19.913 (24,92%) lager uit dan de raming. Aangezien het gebruik van de haven sterk kan fluctueren is het niet mogelijk om hiervoor een adequaat bedrag te begroten.

Lastendruk Hof van Twente

De lastendruk voor een huishouden met een 140 ltr. grijze container is minder gestegen dan het inflatoire percentage van 2,04. De reden voor deze

ontwikkeling is dat de rioolheffing voor 2019 gelijk is gebleven.

Voor een huishouden met een 240 ltr. grijze container is de lastendruk ongeveer met het inflatoire percentage gestegen. Het aanbodgedrag van de restafvalcontainer van een huishouden is namelijk mede bepalend voor de hoogte van de lokale lasten. Het gemiddeld aantal aanbiedingen van de 240 ltr grijze container is in 2019 ten opzichte van 2018 gestegen van 8 naar 9.

Lastendruk	2018 Huish. 140 ltr.	2018 Huish. 240 ltr.	2019 Huish. 140 ltr.	2019 Huish. 240 ltr.
- OZB-eigenaar (*)	€273,76	€273,76	€274,32	€274,32
- Afvalstoffenhef:				
140ltr restafv(**) + GFT	€182,56	-	€191,79	-
240ltr restafv(***) + GFT	-	€214,96	-	€238,36
- Rioolheffing	<u>€285,80</u>	<u>€285,80</u>	<u>€285,80</u>	<u>€285,80</u>
Totaal	€742,12	€774,52	€751,91	€798,48

(*) Gemiddelde woningwaarde 2019 is € 240.000.

(**) Gemiddeld aantal aanbiedingen over 2019 is berekend op 7 (2018 is ook 7).

(***) Gemiddeld aantal aanbiedingen over 2019 is berekend op 9 (2018 is 8).

Kwijtschelding

Elke gemeente heeft de autonome bevoegdheid om de hoogte van de normbedragen voor kwijtschelding, binnen de grenzen die de wet stelt, vast te stellen. Onze gemeente hanteert de meest ruime mogelijkheid.

De burgers zijn onder andere middels de bijsluiter bij het aanslagbiljet en de gemeentelijke website geïnformeerd over de mogelijkheden van kwijtschelding.

In onderstaande tabel zijn het aantal verzoeken tot kwijtschelding opgenomen.

Aantallen Kwijtschelding	2018	2019
Ambtshalve verleende kwijtschelding	256	251
Toegewezen verzoeken kwijtschelding	212	191
Gedeeltelijk toegewezen verzoeken kwijtschelding	8	15
Totaal toegewezen kwijtschelding (incl. gedeeltelijk)	476	457
Afgewezen	124	146
Nog niet afgedaan per 31-12-2019	29	60
Bedrag	€ 243.703	€ 223.245

Baten ten opzichte van de lasten van retributies die in onze gemeente in 2019 zijn geïnd

Rechten	Directe kosten	Mutatie voorziening	Inkomsten	Netto kosten	Overhead	BTW	Totale kosten	Baten werkelijk	Dekkings-percentage
Reinigingsheffingen	€ 3.115.168	€ 94.096	€ -798.174	€ 2.411.090	€ 156.566	€ 539.177	€ 3.106.833	€ 3.106.833	100,00%
Rioolheffing	€ 4.166.623	€ -8.321	€ -87.623	€ 4.070.678	€ 408.741	€ 219.140	€ 4.698.559	€ 4.698.559	100,00%
Lijkbezorgingsrechten	€ 245.189	€ -	€ -	€ 245.189	€ 58.388	€ -	€ 303.577	€ 232.164	76,48%
Marktgelden	€ 43.487	€ -	€ -	€ 43.487	€ 236	€ -	€ 43.723	€ 30.574	69,93%
Havengelden	€ 288.246	€ -	€ -	€ 288.246	€ 4.064	€ -	€ 292.310	€ 59.982	20,52%
Leges - Titel 1 - Burgerzaken	€ 159.987	€ -	€ -	€ 159.987	€ 151.988	€ -	€ 311.975	€ 266.051	85,28%
Leges - Titel 1 - APV	€ 55.165	€ -	€ -	€ 55.165	€ 52.406	€ -	€ 107.571	€ 169.577	157,64%
Leges - Titel 1 - Totaal	€ 215.152	€ -	€ -	€ 215.152	€ 204.394	€ -	€ 419.546	€ 435.628	103,83%
Leges - Titel 2 - Totaal	€ 517.248	€ -	€ -	€ 517.248	€ 491.385	€ -	€ 1.008.633	€ 966.690	95,84%
Leges - Titel 3 - Totaal	€ 29.698	€ -	€ -	€ 29.698	€ 28.213	€ -	€ 57.911	€ 25.822	44,59%

PARAGRAAF 2 : WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

2.1 Algemeen

Volgens de BBV dient in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobebepaling een vaste set financiële kengetallen opgenomen te worden. De bedoeling is dat deze kengetallen meer inzichtelijk maken over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om extra structurele of incidentele lasten op te kunnen vangen. Ze kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders, vanuit hun kaderstellende en controlerende rol, in hun beoordeling van de financiële positie van de gemeente betrokken worden. De tabel met de financiële kengetallen en de toelichting daarop is in onderdeel 2.2 opgenomen.

Naast de kengetallen wordt in deze paragraaf in onderdeel 2.3 het risicoprofiel opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

2.2 Kengetallen

Kengetal	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2019
Netto schuldquote	34%	39%	67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	30%	36%	64%
Solvabiliteitsratio	67%	61%	55%
Kengetal grondexploitatie	7%	6%	11%
Structurele exploitatieruimte	2,5%	0,1%	1%
Belastingcapaciteit	107%	108%	109%

In de bovenstaande tabel zijn de kengetallen samengevat weergegeven. Een nadere toelichting op de betekenis van de kengetallen wordt in de komende pagina's gegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de in de VNG uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" opgenomen normeringen. In deze uitgave wordt een beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente aanbevolen.

Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle leningen)

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Netto schuldquote		
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Rekening 2019
Vaste schulden +	25.872.953	24.436.247
Netto vlottende schulden +	9.946.138	22.489.682
Overlopende passiva +	3.429.667	2.377.528
Totaal FVA (art 36. onderdelen d, e en f) -	951.564	659.270
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -	7.409.283	10.647.009
Liquide middelen -	674.620	833.072
Overlopende activa -	2.975.519	2.946.099
Saldo =	27.237.772	34.218.006
Totaal Baten /	78.964.126	87.001.877
Netto schuldquote	34%	39%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen			
Hoe lager, hoe beter		Rekening 2018	Rekening 2019
Vaste schulden +		25.872.953	24.436.247
Netto vlottende schulden +		9.946.138	22.489.682
Overlopende passiva +		3.429.667	2.377.528
Totaal FVA (art 36. onderdelen b, c, d, e en f) -		4.705.664	3.348.048
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -		7.409.283	10.647.009
Liquide middelen -		674.620	833.072
Overlopende activa -		2.975.519	2.946.099
Saldo =		23.483.672	31.529.229
Totaal Baten /		78.964.126	87.001.877
Netto schuldquote		30%	36%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteitsratio			
Hoe hoger, hoe beter		Rekening 2018	Rekening 2019
Eigen vermogen +		87.230.167	83.845.495
Totaal vermogen /		131.129.711	137.801.285
		67%	61%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Grondexploitatie		
Hoe lager, hoe beter 		
NIEG (Niet In Exploitatie + Genomen gronden)	Rekening 2018	Rekening 2019
	1.352.104	1.352.104
In Exploitatie Genomen gronden +	3.967.407	3.592.581
Saldo =	5.319.511	4.944.685
Totaal baten /	78.964.126	87.001.877
	7%	6%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Daarbij wordt het saldo van de structurele baten en lasten (inclusief structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves) gedeeld door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en afschrijving) te dekken.

Structurele exploitatieruimte			
Hoe hoger, hoe beter		Rekening 2018	Rekening 2019
Totaal structurele lasten -		77.921.736	85.478.311
Totaal structurele baten +		76.968.944	83.691.902
Structurele toevoeging aan reserves -		1.706.096	728.541
Structurele onttrekkingen aan reserves +		4.615.710	2.599.340
Saldo =		1.956.822	84.390
Totaal baten /		78.964.126	87.001.877
		2,5%	0,1%

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of ruimte is voor nieuw beleid.

Belastingcapaciteit		
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Rekening 2019
OZB lasten voor gezin + bij gemiddelde WOZ waarde	274	274
Rioolheffing voor gezin +	286	286
Afvalstoffenheffing voor gezin +	215	238
Eventuele heffingskorting voor gezin -	-	-
Totaal woonlasten voor gezin =	775	798
Landelijk gem. woonlasten meerpers. t-1 /	723	740
	107%	108%

Referentiewaarden

De Rijksoverheid heeft een overzicht samengesteld waarin alle gemeenten, per kengetal, onderverdeeld zijn in drie categorieën. Categorie A is minder risicovol dan B, en B weer minder risicovol dan C. Tabel 1 toont bij welke percentages van een kengetal een gemeente in een bepaalde categorie komt.

Tabel 1

Financieel Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Als voor alle kengetallen gekeken wordt naar de referentietabel, zoals gepubliceerd door de Rijksoverheid, kan geconcludeerd worden dat Hof van Twente met vier van de vijf kengetallen in de meest veilige A-Categorie valt. Enkel de Belastingcapaciteit valt hier al jaren buiten.

2.3 Risicoprofiel

Corona

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van Corona kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. Denk bijvoorbeeld aan het sociaal domein waar de Bbz aanvragen gigantisch oplopen en we een toestroom van het aantal bijstandsklanten en een beperkte uitstroom verwachten. Dit doordat de economie stil staat en bedrijven failliet gaan. Ook verwachten persoonlijke problematiek doordat mensen nu geen persoonlijke begeleiding kunnen krijgen en thuis zitten. Ook is het denkbaar dat mensen extra of een andere vorm van zorg nodig hebben.

We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Onderstaand wordt het risicoprofiel nader uitgewerkt, maar daarin zijn de risico's in relatie met Corona dus niet beschreven en/of gekwantificeerd.

Toelichting

In het risicoprofiel, weergegeven in de tabellen op volgende pagina's, worden de onderscheiden risico's onderverdeeld in de risicocategorieën: strategische risico's, marktrisico's, schaderisico's en operationele risico's. Binnen het totaal van deze risico's zijn 12 risicosoorten onderscheiden. Deze bestaan elk uit 1 of meerdere dossiers. Per dossier is het risico geanalyseerd en beoordeeld. In het overzicht bestaat de beoordeling uit het inschatten van de omvang van het risico. Dit wordt gedaan door de kans (25%, 50%, 75%) te vermenigvuldigen met het gevolg (mogelijk financieel effect). In enkele gevallen is de omvang bepaald door gedifferentieerde percentages te gebruiken, voor bepaalde aspecten die betrekking hebben op een risico. In de tabel is dit in de kolom kans aangegeven met G%.

Indien er al bestaande maatregelen zijn, zoals een voorziening die is getroffen of een verzekering die geldt, dan wordt hier rekening mee gehouden.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van het risicoprofiel ten tijde van de programmabegroting 2020 hebben zich enkele ontwikkelingen voorgedaan. De belangrijkste ontwikkelingen zijn (zie ook de tabel op de volgende pagina's):

Nr. 2.2 Realisatie bestuurlijke projecten

Bij een aantal projecten is de omvang van het risico verhoogd. Daar staat tegenover dat het risico bij het project Gijmink B is teruggebracht naar nul. Dit is mogelijk nadat met de provincie afspraken zijn gemaakt over de verdeling van kosten ten gevolge van vertraging en besluitvorming bomen. Per saldo is de omvang van het totale risico voor de bestuurlijke projecten fors gedaald.

Nr. 9 Fraude

In 2019 zijn door middel van een frauderisicoanalyse de risico's in beeld gebracht. Voor deze risico's is nu een post opgenomen.

Omvang risico's

De omvang van de gekwantificeerde risico's (exclusief grondexploitaties) wordt per maart 2019 als volgt ingeschat:

Strategische risico's:	c.a. € 1.972.750
Marktrisico's:	c.a. € 1.246.500
Schade risico's:	c.a. € 135.000
<u>Operationele risico's:</u>	<u>c.a. € 800.000</u>
Totaal risico's:	c.a. € 4.154.250

De omvang van de gekwantificeerde risico's betreffende de gemeentelijke grondexploitaties bedraagt circa € 1.293.729.

Omvang weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit richten we ons op de stand van eind 2019 en 2024, omdat op die manier rekening wordt gehouden met de onttrekkingen c.q. toevoegingen die in de meerjarenbegroting worden voorzien. Hierdoor ontstaat een zo reëel mogelijk beeld.

Het totaal van de weerstandscapaciteit is ultimo 2019 circa € 10,64 mln (Algemene reserve € 10,11 mln en Reserve majeure projecten € 0,53 mln).

Het totaal van de weerstandscapaciteit is ultimo 2024 circa € 6,05 mln (Algemene reserve € 6,00 mln en Reserve majeure projecten € 0,05 mln).

Zoals in paragraaf 7 is aangegeven heeft de reserve grondexploitaties ultimo 2019 een omvang van circa € 2,89 mln en in 2024 circa € 2,43 mln.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen algemeen komt op grond van het voorgaande eind 2019 uit op een ratio van 2,56 (€ 10,64 : € 4,15 mln) en per eind 2024 op 1,46 (6,05 : 4,15 mln).

De ratio weerstandsvermogen grondexploitaties komt op grond van het voorgaande eind 2019 uit op een ratio van 2,2 (€ 2,89 : 1,29 mln). Bij de vaststelling van de programmabegroting 2020 is besloten van de reserve € 400.000 over te hevelen naar de algemene reserve. Daardoor daalt de ratio naar 1,9. Per eind 2024 is de ratio ook 1,9 (2,42 : 1,29 mln).

Risicoprofiel

In de tabel op de volgende pagina is het risicoprofiel van de gemeente Hof van Twente weergegeven. De cursieve risico's vervallen. De bedragen tussen haakjes (in het blauw) betreffen de bedragen uit de programmabegroting 2019.

Strategische Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Toelichting
1	RIJKSBEZUINIGINGEN / NIEUWE WETGEVING	De uitkering uit het Gemeentefonds wordt beïnvloed door meerdere ontwikkelingen, o.a. door: 1.1 Kortingen op uitkering gemeentefonds 1.2 Herijking verdeelmaatstaven gemeentefonds 1.3 Kortingen op specifieke uitkeringen	50%	€ 705.000 (Begroting 2020: € 705.000)	Mutaties uitkering Gemeentefonds worden meegenomen in budgetcyclus
2	BESTUURLIJKE DOELEN	2.1 Realisatie taakstellingen	G%	€ 660.000 (Begroting 2020: € 660.000)	Vanaf 1 januari 2019 gelden er taakstellingen binnen het Sociaal Domein, waarvan nog niet zeker is of deze gehaald worden.
		2.2 Realisatie bestuurlijke projecten ¹¹	G%	€ 239.250 (Begroting 2020: € 901.500)	
3	VERBONDEN PARTIJEN	3.1 Regio Twente	50%	€ 17.000 (Begroting 2020: € 17.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.2 Veiligheidsregio Twente	50%	€ 24.000 (Begroting 2020: € 24.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.3 Omgevingsdienst Twente	50%	€ 37.000 (Begroting 2020: € 37.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.4 Zenkeldamshoek	25%	€ 118.000 (Begroting 2020: € 118.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.5 Overige aandeelhouderschappen	25%	€ 172.500 (Begroting 2020: € 172.500)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
4	KRIMP	4.1 Op de lange termijn zal het voorzieningen/ accommodatie niveau onder druk komen te staan	p.m.	p.m.	Continu beleid evalueren en bijstellen.
Subtotaal Strategische risico's				€ 1.972.750	

¹¹ Op basis van de projectrapportages van de bestuurlijke projecten wordt een inschatting gemaakt van de netto omvang van de risico's.

Marktrisico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Toelichting	
5	GROND-EXPLOITATIES	5.1 MvA (voorheen NIEGG)	G%	1.112.896 (Begroting 2020: €1.171.584)	Zie paragraaf grondbeleid en perspectiefnota	
		5.2 Gronden in exploitatie	G%	€ 180.833 (Begroting 2020: € 193.538)		
Totaal risico's grondexploitaties				€ 1.293.729		
6	RENTE/ TREASURY	6.1 Beleggingen/ uitzetting/aantrekken gelden.	25%	€ 75.000 (Begroting 2020: € 75.000)	Gemeente loopt risico op ontwikkelingen marktrente over bedrag financieringsbehoefte.	
		6.2 Verstrekte leningen aan verenigingen en stichtingen.	25%	€ 57.500 (Begroting 2020: € 57.500)	Periodiek evalueren	
		6.3 Gegarandeerde leningen.	25%	€ 151.500 (Begroting 2020: € 162.500)	Periodiek evalueren	
7	ECONOMISCHE RECESSIE	7.1 Dalende inkomsten bouwleges.	50%	€ 150.000 (Begroting 2020: € 150.000)	Sturen op opbrengsten, maar risico is o.a. gerelateerd aan PAS-poblematiek.	
8	OPENEINDE REGELINGEN	8.1 Participatiewet (uitkeringen levensonderhoud).	25%	€ 146.250 (Begroting 2020: € 146.250)	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.	
		8. 2 Participatiebudget, onderdeel: - reïntegratiekosten - Wsw	50%	€ 500.000 (Begroting 2020: € 500.000)	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.	
						8.3 WMO
						8.4 Jeugdwet
		8.5 Bijzondere bijstand: Risico door volumegroei	50%	€ 50.000 (Begroting 2020: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv stimuleringsmaatregelen om het niet-gebruik van regelingen tegen te gaan	
		8.6 Toename gebruik minimabeleid	50%	€ 50.000 (Begroting 2020: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv stimuleringsmaatregelen om het niet-gebruik van regelingen tegen te gaan	
		8.7 Stijging kosten BijstandsBesluit Zelfstandigen	50%	€ 25.000 (Begroting 2020: € 25.000)		
		8.8 Stijging opvang statushouders.	25%	€ 25.000 (Begroting 2020: € 25.000)	Daling van aantal statushouders in 2019 en hogere kosten voor opvang, betekent per saldo dat risico ongewijzigd blijft.	
		8.9 Leerlingenvervoer.	25%	€ 11.250 (Begroting 2020: € 11.250)		
		8.10 Toename aantal lijkbezorgingen van gemeentewege	50%	€ 5.000 (Begroting 2020: € 5.000)		
Subtotaal marktrisico's (exclusief grondexploitaties)			€ 1.246.500			

Schade Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Maatregelen
9	FRAUDE		G	€ 50.000 (Begroting 2020: geen bedrag)	Hiervoor is geen verzekering afgesloten. Er is in 2019 een frauderisicoanalyse uitgevoerd.
10	EIGENDOM	10.1 Brand-, storm-, fraude- en diefstal	Nb	Risico en omvang worden laag ingeschat i.v.m. dekking door verzekeringen.	- Verzekeringen - Hufterproof investeren - Watermanagement - Meerderjarige onderhoudsplannen
11	CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN/ AANSPRAKELIJKHEIDSTELLINGEN	11. 1 Aansprakelijkheidstellingen/nadeelcompensatie	G%	€ 85.000 (Begroting 2020: € 62.500)	Voor veel situaties zijn we verzekerd. Voor situaties waarvoor we niet verzekerd zijn wordt een bedrag opgenomen. Het bedrag is ten opzichte van de vorige risicoinventarisatie verhoogd omdat we een stijgende tendens zien bij schadeclaims.
Subtotaal schade risico's				€ 135.000	

Operationele Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Maatregelen
12	BEDRIJFSVOERING	12.1 Rechtmatigheid legesheffing		€ 550.000 (Jaarverslag 2018:€ 550.000)	- Interne controle/ VIC/ - Functiescheiding - Procesbeschrijvingen.
		12.2 Debiteurenbeheer			
		12.3 Verplichte betaling dwangsommen bij niet tijdig beslissen.			
		12.4 Oninbare vorderingen			
		12.5 Vergoedingen bijzondere begraafplaatsen			
		12.6 Stroomuitval, storing, hacken computersysteem			- Er zijn inmiddels middelen gereserveerd voor structurele oplossing van het risico stroomuitval en storing. - Beveiliging van website en versleuteling bij versturen van vertrouwelijke gegevens
		12.7 Wegvallen medewerkers op kwetsbare posities			- Afspraken taakoverdracht - formaliseren vervangingsmaatregelen - Interne controle/ VIC/ functiescheiding - Procesbeschrijvingen - Regionale samenwerking
		12.8 fouten			- Jaarlijks doorrekenen prijzen in tarieven leges - Periodieke rapportage - Budgetbeheer - Mobiliteitsbeleid - Voordelen gezamenlijk inkopen
		12.9 Toename loonkosten (Fuwa, premiestijging)			- VCA certificering - Opleiding agressie en geweld - RIE - Aanpassing werkplekken aan Arbo-eisen
		12.10 Stijging kosten door marktontwikkelingen			Horizontaal toezicht
		12.11 Langdurige uitval ziekte (door o.a. Agressie burgers, werkdruk, niet optimale werkplek) en uitstroom			Opgevangen met reserves (o.a. reserve transities) Contracten lopen nog enkele jaren. Continu contact met huurders.
		12.12 Niet afdragen van belasting waar dat wel had gemoeten (Loonheffing, BTW)			Afhankelijk van besluitvorming
		12.13 Extra personeel door o.a. herindicaties			Jaarlijkse vaststelling Programma Informatieveiligheid & Privacy
		12.14 Beëindiging huurcontracten gemeentehuis en niet opnieuw kunnen verhuren.			
		12.15 Risico Niet Actief Beveiligde Overwegen			
		12.16 Boetes/schadeclaims Algemene Verordening Gegevensbescherming (AGV)	25%	€ 250.000 (Jaarverslag 2018: € 250.000)	
Subtotaal operationele risico's (vast bedrag)				€ 800.000	

Doorrekening reserves in relatie tot weerstandscapaciteit

bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	Rek. 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	8.485	10.108	7.844	6.970	5.979	5.988
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	1.623	-2.263	-875	-991	9	8
Stand per 31 december	10.108	7.844	6.970	5.979	5.988	5.996
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	4.154	4.154	4.154	4.154	4.154	4.154
Nader te besteden	5.953	3.690	2.816	1.825	1.834	1.842

bedragen x € 1.000

Reserve Majeure Projecten	Rek. 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	-842	530	58	53	53	53
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	1.373	-473	-5	0	0	0
Stand per 31 december	530	58	53	53	53	53

bedragen x € 1.000

Reserve Grondexploitatie	Rek. 2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1 januari	2.599	2.887	2.476	2.465	2.454	2.443	2.432
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	288	-411	-11	-11	-11	-11	-11
Stand per 31 december	2.887	2.476	2.465	2.454	2.443	2.432	2.421
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	1.294	1.294	1.294	1.294	1.294	1.294	1.294
Nader te besteden	1.593	1.182	1.171	1.160	1.149	1.138	1.127

PARAGRAAF 3: ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen gaat in op de duurzame instandhouding van de gemeentelijke fysieke infrastructuur. Uitgangspunt voor het begrotingsjaar 2019 was een sober en doelmatige aanpak. Onderwerpen hierbij zijn wegen, civieltechnische kunstwerken, bermen en sloten, openbare verlichting, groen, riolering en water en gebouwen. Voor de verschillende onderwerpen zijn plannen opgesteld waarin de beleidskaders openbare ruimte, functie en samenhang kwaliteitsniveau met financiële consequenties zijn opgenomen. De financiële gevolgen zijn één op één vertaald in de begroting. Op basis van deze plannen is het onderhoud uitgevoerd.

Beleidsplan	Vastgesteld	Achterstallig onderhoud
Wegen	2013 (2019)*	Ja *
Kunstwerken	–**	Ja**
Bermen & sloten	2017	Nee
Verlichting	2016	Nee
Groen	2015	Nee
Riolering & Water	2019	Nee

Gebouwen	2013	Nee
--------------------------	------	-----

* Door de extra gedane investeringen van jaarlijks € 1 miljoen in 2016, 2017 en 2019 is het achterstallig onderhoud gedaald. In 2020 wordt nog 1 keer € 1 miljoen geïnvesteerd, waardoor het achterstallig onderhoud naar verwachting zal dalen tot € 2,7 miljoen eind 2020 (resp. 7 mln in 2012 en 5,4 mln in 2016). In 2019 is het plan geactualiseerd en wordt vastgesteld in 2020. De financiële gevolgen worden meegewogen bij de uitvoering van het programma herstructurering Openbare Ruimte.

** Betreft vervangingen. Hiervoor zijn in 2019 incidenteel middelen gezocht. Voor urgent onderhoud is vanaf 2020 t/m 2023 incidenteel € 200.000 in de begroting opgenomen.

Beleidskader en Financieel overzicht

1. Beleidskader Wegen

Het wegenonderhoud is uitgevoerd op basis van het wegenbeheerplan en wegeninspecties.

Een investering van één miljoen in 2016, 2017 en 2019 heeft bijgedragen aan de vermindering van het achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Vegen/ onkruidbestrijding	Klein onderhoud	278.113	291.103
Bermen/sloten	Klein onderhoud	467.833	495.911
Verharding/ deklagen	Klein onderhoud	436.014	443.940
Verharding/ deklagen	Groot onderhoud	820.901	883.074

Verharding/ deklagen	Vervanging	619.016	331.375
Totaal		3.067.664	2.891.722

Stand reserve Wegen
1-1-2019 € € 337.2992; mutatie € -68.828; 31-12-2019 € 268.471.

Het verschil tussen begroting en rekening 2019 op vervanging verharding/deklagen wordt veroorzaakt doordat projecten later worden uitgevoerd.

2. Beleidskader civieltechnische Kunstwerken

Onderhoud aan civieltechnische kunstwerken is uitgevoerd op basis van de 'beleidsnotitie civieltechnische kunstwerken'. In 2019 is noodzakelijk klein onderhoud en vervanging uitgevoerd.

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Kunstwerken	Klein onderhoud	10.116	10.104
Kunstwerken	Vervanging	80.000	87.791
Totaal		90.116	97.895

3. Beleidskader Openbare Verlichting

Onderhoud aan en vervanging openbare verlichting is uitgevoerd op basis van beleidsplan en beleidsnotitie 'verduurzaming openbare verlichting'.

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Verlichting	Klein onderhoud	95.049	82.588
Verlichting	Vervanging	897.784	283.530
Totaal		992.833	366.118

Stand reserve Openbare verlichting
1-1-2019 € 490.0375 mutatie € 105.475 ; 31-12-2019 € 595.512.

Het verschil tussen begroting en rekening 2019 op vervanging led-armaturen wordt veroorzaakt doordat projecten later worden uitgevoerd.

De kapitaallasten zijn geraamd en worden geboekt wanneer de projecten afgerond zijn.

4. Beleidskader Openbaar Groen

Het groenonderhoud is uitgevoerd op basis van het groenbeheerplan. Het onderhoud aan bomen is uitgevoerd volgens het bomenbeheerplan.

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Groen	Onderhoud	1.869.254	1.843.402
Totaal		1.869.254	1.843.402

5. Beleidskader Riolering

Onderhoud, verbeter- en vervangingsmaatregelen zijn uitgevoerd op basis van het gemeentelijke rioleringsplan.

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Onderzoek	Klein onderhoud	82.500	66.894
Afvalwater	Klein onderhoud	579.103	603.130
Hemelwater	Klein onderhoud	77.363	50.976
Grondwater	Klein onderhoud	27.500	8.254
Riolering	Groot onderhoud	3.738.256	2.239.891
Totaal		4.704.722	3.170.494

Stand voorziening Riolering

1-1-2019 € 1.716.325 mutatie € -83.212; 31-12-2019 € 1.707.914.

Het verschil tussen begroting en rekening 2019 op groot onderhoud wordt veroorzaakt doordat projecten later worden uitgevoerd.

De kapitaallasten zijn geraamd en worden geboekt wanneer de projecten afgerond zijn.

6. Beleidskader Gebouwen

Het onderhoud aan gebouwen is uitgevoerd op basis van de gebouwenbeheervisie en Meerjaren OnderhoudsPlan (MJOP).

Financiële consequenties rekening 2019

Onderwerp	Omschrijving	2019 Begr	2019 Rek
Gebouwen	Klein onderhoud	230.329	153.726
Gebouwen	Meerjarig onderhoud	371.226	371.326
Totaal		601.555	524.952

Stand voorziening Gebouwen

1-1-2019 € 580.105; mutatie € 156.845; 31-12-2019 € 736.950.

PARAGRAAF 4 : FINANCIERING

Geldstroombeheer van de gemeente

Inleiding

In deze paragraaf wordt informatie verstrekt over de financieringsfunctie van de gemeente Hof van Twente voor het boekjaar 2019. Dit is opgedeeld in een algemeen deel over de algehele ontwikkelingen en een specifiek deel, toegespitst op de gemeente Hof van Twente. In het algemene deel wordt ingegaan op de (verwachte) renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Het deel dat is toegespitst op de gemeente is bedoeld voor een toelichting op en inzicht in het risicobeheer, de algehele financiering en de feitelijke geldstromen van de gemeente.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) voert het monetaire beleid voor het Eurogebied. Haar belangrijkste taak is het in de hand houden van de inflatie; het handhaven van de prijsstabiliteit. Het opkoopprogramma van staatsobligaties, waarmee de ECB in 2015 is gestart, is in 2018 definitief ten einde gekomen, maar in 2019 weer hervat. Met dit opkoopprogramma zorgde de ECB ervoor dat de dreigende deflatie (inflatie onder de 0% met een

negatieve prijsspiraal tot gevolg) geen realiteit werd en de inflatie toenam tot 2,6 in 2019.¹² Voor de jaren tot aan 2021 voorziet de CPB een inflatie van 1,6%, ruim beneden de doelstelling van de ECB van maximaal 2%¹³.

De ECB kan door een verhoging/verlaging van de herfinancieringsrente de marktrente beïnvloeden. De daling in het driemaands-euribortarief¹⁴ van 2018 is doorgezet en het percentage is in 2019 rond de -0,40% uitgekomen. Daarnaast zijn de tarieven voor langlopende financieringen sterk gedaald met ongeveer 1 procent¹⁵.

Ontwikkelingen Hof van Twente

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die gericht zijn op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en toezicht houden op financiële vermogenswaarden, geldstromen, posities en risico's. Het beleid van Hof van Twente voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut. De gemeente voert, gelet op haar maatschappelijke taak om kapitaal te beheren, op centraal niveau een risicomijdend treasurybeleid. Financieringen worden enkel aangetrokken en uitgezet ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Financieringen met externe middelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen aan te

¹² Inflation.eu

¹³ FD, 3-3-2020

¹⁴ Gemiddelde Europese rente voor een 3-maands lening.

¹⁵ Thésor, marktperspectief februari 2020

wenden, ten einde de renterisico's en het renteresultaat te optimaliseren.

Risicobeheer

Het risicobeheer heeft als doel *'het beheersen van de mogelijke risico's die voortvloeien uit de afhankelijkheid van de rentestand op moment van financieren.'* Er zijn twee normeringen vastgesteld om het renterisico te kunnen becijferen die als richtlijnen gelden om de renterisico's te beperken. Dat zijn de *kasgeldlimiet* voor de korte termijn financiering, en de *renterisiconorm* voor de lange termijn financiering.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende (kortlopende) schuld is voor gemeenten gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet 2018: 7,4 miljoen

Kasgeldlimiet 2019: 7,4 miljoen

Als de omvang van de vlottende schuld deze limiet structureel benadert, wordt overgegaan tot het aantrekken van een langlopende lening. Afhankelijk van de geldbehoefte wordt eerst gekeken naar de mogelijkheden op de geldmarkt. Bij een positief saldo in rekening courant wordt het 'automatisch' bij de schatkist uitgezet. Sinds de invoering van het schatkistbankieren in 2014 dienen decentrale overheden hun tegoeden aan te houden bij het Ministerie van Financiën in plaats van bij een bank.

Doel van het schatkistbankieren is het verlagen van de EMU-schuld. Voor 2019 is het drempelbedrag (0,75% van begrotingstotaal) € 649.000. Dit is in geen van de kwartalen overschreden.

Het verloop van de gemiddelde vlottende schuld is in de volgende tabel weergegeven.

Periode	Netto vlottende schuld / Saldo rekening courant	Kasgeld-limiet	Onderschrijding (+) Overschrijding (-)
Q1 2019	-7.100	7.356	256
Q2 2019	-2.803	7.356	4.553
Q3 2019	1.535	7.356	8.891
Q4 2019	-3.046	7.356	4.310

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de langetermijnfinanciering. De jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen mogen samen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal; het renterisico. Voor 2018 is de norm vastgesteld op € 17,4 miljoen. In onderstaande tabel is het werkelijke renterisico weergegeven, afgezet tegen de norm.

Omschrijving	2018	2019
1. Begrotingstotaal	86.869	86.539
2. Wettelijk percentage	20%	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	17.374	17.308
4. Renteherziening	-	-
5. Aflossing	1.445	1.445
6. Renterisico (4+5)	1.445	1.445
7. Ruimte vs. norm (3-6)	15.929	15.863

Bedragen x € 1.000

Financiering

Omschrijving	Rekening	2019
Totaal vaste activa	+	120
Reserves & Voorzieningen	-	88
Te financieren met vreemd vermogen	=	31
Lanlopende geldlening	-	24
Werkkapitaal (-=positief)	=	7

Bedragen x € 1.000.000

Bovenstaande tabel toont dat de lopende investeringen van de gemeente voor 73% (88/120) met eigen middelen zijn gefinancierd. Dit percentage is iets gedaald ten opzichte van 2018 (79%).

Het werkkapitaal bevat de kortlopende schulden, voorraden (incl. grondexploitatie), debiteuren/crediteuren en overlopende activa/passiva. Het weerspiegelt onder andere de (goede) liquiditeit van de gemeente als het aankomt op de dagelijkse uitgaven.

Leningenportefeuille

De omvang van de huidige leningenportefeuille bedraagt eind 2019 € 24,4 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de leningen is 4,61%. Op basis van de financieringsbehoefte kan de omvang van de leningenportefeuille wijzigen.

Koersrisicobeheer

Vanwege het verplichte schatkistbankieren zijn er geen koersrisico's in het kader van treasurybeleid. Aandelen van nutsbedrijven zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken en worden niet als risicovolle beleggingen

beschouwd. Het betreft onder andere aandelen van de BNG Bank, Twente Milieu, Cogas, Enexis, PBE, Crematorium, Twence, Wadinko en Vitens.

Kredietrisicobeheer

Het uitzetten van middelen in het kader van treasury is alleen nog toegestaan binnen de kaders van de 'Regeling schatkistbankieren decentrale overheden'. Hierdoor doen zich geen (nieuwe) kredietrisico's voor.

Bij het verstrekken van leningen, garanties of borgstellingen uit hoofde van de publieke taak worden, indien mogelijk, zekerheden of garanties gesteld. Via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) fungeert de gemeente als achtervang voor leningen die woningcorporaties hebben aangetrokken voor de financiering van hun activiteiten binnen de gemeente.

Verstrekte leningen en garanties	1-1-2019	31-12-2019
Leningen verenigingen/stichtingen	2.420	2.414
Leningen aan financiële instellingen/ verbonden partijen	1.934	659
Hypotheek- en fietsprivéregeling	352	274
Deelnemingen	1.374	1.374
Totaal verstrekkingen	6.080	4.722
Garanties Woningcorporatie/stichting	4.022	9.446
Garanties WSW (achtervang)	31.086	29.956
Totaal garanties	35.108	39.402

Rente(resultaat)

In de begroting 2019 is voor de financieringsbehoefte gerekend met een gemiddeld rentepercentage van 2,13%. Voor de interne doorberekening van de netto rentelasten naar de investeringen wordt voor 2019 een omslagpercentage gehanteerd dat is vastgesteld op 2,89%.

Met de groeiende behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de wijze waarop rente in de jaarrekening en begroting wordt verantwoord, is ervoor gezorgd dat de totale rentelasten en de daaraan gekoppelde financieringsbehoefte in onderstaande tabel inzichtelijk zijn.

Renteresultaat taakveld Treasury		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo
Rentelasten externe financiering		1.667	1.118	1.181	-63
Rentebaten verstrekte leningen	-	-84	-86	-129	43
Saldo rentelasten en rentebaten		1.583	1.032	1.052	-20
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-86	-86	-50	-36
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-				
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering) die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+				
Saldo toe te rekenen externe rente		1.496	946	1.001	-56
Rente over eigen vermogen:					
Algemene reserve		164	261	261	0
Bestemingsreserves		270	309	309	0
Afschrijvingsreserves		1.688	1.697	1.697	0
Rente over voorzieningen		95	93	93	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		3.714	3.306	3.362	-56
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	-3.798	-3.392	-3.353	-39
Renteresultaat op het taakveld treasury		-84	-86	8	-94

Bedragen x € 1.000

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht (opgesteld conform de indirecte methode) is op de volgende pagina gepresenteerd. Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de kasstromen uit: 1. operationele activiteiten (resultante van de bedrijfsvoering), 2. investeringsactiviteiten (vaste activa balans) waarbij de (des)investeringen in MVA inzichtelijk worden gemaakt en tenslotte 3. de financieringsactiviteiten (langlopende passiva) waarbij het gaat om de wijze van financiering van investeringen. Het kasstroomoverzicht is opgesteld conform de indirecte methode en op de volgende pagina gepresenteerd.

Wet HOF

'In de wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën) worden de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de

overheidsschuld. Deze normen raken ook gemeenten omdat schulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland. Alle gemeenten samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten in een jaar. Voor 2019 bedroeg het plafond voor de gezamenlijke gemeenten 0,34% van het bruto binnenlands product. Met het plafond wordt de groei van de netto schuld (volgens de definitie voor het EMU-saldo) van de gezamenlijke gemeenten in een jaar beperkt.¹⁶

Naast het plafond krijgt iedere gemeente een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar. Voor 2019 is de referentiewaarde van Hof van Twente vastgesteld op € 3,2 miljoen.

¹⁶ VNG – Financiële positie gemeente

Kasstroomoverzicht ultimo 2018

Bedragen x € 1.000

KASSTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Exploitatieresultaat		-3.385
Aanpassing voor:		
Afschrijvingen MVA en waardeverminderingen	5.458	
Afschrijvingen IVA en waardeverminderingen	498	
Mutatie voorzieningen	2	
Mutatie vaste schulden (excl. Leningen og)	1	
		5.958
Voorraden en onderhanden werk		375
Mutatie in werkkapitaal		
Kortlopende uitzettingen (excl. Liquide middelen)	-3.238	
Kortlopende schulden (excl. Rek.-couranten en kortlopende leningen)	1.340	
Overlopende activa	29	
Overlopende passiva	-1.052	
		-2.921
Kasstroom uit operationele activiteiten		28
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investeringsen en correcties	-10.993	
Desinvesteringsen en bijdragen derden	-	
		-10.993
Verstreking leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	-	
Aflossingen leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	983	
		983
Verstreking overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	-72	
Aflossingen overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	446	
		375
Mutatie kapitaalverstrekingen		-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-9.636
KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Mutatie kortlopende geldleningen		11.000
Aangetrokken leningen og	-	
Aflossingen leningen og	-1.437	
		-1.437
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		9.563
Mutatie liquide middelen		-45

PARAGRAAF 5 : BEDRIJFSVOERING

Organisatie

Per 1 januari 2019 zijn 8 medewerkers van het team Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) van de afdeling Leefomgeving over gegaan naar de ODT. Meer informatie over de ODT is te vinden in hoofdstuk 1.1.1.

Er wordt volop gewerkt op basis van de kernwaarden Leiderschap, Eigenaarschap en Vertrouwen (LEV) waarbij persoonlijk leiderschap, flexibiliteit, eigenaarschap, initiatief nemen en taakvolwassenheid belangrijke elementen zijn. In dat kader hebben we ook in 2019 de talenten van onze werknemers benut. Aan een ieder is gevraagd waar men een bijdrage kon leveren aan het realiseren van de organisatiedoelen. Dit heeft geresulteerd in afdelings-, team-, cluster - en/of persoonlijke plannen. Steeds meer wordt beseft dat niet alleen de samenleving blijft veranderen, maar ook de arbeidsverhoudingen.

In 2019 is, na een eerdere nulmeting in 2017, een medewerkersonderzoek gehouden waarin onder andere ook het effect van de ingezette organisatieontwikkeling tot uiting zou moeten komen.

Dit heeft geleid tot een mooi resultaat. We zijn de beste werkgever 2019-2020!

Vanaf 1 januari 2021 is de Omgevingswet van kracht. Om de organisatie goed voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet is hiervoor in 2019 een programma gestart. In het hoofdstuk Projectrapportages wordt nader ingegaan op de stand van zaken van het programma omgevingswet.

Ook is in 2019 de transformatie Sociaal Domein opgepakt. Daarnaast is er voortdurend aandacht voor de digitaliseringsslag.

Strategisch HDR-beleid

2019 stond in het teken van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA), die per 1 januari 2020 in werking is getreden. Wij kennen nu een Cao Gemeenten en rechtspositieregelingen zijn geactualiseerd en opgenomen in een personeelshandboek. Aan de zittende werknemers is een tweezijdige voortzettingsovereenkomst aangeboden. In 2019 is er op 2 momenten in het kader van strategische personeelsplanning gekeken naar onze kwantitatieve en kwalitatieve bezetting. Naast de ontwikkeling van medewerkers in relatie tot de veranderende maatschappij zijn vergrijzing en

verjonging belangrijke thema's. Speerpunten in 2019 waren dan ook talentontwikkeling/ opleiden en ontwikkelen én duurzame inzetbaarheid.

Informatieveiligheid & Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Afgelopen jaar is er gewerkt aan een geleidelijke uitvoering van de zogeheten Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

In 2019 waren onze acties op het gebied van informatiebeveiliging & privacy met name gericht op:

- **Bewustwording:** de mens is en blijft de meest cruciale schakel. Er zijn diverse acties gehouden, zoals aandacht voor het anonimiseren van gegevens en het opruimen van de G-schijf. Ook is het onderwerp bij teamoverleggen besproken en zijn er trainingen gegeven zodat de bewustwording en kennis binnen de organisatie verder toeneemt.
- **Verantwoording:** In 2019 is er een zelfevaluatie uitgevoerd en beoordeeld of wij voldoen aan de BIG. Met behulp van een raadsbrief in april is de raad geïnformeerd over de resultaten. In de bijlage bij de raadsbrief is er een collegeverklaring ENSIA opgenomen waarin het college aangeeft of we voldoen aan de

verplichte normen van Suwinet en DigiD. Dit gaat samen met het assurancerapport van de onafhankelijke IT-auditor.

- **Ontwikkeling:** Op gebied van informatieveiligheid zijn er grote stappen gezet om te voldoen aan de normen van de BIO. Zo hebben we gewerkt aan het verhogen van onze digitale weerbaarheid en daarmee is incidentmanagement volledig geïmplementeerd. De bedrijfscontinuïteitsplan en toegangsbeveiliging zijn opgesteld, onze data is geclassificeerd en 'two factor authenticatie' is geïmplementeerd.

In 2019 zijn er 16 beveiligingsincidenten gemeld. Hiervan konden er vier als een datalek beschouwd worden. Deze zijn ontstaan door een brief met persoonsgegevens naar een verkeerd adres te sturen. De autoriteit persoonsgegevens en de raad zijn hiervan op de hoogte gesteld. Alle beveiligingsincidenten zijn snel en adequaat opgelost.

Integriteit

In het personeelshandboek is een geactualiseerde versie van de gedragscode opgenomen die eerder onderdeel uitmaakte van het organisatiebesluit.

Hierin staat verwoord wat er van de werknemer wordt verwacht ook op het gebied van integer en transparant handelen. Bij de aanstelling van alle nieuwe werknemers wordt een verklaring omtrent gedrag (VOG) gevraagd. In 2019 zijn er 12 opgevraagd. Voor ingehuurde medewerkers is er een formulier waarin zij verklaren vertrouwelijk om te gaan met informatie. Ook dient iedere nieuwe medewerker die bij de gemeente komt werken een ambtseed of- ambtsbelofte af te leggen. In 2019 hebben 2 werknemers een eed afgelegd en 12 werknemers een belofte. Tenslotte is er in een tweetal situaties gebruik gemaakt van de interne vertrouwenspersonen (wij kennen 1 externe en 2 interne vertrouwenspersonen). In 2019 is er een training integriteit via de Hofacademie aangeboden.

Inkoop- en aanbesteding

Door de aanbesteding en invoering eind 2019 van een nieuw zaakstelsel is de vertaling van het proces in het nieuwe stelsel in 2019 nog niet afgerond. Dit zal in 2020 worden afgerond evenals de uitbreiding van de Groslijstensystematiek.

In 2019 zijn in regionaal (Twents) verband een aantal gezamenlijke aanbestedingen gestart/afgerond, bijvoorbeeld Uitzenddiensten, Inzameling oud papier

en karton, Inkoop duurzame energie en ARBO-diensten. Voor onze eigen gemeente zijn een aantal Europese en/of complexe aanbestedingen gestart/afgerond in 2019. De belangrijkste zijn: Leerlingenvervoer/Regiotaxi/OMD-vervoer WMO en Jeugd; Accountantsdiensten; Social intranet; Zaakstelsel; Inhuur Manager Projectbureau Bodemasbestsanering (PBAS); Groot Onderhoud Wegen 2020 en Warme en Koude drankenautomaten. Daarnaast zijn door Hof van Twente als leadbuyer 4 Europese aanbestedingen t.b.v. het Projectbureau Bodemasbestsanering (PBAS) (voor 7 deelnemende gemeenten) voorbereid en in de markt gezet in 2019 (totale spend globaal 35 miljoen Euro). Inschrijvingen, controles en gunningen hiervoor zijn in 2020 afgerond.

Huisvesting

Het Projectbureau bodemasbestsanering maakt inmiddels volop gebruik van het gemeentehuis en is in 2019 uitgebreid met 1 aangrenzende ruimte. De Rabobank is met 2 servicebalies en 2 spreekruimtes op de begane grond in de publiekshal gehuisvest. Tevens staat er tijdelijk een geldautomaat in de publiekshal. De derde verdieping in de vleugel boven de bibliotheek is tot en met 2023 verhuurd aan het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).

Informatiemanagement

In 2019 is een groot aantal projecten uitgevoerd, vooral op het vlak van applicatie-vernieuwing. De nieuwe belastingapplicatie VriS is succesvol geïmplementeerd, waardoor o.a. aanslagen via Mijn Overheid worden verzonden. In 2019 is ook het nieuwe intranet geïmplementeerd. Dit betekent een grote stap in het ondersteunen van digitaal (samen)werken van (en tussen) collega's. Ook is in 2019 het nieuwe zaakstelsel succesvol en zonder noemenswaardige verstoringen live gebracht. Voor de aanstaande invoering van de Omgevingswet is een 'spoor' opgezet om voor te bereiden op aansluiten op het DSO. Om een goede doorontwikkeling van digitale dienstverlening en -bedrijfsvoering in de toekomst te kunnen blijven borgen, is in de kadernota een aanvullend krediet beschikbaar gesteld. Eind 2019 is begonnen om hiertoe een samenhangende en meerjarige 'Agenda Digitalisering' in te richten.

Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft in 2019 een tweetal onderzoeken uitgevoerd en een zogenaamde quickscan opgeleverd. De onderzoeken richtten zich op de Veiligheidsregio Twente (gezamenlijk onderzoek regiogemeenten) en wijkvoorziening 't

Doesgoor in Goor. De Quickscan is uitgevoerd op de jaarstukken van de zogenoemde verbonden partijen en dient als hulpmiddel voor de raad bij de beoordeling hiervan.

De rekenkamercommissie heeft uitgesproken ook in de toekomst de samenwerking met andere Twentse rekenkamercommissies aan te willen gaan.

Doelmatigheidsonderzoek

Voor het onderwerp van het doelmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek is in 2019 een verbinding gemaakt met de tussenevaluatie van de Beleidsnotitie verduurzamen openbare verlichting, die in programma 4 was aangekondigd. Door een vertraging bij de uitvoering van deze evaluatie kon ook het doelmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek nog niet worden afgerond. De afronding van het onderzoek zal in het 2^e kwartaal van 2020 plaatsvinden.

Rechtmatigheid

In 2019 is over het boekjaar 2018 een goedkeurende verklaring van onze accountant ontvangen, ook al werden er nog steeds onzekerheden waargenomen binnen het sociaal domein.

PARAGRAAF 6 : VERBONDEN PARTIJEN

Algemeen

Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen.

Voor de uitvoering van een aantal taken heeft de gemeente Hof van Twente zich verbonden met andere partijen. Daarbij kent de regionale samenwerking verschillende varianten

Wat wordt verstaan onder verbonden partijen?

Verbonden partijen zijn, op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), die rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan: beschikbaar gestelde middelen, die kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij of waarvoor aansprakelijkheid van de gemeente bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet na kan komen.

Over het algemeen gaat het bij verbonden partijen om vennootschappen waar de gemeente aandelen in heeft en gemeenschappelijke regelingen, zoals de Regio Twente en de Veiligheidsregio, waarin bij wijze van verlengd lokaal bestuur publieke belangen worden gediend.

De deelname in rechtspersonen is voor een deel historisch gegroeid. Deze zijn vooral ingegeven door het feit dat private partijen in het verleden bepaalde publieke belangen niet of onvoldoende konden waarborgen.

Instellingen waar de gemeente door een subsidierelatie uitvoering van beleid tracht te bereiken, behoren in dit kader niet tot de verbonden partijen. Vormen van samenwerking die niet in rechtspersonen zijn ondergebracht behoren eveneens niet tot verbonden partijen. Uiteraard blijft de gemeente de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen, direct dan wel indirect.

In paragraaf 2 wordt gekeken naar de risico's en het (benodigde) weerstandsvermogen voor de verbonden partijen.

Grip op verbonden partijen

De Nota verbonden partijen van 24 november 2015 is een leidraad voor het beleid, structuur, sturing en grip op de verbonden partijen vanuit het college en de raad en hun afgevaardigde bestuursleden.

Vanuit de 14 Twentse gemeenten vindt afstemming plaats om te komen tot jaarlijkse afspraken over begrotingsrichtlijnen met de gemeenschappelijke regelingen. De gemeenschappelijke regelingen hebben deze richtlijn ook toegepast voor 2019.

Van alle verbonden partijen is een “top X” benoemd waarvan het wenselijk wordt geacht om die nadrukkelijker te monitoren gezien de belangen die hiermee kunnen spelen.

1. Regio Twente
2. Omgevingsdienst Twente
3. SWB
4. Twence
5. Cogas
6. Zuiver Hof van Twente

Ontwikkelingen verbonden partijen

Per verbonden partij wordt kort het doel, de bijdrage aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen (BBV-

voorschriften) en, voor zover van toepassing, relevante ontwikkelingen beschreven.

Daarna is op grond van de BBV een tabel opgenomen met de (minimale) financiële gegevens. Deze zijn deels op basis van vastgestelde gegevens, deels op basis van (afgegeven) indicaties.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regelingen hebben net als de gemeenten te maken met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA), die per 1 januari 2020 in werking is getreden. In verband daarmee zijn eind 2019 en begin 2020 wijzigingen van de betreffende regelingen voorgelegd aan de gemeenten. Gezien de complexiteit is voor de veiligheidsregio's voor de invoering van de Wnra wettelijk (tenminste) een jaar uitstel verleend.

Regio Twente

Regio Twente voert voor en met de Twentse gemeenten taken uit op het gebied van gezondheid, economie, belangenbehartiging, zorg en jeugdhulp en recreatievoorzieningen. Verbetering van de economische structuur gebeurt mede aan de hand van de regionale investeringsagenda Agenda voor Twente 2018-2022. Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 1.1.3.

Veiligheidsregio Twente

In de Veiligheidsregio Twente (VRT) werken de brandweer, geneeskundige hulpverlening (GHOR), de politie en de 14 Twentse gemeenten samen aan een veilig Twente. De VRT zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen (wettelijke verplichting).

Omgevingsdienst Twente

In 2019 is de Omgevingsdienst Twente (ODT) opgericht. De ODT heeft in 2019 voor het eerst milieutaken voor de Twentse gemeenten uitgevoerd. Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in hoofdstuk 1.1.1.

Euregio

De grensoverschrijdende gemeentelijke samenwerking die plaatsvindt in Euregio-verband kent belangrijke toeristische en economische pijlers.

De Euregio houdt zich bezig met:

- Belangenbehartiging.
- Samenwerking op sociaal-cultureel gebied.
- Advisering met betrekking tot grensoverschrijdend werknemersverkeer.
- Het versterken van de economische structuur via Interreg-fondsen

- Intergemeentelijke samenwerking in de meest brede zin van het woord.

SWB

De SWB ontwikkelt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt tot waardevolle medewerkers. De SWB voert voor de gemeente Hof van Twente de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) uit en is de uitvoerende organisatie als het gaat om re-integratietrajecten. Onder de naam Gildebor wordt het beheer en onderhoud van de openbare ruimte voor de gemeenten Hengelo en Hof van Twente uitgevoerd.

De Rijksbijdrage voor de Wsw daalt verder in 2019 en 2020. Vooralsnog kan dit nog opgevangen worden zonder aanvullende verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

Stadsbank Oost Nederland

De Stadsbank is een kredietbank en heeft tot doel om vanuit bedrijfseconomische en maatschappelijke optiek een verantwoord pakket van (financiële) dienstverlening aan te bieden aan mensen die financiële problemen ondervinden. Het gaat hier om deelnemen aan kredietverlening, budgetbeheer,

schuldhulpverlening en bij bewindsvoering schuldsanering.

Crematoria Twente

Deze organisatie zorgt voor het in stand houden en exploiteren van de crematoria in de regio. De deelname wordt beschouwd als een publieke taak bij een brede invulling van de Wet lijkbezorging. Op basis van het strategisch meerjarenplan 2012 zijn voor een betere spreiding en verbetering van de dienstverlening van de crematievoorzieningen nieuwe locaties in Oldenzaal en Borne en renovatie van de bestaande voorzieningen in Almelo gerealiseerd. Het crematorium in Enschede is na een flinke renovatie op vrijdag 28 februari 2020 officieel heropend.

Aandeelhouderschappen

Twence

Het doel van Twence is de terugwinning van grondstoffen en energie uit afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie). Eind 2019 is het strategisch beleidsplan 2020-2023, na consultering

van de gemeenteraden, door de aandeelhoudersvergadering vastgesteld.

Twente Milieu

Twente Milieu is actief op het gebied van afvalinzameling, om uitvoering te geven aan de wettelijke zorgplicht van de deelnemende gemeenten. Daarnaast voert men het beheer van de openbare ruimte uit voor enkele van die gemeenten. Bij het inzamelen van afval richt Twente Milieu zich op hergebruik van grondstoffen. Eind 2019 is het strategisch beleidsplan 2020-2023, na consultering van de gemeenteraden, door de aandeelhoudersvergadering vastgesteld.

Cogas

Cogas zorgt voor het beheren, onderhouden en verbeteren van infrastructuur in Oost-Nederland voor gas en elektriciteit en stadsverwarming, glasvezel voor kabel- en telecommunicatie en duurzame energie. De ambitie van Cogas blijft om in de energietransitie een belangrijke rol voor haar aandeelhouders en daarmee voor de regio te vervullen. Het strategisch perspectief van Cogas bestaat uit drie pijlers: excellent netbeheer, versnellen van de

energietransitie in onze regio en een duurzame bedrijfsvoering.

De wet VET (Wet Voortgang EnergieTransitie) legt daarbij wel beperkingen op aan de activiteiten die een netwerkbedrijf mag ontwikkelen. De energietransitie kan daarmee op de langere termijn wel het resultaat en het dividendbeleid onder druk zetten.

Vitens

Dit waterleidingbedrijf wil op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid). Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Daarbij wordt de mogelijkheid van tariefstijgingen en (uit te keren) winst beperkt doordat die zijn gekoppeld aan de renteontwikkeling. Vitens zal in 2020 over het boekjaar 2019 geen dividend uitkeren. De verwachting is dat dit de komende jaren zo blijft.

BNG Bank

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De BNG biedt financiële diensten op maat

zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen.

Gemeente Hof van Twente neemt deel om toegang te behouden tot geld- en kapitaalmarkt (financiële markten). De BNG Bank is tevens onze huisbankier.

Wadinko

Wadinko is een participatiemaatschappij, die vooral in Overijssel actief is. Het voornaamste doel is bevordering van de regionale werkgelegenheid.

Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek

Het industrieterrein Zenkeldamshoek in Goor wordt in het kader van een publiekrechtelijke samenwerkingsovereenkomst ontwikkeld door de gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling. De verdere ontwikkeling geschiedt vanuit de samenwerkingsovereenkomst Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek (OMZ) en een eind 2013 daaraan toegevoegde Allonge. De gemeente is voor 20% risicodragend in deze participatie.

De belangstelling van ondernemers voor Zenkeldamshoek is de laatste jaren toegenomen. Dit heeft geresulteerd in de verkoop inclusief overdracht van een bescheiden 0,21 ha bedrijfsgrond in 2019, verdeeld over 6 ondernemers. Ook zijn er in 2019

voor 1,8 hectare koopovereenkomsten getekend, maar de betreffende gronden zijn nog niet overgedragen. Daarnaast is sprake van concrete belangstelling voor 4,1 hectare.

Enexis

Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.

De energietransitie heeft grote impact op het activiteiten en investeringsniveau van Enexis.

De huidige (tarief)regulering faciliteert deze groei in investeringen onvoldoende. Om de groei als gevolg van de energietransitie ook in de toekomst te kunnen financieren kijkt Enexis kritisch naar haar eigen efficiency en is in gesprek met de reguleringsinstanties. Voorts verkennen Enexis en haar aandeelhouders de mogelijkheden voor versterking van het eigen vermogen. Zodra hierover meer duidelijkheid is, wordt de raad hierbij betrokken.

Overige deelnemingen naar aanleiding van verkoop Essent

De vennootschappen PBE, Vordering Enexis, Verkoop Vennootschap, CBL Vennootschap, Extra Zekerheid Vennootschap, Claim Staat Vennootschap zijn opgericht bij de verkoop van Essent in 2008 ter afwikkeling van leningen, garanties, vrijwaring en juridische claims. In 2014 is daar de afwikkeling van de verplichtingen bij de verkoop van Attero aan toegevoegd. Naar verwachting worden deze deelnemingen in 2020 beëindigd of samengevoegd.

Zuiver Hof van Twente

Een energieneutraal Hof van Twente in 2035. Zuiver BV beoogt dat te bereiken door het ontwikkelen van projecten die gericht zijn op de lokale opwek van duurzame energie en het uitvoeren van projecten die bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente.

In 2019 is Zuiver gestart met de realisatie van het zonnepark Entersestraat in Goor. Het project zon op bedrijfsdaken heeft helaas niet tot resultaten geleid. Zuiver wordt betrokken bij ontwikkelingen van het drijvend zonnepark Domelaar en ontwikkeling van het eventuele zonnepark bij voormalig azc Klompjan.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet. Daarnaast advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen.

VNG Overijssel

Provinciale afdeling van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Behartiging van de gezamenlijke Overijsselse belangen (adviseren, coördineren en stimuleren).

P10

Een samenwerkingsverband tussen, inmiddels 21 plattelandsgemeenten in Nederland. Samen trekken deze gemeenten op in de behartiging van plattelandsbelangen richting de landelijke overheid,

Brussel en de VNG (zie ook hoofdstuk 1.1.2)

VEGANN

Vereniging van gemeentelijke aandeelhouders binnen Noord-Nederland van netwerkbedrijf Enexis. Namens deze gemeenten is VEGANN lid van de Aandeelhouderscommissie en Aandeelhoudersvergadering Enexis en verwoordt hierin de stem van de aandeelhoudende noordelijke gemeenten.

Financiële gegevens verbonden partijen

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2018	Eigen vermogen 31-12-2019	Eigen vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 31-12-2018	Vreemd vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 31-12-2020	Resultaat 2018	Resultaat 2019	Resultaat 2020	Dividend / Bijdrage (-) 2018	Dividend / Bijdrage (-) 2019	Dividend / Bijdrage (-) 2020
------------------	-----------------	------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------	----------------	----------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Gemeenschappelijke regelingen														
Regio Twente	Hoog	5,57%	10,1 mln	10 mln	10,2 mln	14,6 mln	13,7 mln	12,5 mln	-390.000	-	-	- 1,9 mln	- 2,1 mln	- 2,1 mln
Veiligheidsregio Twente	Hoog	5,57%	1,3 mln	1,6 mln	1,4 mln	55 mln	53,4 mln	60,7 mln	-383.000	-	-	- 2,4 mln	- 2,4 mln	- 2,6 mln
Euregio	Laag	0,76%	1,6 mln	1,6 mln	1,6 mln	34,2 mln	34,2 mln	34,2 mln	273.000	35.000	35.000	-10.000	-10.000	-10.000
SWB	Gemiddeld/ Hoog	33,33%	5,6 mln	4,8 mln	3,8 mln	5,6 mln	6,2 mln	6,2 mln	-109.000	-525.000	-949.000	- 6,2 mln	- 6,5 mln	- 6,5 mln
Stadsbank Oost Nederland	Gemiddeld	4,55%	1,1 mln	1,1 mln	1,1 mln	15 mln	14,8 mln	14,8 mln	-	-	-	-264.000	-222.000	-249.000
Crematoria Twente	Laag	5,00%	1,6 mln	1,6 mln	1,6 mln	-	-	-	362.000	359.000	358.000	23.000	-	-
Omgevingsdienst Twente	Hoog	8,30%	-	151.000	241.000	-	346.000	596.000	-	-	-	-	-985.000	-995.000

Aandeelhouderschappen														
Twence	Gemiddeld	5,46%	133,4 mln	-	-	173,8 mln	-	-	14,5 mln	-	-	259.000	487.000	275.000
Twente Milieu	Gemiddeld	7,87%	9,6 mln	-	-	17,8 mln	-	-	55.000	-	-	33.000	-	-
Cogas	Gemiddeld/ Hoog	13,15%	179 mln	-	-	96,2 mln	-	-	17,4 mln	-	-	1.338.000	1.338.000	1.338.000
Vitens	Gemiddeld	1,16%	533 mln	-	-	1.233,5 mln	-	-	13 mln	-	-	220.000	65.000	65.000
BNG Bank	Laag/ Gemiddeld	0,28%	4.991 mln	-	-	132.518 mln	-	-	337 mln	-	-	398.000	448.000	300.000
Wadinko	Laag	6,00%	68 mln	68,1 mln	68,4 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	1,5 mln	72.000	72.000	72.000

Verbonden partij	Indeling risico	Aandeel Hof van Twente	Eigen vermogen 31-12-2018	Eigen vermogen 31-12-2019	Eigen vermogen 31-12-2020	Vreemd vermogen 31-12-2018	Vreemd vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 31-12-2020	Resultaat 2018	Resultaat 2019	Resultaat 2020	Dividend / Bijdrage (-) 2018	Dividend / Bijdrage (-) 2019	Dividend / Bijdrage (-) 2020
Ontwikkelings- maatschappij Zenkeldamshoek BV	Gemiddeld	20%/50%	39.000	-	-	6.000	-	-	2.000	-	-	-	-	-
Ontwikkelings- maatschappij Zenkeldamshoek CV	Gemiddeld	20%/50%	4,5 mln	-	-	5,6 mln	-	-	-218.000	-	-	-	-	-
Enexis	Gemiddeld/ Hoog	0,28%	4.024 mln	4.021 mln	-	3.691 mln	3.691 mln	-	243 mln	-	-	291.000	345.000	275.000
PBE	Laag	0,28%	1,6 mln	1,6 mln	-	23.000	-	-	-15.000	-30.000	-	-	-	-
Vordering Enexis	Laag	0,28%	-2.000	-	-	356,3 mln	-	-	-11.000	-15.000	-	-	-	-
Verkoop Vennootschap	Laag	0,28%	113.000	5.000	-	57.000	-	-	-38.000	-50.000	-	-	-	-
CBL Vennootschap	Laag	0,28%	138.000	90.000	-	21.000	-	-	-9.000	-25.000	-	-	-	-
Extra Zekerheid Vennootschap	Laag	0,28%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CSV Amsterdam	Laag	0,28%	749.000	530.000	-	68.000	-	-	-121.000	-150.000	-	-	-	-
Zuiver Hof van Twente	Gemiddeld/ Hoog	100,00%	-36.000	-	-	70.000	-	-	-42.000	-	-	-	-	-

* Financiële informatie verbonden partijen voor zover (actueel) bekend opgenomen.

* Het eigen en vreemd vermogen ultimo 2019 en 2020 is gebaseerd op het verwachte vermogen. Dit geldt ook voor het resultaat 2019 en 2020.

* Dividend betreft de uitkering over het jaar waarin het resultaat wordt uitgekeerd.

PARAGRAAF 7 : GRONDBELEID

Beleid

Uitgangspunt vormt de in 2015 vastgestelde Nota Grondbeleid. Het uitgangspunt is hierbij dat de gemeente actief sturing wenst te geven aan ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij past een actieve en regisserende rol waarbij, uitgezonderd de ontwikkeling van eigen gronden, de gemeente een voorkeur heeft voor een faciliterend grondbeleid. Indien de gemeentelijke regie zeer gewenst is, kan de gemeente een actieve rol innemen en gebruik maken van een budget voor strategische verwerving.

Strategische verwerving

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen geldt als beleid, dat een situationele benadering voorop staat. Dit betekent dat afhankelijk van de situatie, een keuze wordt gemaakt tussen faciliterend grondbeleid of actief grondbeleid. Wanneer een keuze is gemaakt om een ruimtelijke ontwikkeling met actief grondbeleid te realiseren, kan het college gebruik maken van een raamkrediet van 1 miljoen euro dat jaarlijks bij de begroting door de gemeenteraad beschikbaar wordt gesteld. Dit geldt bij een kostendekkende grondexploitatie en een passende

structuurvisie. In 2019 zijn geen strategische aankopen gedaan in het kader van actief grondbeleid. Wel is een perceel grond van 0,6 ha aan de Molenstraat/Wheeweg aangekocht ten behoeve van verkeersdoeleinden. De overdracht heeft in 2019 plaatsgevonden.

Particuliere Plannen

Daar waar de keuze vanuit de situationele benadering uitkomt op een faciliterend grondbeleid, wordt gebruik gemaakt van het daarbij behorende instrumentarium. Dit kan middels (anterieure) overeenkomst of een exploitatieplan. Het exploitatieplan moet worden vastgesteld indien het kostenverhaal niet op een andere wijze (eigen uitgifte of anterieure overeenkomst) is geregeld, waardoor de financiële haalbaarheid van het project niet is gegarandeerd. Op basis van een exploitatieplan is de aanvrager van de bouwvergunning verplicht om een exploitatiebijdrage te betalen.

In 2019 zijn de volgende exploitatieovereenkomsten gesloten:

- Diepenheim, 1^e Broekweg 4, uitbreiding kwekerij;
- Goor, Markeloseweg 80, realisatie 4 woningen;
- Goor, Heijinksweg 48, realisatie 4 woningen;
- Hengevelde, Weth Goselinkstraat, realisatie 2 woningen met praktijkruimte.

Grondprijzen

Na een tijdelijke grondprijsverlaging ligt het prijspeil vanaf 2017 weer tussen € 200 en € 250 per m². Dit geldt ook voor 2019. In 2020 zullen de grondprijzen verhoogd worden met € 10,- per m².

Winstneming grondexploitaties

In de vastgestelde nota Grondbeleid 2015 zijn ook de richtlijnen bij (tussentijdse) winstneming voor grondexploitaties door de gemeenteraad vastgesteld. De belangrijkste richtlijn heeft betrekking op het tijdstip van winstneming. Bij het nemen van resultaten is gekozen om de “percentage of completionmethode” toe te passen. Resultaten van winstgevendende complexen worden genomen door de verwachte opbrengsten uit verkopen te vermenigvuldigen met het percentage dat van de totaal verwachte kosten is uitgegeven.

Het voordelige saldo van de grondexploitaties voor 2019 is vanuit de bovengenoemde systematiek bepaald op € 693.014.

Dit vloeit met name voort uit winstnemingen voor de complexen in exploitatie. Tevens is een perceel aan de Scherpenzeelseweg verkocht ten behoeve van de realisatie van zorgwoningen. Dit bedrag wordt aan de reserve grondexploitatie toegevoegd.

Het saldo grondexploitatie over het jaar 2019 ziet er

als volgt uit:

Voordelige saldi

De Braak west	€ 114.328
De Marke III	€ 125.000
Noord II	€ 210.000
Heeckeren 1a	€ 40.000
Kievitstraat	€ 203.686

Totaal voordelig saldo € 693.014

Scherpenzeelseweg	€ 220.000
VPB ramingen tot 2018	€ 40.103

Voordelig resultaat 2019 € 953.117

Weerstandsvermogen (zie ook paragraaf 2)

De omvang van de Reserve grondexploitatie was per 1-1-2019: € 1.933.674.

Door het voordelig resultaat 2019 van € 953.117 wordt de omvang van de Reserve grondexploitatie per einde 2019: € 2.886.791. Bij de vaststelling van de programmabegroting 2020 is besloten hiervan € 400.000 over te hevelen naar de algemene reserve. Daarna bedraagt deze reserve € 2.486.791.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in dit jaarverslag zijn de risico's die met de reserve grondexploitatie worden afgedekt

bepaald op € 1.293.729.

De ratio voor het weerstandsvermogen grondexploitatie (beschikbare capaciteit gedeeld door de benodigde capaciteit) bedraagt, na de eerder genoemde onttrekking, hierdoor 1,9 (€ 2.486.791/ € 1.293.729). De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de nota risicomanagement bepaald dat een ratio zich minimaal tussen de 1,0 en 1,4 moet bevinden om als voldoende te worden beoordeeld. Omdat er in 2020 in het kader van grondexploitatie nieuwe ontwikkelingen aankomen stellen we op dit moment voor het verschil tussen een ratio van 1,4 en 1,9, zijnde € 680.000, niet toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Invoering Vennootschapsbelasting 2016 en BBV-verslaggeving regels rondom grondexploitaties

Vanaf 1 januari 2016 is de invoering van de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven een belangrijke wijziging die veel gevolgen heeft voor met name de opzet van en administratie rond grondexploitaties.

De eventueel te betalen vennootschapsbelasting over gemeentelijke grondexploitaties komt ten laste van de Reserve grondexploitatie. Winstbepaling in het kader van vennootschapsbelasting vindt in

principe plaats door het verschil in waarde tussen opeenvolgende fiscale balansen te bepalen. Inmiddels hebben we voor het jaar 2016 en 2017 aangiftes gedaan. Voor deze aangiftes is een openingsbalans opgesteld en een jaarwinstberekeningssystematiek uitgewerkt in lijn met de vaststellingsovereenkomst gemeentelijke grondbedrijven (VSO). In de meerjarenbegroting gingen we vanuit de eerdere berekeningsystematiek uit van een bedrag van € 40.000 per jaar. Op basis van de VSO-berekening wordt nu uitgegaan van een bedrag van € 10.600 voor de gemeentelijke grondexploitaties en € 12.200 voor Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek. Overigens is er nog bijzonder veel onzeker over de uitvoering van de vennootschapsbelastingplicht door gemeentelijke grondbedrijven en zal jurisprudentie op een aantal punten nog duidelijkheid moeten scheppen.

Voor een goede uitvoering van deze nieuwe belastingplicht heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in maart 2016 een Notitie Grondexploitaties opgesteld. Deze is geactualiseerd in juli 2019. In deze Notitie Grondexploitaties worden richtlijnen gegeven over de afbakening van grondexploitaties en aan de grondexploitaties toe te rekenen kosten.

De gevolgen hiervan zijn verwerkt bij de herzieningen van de grondexploitaties en komen tot uiting bij de jaarrekening.

Bouwgronden in Exploitatie (BIE)

In 2019 waren er 6 actuele plannen die in exploitatie zijn genomen. Dat wil zeggen dat de exploitatieopzet van deze plannen door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze exploitatieopzetten worden jaarlijks herzien bij het vaststellen van de perspectiefnota grondexploitaties. In 2019 heeft dit geleid tot een herziening van 3 grondexploitaties. Tevens worden bij deze jaarrekening 2 grondexploitaties afgesloten. In de tabel die opgenomen is in de jaarrekening wordt de stand van zaken per complex in bedragen weergegeven.

De verkopen kwamen met € 1,3 mln. iets hoger uit dan geraamd (verschil van € 0,3 mln). Er werden 14 kavels verkocht. Ten aanzien van de raming van de exploitatieopzetten liggen genoemde complexen op schema. Bij het complex Hemmelweg zijn de woningen nog niet gebouwd en wordt pas gestart met woonrijpmaken nadat deze woningen opgeleverd zijn. Daarnaast wordt aangrenzend aan dit plan een nieuw woningbouwplan gerealiseerd. Hoe dit plan eruit gaat zien heeft ook consequenties voor het woonrijpmaken van de Hemmelweg. In 2020 zal

hierover meer inzicht komen. Voor de complexen de Braak west, De Marke III, Kievitstraat, Heeckeren 1a en Noord II was in 2019 sprake van een tussentijdse winstneming. Binnen de complexen Kievitstraat en de Braak west zijn alle kavels verkocht en deze complexen zullen bij deze jaarrekening worden afgesloten.

Materiële Vaste Activa Strategische gronden en NIEGG

De gemeente Hof van Twente kende in 2019 nog slechts 1 NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) en dit betrof het plan de Esch gebied 3 in Markelo.

Tot het moment dat de gemeenteraad de grondexploitatie van dit complex heeft vastgesteld valt dit complex onder de Materiële Vaste Activa met als aanduiding strategische gronden.

Medio 2020 zal naar verwachting gestart worden met de bestemmingsplanprocedure.

De rentekosten bedragen jaarlijks ca. € 21.600 (rentepercentage. 1,6%).

Deze mogen niet aan de boekwaarde worden toegevoegd.

In de begroting 2019 is rekening gehouden met deze rentelast.

Het (gedeeltelijk) in exploitatie nemen van de nieuwe wijk de Esch III in Markelo past op dit moment in de Woonagenda en het dynamisch woningbouwprogramma. Ten aanzien van het complex de Esch III heeft de gemeente gezien de in deze documenten verwoorde beleidsdoelstellingen het stellige voornemen om dit te gaan ontwikkelen. Het betreffen gronden die verworven zijn voor gemeentelijke gebiedsontwikkeling (woningbouw), maar waarvoor nog geen grondexploitatie door de gemeenteraad is vastgesteld.

Vanuit de nieuwe notitie BBV van juli 2019 over grondexploitaties kan het complex de Esch III gewaardeerd blijven tegen de actuele boekwaarde omdat het complex voldoet aan de in de notitie genoemde voorwaarden.

Het voornemen is om plan de Esch III vanaf 2020 in exploitatie te nemen na vaststelling van het bestemmingsplan.

Mocht het complex de Esch gebied 3 niet (geheel) in exploitatie worden genomen dan dient de boekwaarde uiteindelijk afgeboekt te worden naar agrarische waarde. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit is rekening gehouden met dit risico.

Materiële Vaste Activa **Gronden en terreinen**

De complexen Bentinck, Enterseweg en Wheeweg worden vanaf 2016 niet langer gezien als Bouwgronden in Exploitatie maar vallen onder de Materiële Vaste Activa. Het betreffen gronden met een vaste bestemming die geen onderdeel zijn van een transformatieproces. De rentekosten mogen niet aan de boekwaarde worden toegevoegd. In de begroting 2019 is rekening gehouden met deze rentelast.

Materiële Vaste Activa **Overige verspreide (ruil)gronden**

Dit betreffen Waterlanden en de overige verspreide gronden. Deze gronden zijn gewaardeerd tegen een agrarische waarde. De rente mag ook hier niet toegevoegd worden aan de boekwaarde.

Voor de locatie Waterlanden zijn plannen ontwikkeld voor een zonnepark. Inmiddels is de daarvoor benodigde wijziging van het bestemmingsplan onherroepelijk. Tevens is een perceel aan de Entersestraat verworven ten behoeve van duurzame energieproductie. De rentelast van dit perceel komt ten laste van de Algemene Dienst. Onder de overige verspreide gronden bevindt zich ook het perceel van Bentelo buiten waarvoor een woningbouwplan voor

ca. 12 woningen in voorbereiding is. Hiervoor is een voorbereidingskrediet beschikbaar.

PPS-constructies en particuliere exploitaties

Het industrieterrein Zenkeldamshoek in Goor wordt in het kader van een publiek private samenwerkingsovereenkomst ontwikkeld door de gemeente en Bank Nederlandse Gemeenten Gebiedsontwikkeling (een 100% dochteronderneming van de Bank Nederlandse Gemeenten). De verdere ontwikkeling geschiedt vanuit de samenwerkingsovereenkomst OMZ (Ontwikkelingsmaatschappij Zenkeldamshoek) en het eind 2013 overeengekomen allonge. De gemeente is voor 20% risicodragend in dit complex. Inhoudelijk wordt op Zenkeldamshoek ingegaan bij Paragraaf 6 Verbonden partijen.

Resultaten

Het eindresultaat van de actuele grondexploitaties, zoals eerder genoemd, wordt geraamd op € 1.789.000 (exclusief effecten vennootschapsbelasting, maar na tussentijdse winstneming van € 693.000). Bij de Perspectiefnota grondexploitaties 2020 wordt ingegaan op de gerealiseerde en verwachte resultaten van de grondexploitaties.

Geconcludeerd wordt dat de risico's van de plannen die nu in exploitatie zijn of binnenkort in exploitatie worden genomen, beperkt zijn.

De complexen die op langere termijn in exploitatie worden genomen voorzien naar verwachting in een positief exploitatieresultaat.

Er is sprake van een opverende woningmarkt. Het blijft echter zaak om de gevolgen van veranderende marktomstandigheden te blijven volgen.

Projectrapportages

In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de financiële stand van zaken van de bestuurlijke projecten en programma's. Na deze tabel wordt per project de stand van zaken weergegeven.

Overzicht projecten	Soort	Dekking middels besluit	In 2019 Uitgegeven/ Ingekomen	t/m 2019 Uitgegeven/ Ingekomen	Aangegane verplichtingen	Verplichtingen nog aan te gaan	Verwacht Totaal Uit/in	Verwacht Tekort (-) of overschot (+)
1. Herstructurering 't Gijmink	uitgaven	€ 6.866.719	€ 136.248	€ 7.346.703	€ 7.160	€ 65.826	€ 7.419.689	€ -552.970
	inkomsten	€ 6.866.719	€ 630.893	€ 6.662.703	€ 756.986	€ 0	€ 7.419.688	€ 552.970
	Saldo project							€ 0
2a. Nieuwe bodemsanering 't Gijmink	uitgaven	€ 4.000.000	€ 1.729.467	€ 5.552.932	€ 1.118.433	€ 1.392.807	€ 8.064.172	€ -4.064.172
	inkomsten	€ 70.000	€ 1.770.475	€ 2.161.675	€ 1.077.903	€ 894.594	€ 4.134.172	€ 4.064.172
	Saldo project							€ 0
2b. Koppelpilot Gijmink B	uitgaven	€ 600.000	€ 25.148	€ 420.743	€ 0	€ 0	€ 420.743	€ 179.257
	inkomsten	€ 300.000	€ 0	€ 92.818	€ 108.829	€ 0	€ 201.647	€ -98.353
	Saldo project							€ 80.904
3. Realisatie Kindcentrum Markelo en IKC Magenta, Delden (de Groene Droom)	uitgaven	€ 9.477.500	€ 4.784.962	€ 5.235.662	€ 4.241.838	€ 0	€ 9.477.500	€ 0
	inkomsten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0	€ 0
	Saldo project							€ 0
4. Spoorpark	uitgaven	€ 150.000	€ 114.728	€ 177.857	€ 0	€ 0	€ 177.857	€ -27.857
	inkomsten	€ 150.000	€ 109.695	€ 157.570	€ 20.287	€ 0	€ 177.857	€ 27.857
	Saldo project							€ 0
5. Herinrichting Coberco-terrein	uitgaven	€ 1.831.500	€ 60.197	€ 1.629.177	€ 30.000	€ 247.581	€ 1.906.758	-/- € 75.258
	inkomsten	€ 250.000	€ 0	€ 250.000	€ 0	€ 0	€ 250.000	€ 0
	Saldo project							-/- € 75.258
6. Sociaal economische visie	uitgaven	€ 1.500.000	€ 257.943	€ 1.214.884	€ 200.000	€ 85.116	€ 1.500.000	€ 0
	inkomsten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Saldo project							€ 0
7. Transformatie	uitgaven	€ 548.727	€ 118.917	€ 118.917	€ 239.133	€ 190.677	€ 548.727	€ 0
	inkomsten/dekking	€ 548.727					€ 548.727	€ 0
	Saldo project							€ 0
8. Omgevingswet	uitgaven	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
(budget beschikbaar gesteld bij programmabegroting 2020)	inkomsten/dekking	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0	€ 0
	Saldo project							€ 0

Bestuurlijk project 1: Herstructurering 't Gijmink

De aanleg van wegen, riolering en groengebieden in het gebied van Gijmink A is nagenoeg afgerond. Viverion heeft de aanleg van het groengebied tussen de Meidoornstraat-Oude Haaksbergerweg verplaatst naar 2020. Met Viverion hebben we overleg over de toekomstige invulling van hun terreinen die nu tijdelijk zijn ingericht als groen. In de 2e helft van 2020 verwachten wij het laatste deel van de ISV-subsidie te ontvangen van de provincie. Daarna wordt het project ook financieel afgerond.

Bestuurlijk project 2: Nieuwe bodemsanering 't Gijmink

Deelproject bodemsanering Gijmink:

In de beraps over 2019 hebben wij gemeld dat er extra kosten zouden zijn. Het overleg met de provincie over de verdeling van kosten ten gevolge van vertraging en besluitvorming bomen is inmiddels afgerond. Over de resultaten van dit overleg is aan de gemeenteraad een "Raadsbrief & Statenbrief april 2020"gezonden. Gelet op het voorgaande hebben wij voor dit deelproject de omvang van het risico in paragraaf 2 Weerstandvermogen en risicobeheersing

van het jaarverslag 2018 verlaagd ten opzichte van de Programmabegroting 2020.

Deelproject koppelpilot:

De particuliere asbestverdachte schuren in de wijk zijn allemaal geïnt inventariseerd en gesaneerd. Een aantal geschakelde garageboxen in particulier eigendom zijn niet meegenomen vanwege de privé situatie van de eigenaar. Van de 38 woningen met een asbestleidak zijn er 3 blokken van 2 woningen niet gesaneerd. De totale uitgaven voor dit deelproject komen met circa € 420.000 onder het vooraf geraamde budget van € 600.000. Na aftrek van de provinciale bijdrage komt een bedrag van € 219.000 ten laste van onze gemeente.

Binnen het totale project Gijmink B is er geen ruimte om de kosten van de koppelpilot op te vangen. Zoals in de eerdere beraps over 2019 is aangekondigd zullen wij de kosten van de koppelpilot ten laste brengen van de reserve Masterplan Asbest. Wij effectueren dit bij de afronding van dit deelproject.

Bestuurlijk project 3: Realisatie Kindcentrum Markelo en IKC Magenta, Delden (de Groene Droom)

De werkzaamheden in 2019 bestonden in grote lijnen uit de volgende stappen:

- Januari 2019: definitieve “go” beslissing na ophoging van het bouwbudget en uitwerking van het definitief ontwerp (IKC Magenta) en concept definitief ontwerp (Kindcentrum Markelo);
- April 2019: start bouw IKC Magenta in Delden;
- Juni 2019: ingebruikname tijdelijke huisvesting OBS de Zwaluw en Stichting Kinderopvang Hof van Twente in het Countuspand, Burgemeester de Beaufortplein in Markelo;
- Oktober 2019: start bouw Kindcentrum Markelo.

De werkzaamheden lopen volgens planning. Oplevering van beide gebouwen vindt plaats in de loop van 2020.

Ook valt op dat dit project landelijk in de picture staat. Naast een eervolle vermelding in de top 10 Innovaties in scholenbouw in het vakblad Stedenbouw en Architectuur hebben diverse scholen en gemeenten interesse getoond in onze werkwijze.

Ook vanuit Brussel (Europese commissie) is dit het geval. En tenslotte is IKC Magenta genomineerd voor de Gouden Kikker (maar is IKC Magenta tijdens de prijsuitreiking winnaar geworden van de Publieksprijs Duurzaam Bouwen 2020).

Bestuurlijk project 4: Spoorpark

De ontwikkelfase is in het 4e kwartaal van 2015 gestart en tot en met 2019 vervolgd. Op 18 december 2018 heeft de raad een besluit genomen over de optimalisatie van de verkeersstructuur in Goor. Daarbij is besloten om de Van Kollaen niet op te waarderen. Het projectresultaat ‘opwaardering van Kollaen’ is daarmee komen te vervallen.

In het voorjaar van 2018 is de exploitatieovereenkomst voor de verkoop van de gemeentewerf ten behoeve van nieuwbouw van de Jumbo-supermarkt ondertekend. In juni 2019 zijn de sloop- en saneringswerkzaamheden van de gemeentewerf afgerond. Het bestemmingsplan “Goor, herziening Jumbo e.o” is op 12 december 2019 onherroepelijk geworden. De omgevingsvergunning voor de bouw van de supermarkt is inmiddels aangevraagd. De overdracht

van de gronden vindt in het 1e kwartaal van 2020 plaats. Daarmee is het projectresultaat 'verkoop gemeentewerf' gerealiseerd.

Gesprekken over de aankoop van een perceel tussen de Van Kollaan en Roerdompstraat ten behoeve van een ruimtelijke kwaliteitsimpuls (het park) hebben in het najaar van 2019 geleid tot een intentieovereenkomst met de eigenaren. Deze intentie wordt in de 1e helft van 2020 verder uitgewerkt. Zodra hierover duidelijkheid is, zal een projectplan met bijbehorende begroting voor de volgende fase worden opgesteld en aan de raad worden voorgelegd. Daarmee kan het projectresultaat 'ruimtelijke kwaliteitsimpuls Roerdompstraat – Van Kollaan' worden gerealiseerd.

Bestuurlijk project 5: Herinrichting Coberco-terrein

De bibliotheek en de Fotostudio zijn de eerste huurders in De Kaasfabriek. Daarnaast wordt er nog met andere geïnteresseerden gesproken die mogelijk een ruimte willen huren in het gebouw. Er wordt een tekort voorzien op het totale project van circa € 75.000. Zodra de omvang van het tekort definitief is, zal dit worden meegenomen in de eerst volgende

bestuursrapportage. Daarnaast werken de stichting en gemeente met elkaar samen voor het bij elkaar krijgen van financiële middelen voor de inrichting van de pekelbaden met speeltoestellen. Op dit moment is 50% van de investering gedekt. De overige 50% moet komen van fondsen, bedrijven etc. Wij gaan er nog steeds vanuit dat het plan met de speeltoestellen gerealiseerd wordt. Andere initiatieven uit de samenleving die een mooie invulling geven aan de zoutbaden zijn bespreekbaar als blijkt dat het plan met de speeltoestellen op enige moment niet blijkt te lukken.

Bestuurlijk project 6: Sociaal Economische Visie

In 2019 heeft het programma SEV naar tevredenheid gedraaid. Uiteraard profiteert ook Hof van Twente van de florerende economie, maar ook de integrale aanpak binnen de gemeente werpt zijn vruchten af. In 2019 zijn we doorgesloeid naar ca 16.100 banen, iets hoger dan in 2018. De groei was met 90 banen het grootste in de sector 'Groothandel', in de sector 'Vervoer en opslag' was de daling het grootste met 80 banen. Die daling is vooral veroorzaakt doordat het bedrijf BrinkXL is verhuisd naar nieuwbouw in Enter.

Het aantal bedrijven binnen de gemeente is met 70 toegenomen, naar zo'n 3.800 bedrijven. Alleen in de agrarische sector was een kleine daling te zien, de overige sectoren zijn gegroeid of gelijk gebleven.

De werkloosheid is in 2019 verder gedaald en zit nu op 2.8%, het laagste cijfer sinds jaren. Het gemiddelde percentage in Twente is 3.3%, waarbij je een duidelijke schifting ziet tussen de steden (hogere werkloosheid) en de landelijke gemeenten (lagere werkloosheid). Het aantal mensen in de Participatiewet is licht afgenomen naar ca. 360 mensen, de grootste belemmering bij deze groep om te werken is van medische aard.

Qua toerisme hebben we de doelstellingen weer positief bij moeten stellen, in de laatste cijfers (2018) hebben we ruim 382.000 toeristische overnachtingen gehad. De cijfers van 2019 komen in het najaar van 2020 pas intern beschikbaar. De groei zit hier afgelopen jaar vooral bij de hotels, B&B's en campings.

Op het gebied van Duurzaamheid worden stappen gezet om in 2035 energieneutraal te worden. Zo is het eerste zonnepark aan de Entersestraat gebouwd en zijn er meerdere parken en initiatieven in

ontwikkeling om duurzame energie op te wekken. Samen met de Regionale EnergieStrategie (RES die in ontwikkeling is koersen we op 30% hernieuwbare energie in 2025.

In de Hof van Twente Index (www.hofvantwente.nl/hvt-index) staan alle actuele cijfers.

Daarnaast hebben we in 2019 het huidige ondernemersfonds geëvalueerd, in 2020 zullen we meer op projectbasis financieel samenwerken met de ondernemers dan via een algemeen ondernemersfonds. Daarnaast is in 2019 de BIZ voor het centrum van Goor opgestart en die is begin maart 2020 aangenomen door de ondernemers.

Bestuurlijk programma 7: Transformatie

In het programma transformatie worden activiteiten gebundeld waarmee we transformatie willen bewerkstelligen naar de goedkoopst-adequate zorg. Er zijn momenteel 34 projecten en activiteiten die moeten leiden tot het behalen van dit doel. Deze activiteiten zijn gericht op 3 thema's: innovatie (thema A), bedrijfsvoering (thema B) en financiën (thema C).

Thema A bevat momenteel 20 activiteiten die gericht zijn op het innoveren, verbreden en laten aansluiten van de voorliggende zorg op de problematiek in onze gemeente door o.a. inzet op vroegsignalering, preventie en het uitbreiden van het voorliggende veld. Thema B heeft als focus het optimaliseren van de interne bedrijfsvoering. Doel van dit thema is intern zo efficiënt en optimaal mogelijk werken, o.a. door integraal en datagedreven werken. Thema C poogt grip te krijgen op de financiën: uitgaven onder de loep nemen en beperken tot de wettelijke verplichting. Een voorbeeld van een activiteit binnen dit thema is het inzetten van een regisseur jeugd die zich volledig focust op alle verwijzingen die vanuit een arts of gecertificeerde instellingen gedaan worden. Deze regisseur analyseert en be vraagt de verwijzingen van externe verwijzers, waarna deze (zo nodig) bijgesteld worden. Ook fungeert zij als vraagbaak en sparringpartner voor externe verwijzers en beheert de relaties.

Het programma is op 1 december 2018 gestart. In de periode januari tot en met april 2019 is gewerkt aan het verzamelen van transformatiemogelijkheden, zowel landelijk als regionaal en lokaal. Sinds april 2019 zijn de activiteiten uitgebreid van WMO en Jeugd naar Werk & Inkomen. De voorbereidende

fase is voor 95% van de activiteiten binnen het programma afgerond, en zijn die activiteiten inmiddels ook van start gegaan. Elk project of activiteit heeft zijn eigen voorbereiding en implementatie.

Bestuurlijk programma 8: Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2021 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet regelt het omgevingsrecht voor de fysieke leefomgeving. Veel nationale wetten en regelingen worden gebundeld in één onderliggend regelstelsel. Doordat er minder regels komen is het wettelijk kader inzichtelijker voor inwoners, ondernemers en overheden. De Omgevingswet maakt het beheer van en de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving eenvoudiger, gaat uit van vertrouwen en biedt meer ruimte voor initiatieven. In lijn hiermee is het goed dat Hof van Twente zich reeds heeft uitgesproken een gemeente te willen zijn waarin de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving in samenwerking wordt vormgegeven.

Om de organisatie goed voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet is hiervoor in 2019 een programma gestart. Er is gekozen voor een programmatische aanpak, omdat de opgave die er

ligt meerdere afdelingen in de organisatie “raakt”. Vanuit het programma is er in 2019 in drie deelsporen gewerkt aan de opgaven die de wet van ons vraagt:

1. Wet: hiermee wordt gedoeld op de inhoud. Het gaat hierbij om de invoering van de wettelijke instrumenten, denk aan het werken met één Omgevingsvergunning en een Omgevingsplan (de “ vervanger ” van het bestemmingsplan).
2. Omgevingsgericht werken: hiermee wordt het werken “ in de geest van de Omgevingswet ” bedoeld. Hieronder vallen o.a. nieuwe werkprocessen, integraal werken en rollen raad / college / ambtelijke organisatie.
3. Digitaal stelsel: er komt een landelijk digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). De gemeentelijke

systemen (o.a. voor Vergunningen, Toezicht en handhaving, Ruimtelijke ontwikkeling en Openbare ruimte) moeten hier tijdig en goed op worden aangesloten.

Ook de gemeenteraad heeft zich in 2019 verder voorbereid op de Omgevingswet. Zo heeft er in het najaar van 2019 een “ inspiratiesessie ” plaatsgevonden onder begeleiding van de VNG.

Bijlage: Toelichting op beleidsindicatoren

Algemeen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is gewijzigd. Deze wijzigingen komen voort uit het BBV-vernieuwingstraject van de commissie-Depla.

In het herziene BBV wordt voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting bij de programma's. Doel hiervan is de begrotingen inzichtelijker te maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk te maken.

In de teksten van de programma's of paragrafen zijn de betreffende beleidsindicatoren opgenomen.

Hierbij wordt opgemerkt dat niet alle beleidsindicatoren even relevant zijn voor onze gemeente. De indicatoren zijn, met uitzondering van de indicatoren die betrekking hebben op de

bedrijfsvoering, afkomstig van externe instanties. Dat is ook de reden dat de periode waarop de indicator betrekking heeft, varieert van 2012 tot 2018.

In de navolgende tabel wordt per indicator aangegeven van welke instantie (bron) de gegevens afkomstig zijn. Ook wordt een toelichting op de indicator gegeven.

Nr 17.	Indicator	eenheid	periode	Hof van Twente	Neder- land	periode	Hof van Twente	Neder- land
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2018	5,75	-	2019	6,11	-
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2018	5,85	-	2019	6,04	-
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2018	€533,9 0	-	2019	€ 536,14	-
4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	11,1%	-	2019	6%	-
5	Overhead	% van totale lasten		13,5%	-	2019	11,6%	-
6	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2018	748	649	2019	746	669
7	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2018	790	721	2019	778	739
8	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	dzd euro	2018	232	230	2019	240	248
9	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	9,7	7,2	2018	5	8,6
10	Omvang huishoudelijk restafval	kg	2017	89	?	2018	85	172
11	Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	10,8	16,9	2018	14,4	-
12	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2017	0,4	2,2	2018	0,4	2,2
13	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,9	5	2018	3	4,8
14	Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2017	-	-	2018	1,1	2,5
15	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,7	4,8	2018	3,1	5,4
16	Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2017	111	131	2018	51	119
17	Jongeren met een delict voor rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0,81	1,45	2018	0	1
18	Demografische druk	%	2018	86,7	69,6	2019	65,8	53,9
19	Niet-sporters	%	2014	49,2	49,9	2016	44,2	48,7
20	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2018	626,4	663	2019	746,5	792,1

¹⁷ Bron: www.Waarstaatjegemeente.nl , geraadpleegd op 02-04-2020

21	Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw 15-64jr	2018	177,4	145,9	2019	180,3	151,6
22	Netto arbeidsparticipatie	%	2017	68,6	66,7	2018	69,1	67,8
23	Functiemenging	%	2018	51,6	52,8	2019	51,6	53,2
24	Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inw 18jr eo	2018	206	401	2019	197,3	381,7
25	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2017	341	290	2018	343,4	305,2
26	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2017	71	65	2019	680	610
27	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2015	3,09	6,58	2018	4	7
28	Werkloze jongeren	%	2015	1,12	1,52	2018	1	2
29	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2016	0,8	1,9	2018	1,6	1,9
30	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	1,82	2018	0	1,9
31	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	8,98	26,58	2018	12	23
32	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	10	11,7	2019	9,3	10
33	Jongeren met jeugdbescherming	%	2018	1,1	1,2	2019	1,1	1,1
34	Jongeren met jeugdreclassering	%	2018	0,2	0,4	2019	0,2	0,3

Toelichting op beleidsindicatoren

Nr.	Indicator	Programma of paragraaf	Bron	Toelichting
Nr.	Indicator	Paragraaf 5	Gemeente	Fte per 1.000 inwoners
1	Formatie	Paragraaf 5	Gemeente	Fte per 1.000 inwoners
2	Bezetting	Paragraaf 5	Gemeente	Kosten per inwoner
3	Apparaatskosten	Paragraaf 5	Gemeente	
4	Externe inhuur	Paragraaf 5	Gemeente	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen
5	Overhead	Overzicht 3	Gemeente	% van totale lasten
6	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	Paragraaf 1	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
7	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Paragraaf 1	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
8	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	Programma 3	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
9	Nieuw gebouwde woningen	Programma 4	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
10	Omvang huishoudelijk restafval	Programma 4	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
11	Hernieuwbare elektriciteit	Programma 2	RWS Leefomgeving	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
12	Winkeldiefstallen	Programma 2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
13	Geweldsmisdrijven	Programma 2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

14	Diefstallen uit woning	Programma 2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
15	Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Programma 2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
16	Verwijzingen Halt	Programma 2	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
17	Jongeren met een delict voor rechter	Programma 4	Verwey Jonker Instituut- Kinderen in Tel	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
18	Demografische druk	Programma 5	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
19	Niet-sporters	Programma 3	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
20	Banen	Programma 3	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
21	Vestigingen (van bedrijven)	Programma 3	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
22	Netto arbeidsparticipatie	Programma 3	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
23	Functiemenging	Programma 5	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
24	Personen met een bijstandsuitkering	Programma 5	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
25	Lopende re-integratievoorzieningen	Programma 5	CBS - Participatie Wet	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
26	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Programma 5	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 137 deelnemende gemeenten.

27	Kinderen in armoede	Programma 5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
28	Werkloze jongeren	Programma 5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
29	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Programma 5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
30	Absoluut verzuim	Programma 5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
31	Relatief verzuim	Programma 5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
32	Jongeren met jeugdhulp	Programma 5	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
33	Jongeren met jeugdbescherming	Programma 5	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
34	Jongeren met jeugdreclassering	Programma 5	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).